

Jaarverslag 2018

Stichting Pensioenfonds Essity

2018 in één oogopslag:

- Beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 bedraagt **104,7%** (2017: 102,9%), dit is hoger dan het minimaal vereiste vermogen van 103,9% en het fonds is daarmee uit de fase van dekkingstekort
- Actuele dekkingsgraad ultimo 2018 bedraagt **100,4%** (2017: 105,3%), een afname van 4,9%-punt
- Rendement op vermogen (voor risico fonds) bedraagt **-1,4%**, gemiddeld vijf-jaars rendement op jaarbasis van 6,7%
- Stijging belegd vermogen (voor risico fonds) met euro 10,9 miljoen tot euro **435,4 miljoen**
- Stijging verplichtingen met **8,0%**
- Indexatie per 1 januari 2018 van **0%**

Kerncijfers:

(bedragen in euro x 1.000)

	Stichting Pensioenfonds Essity				
	2018	2017	2016	2015	2014
Deelnemers					
actieve deelnemers	1.394	1.418	1.388	1.401	1.382
gewezen deelnemers	1.352	1.318	1.316	1.281	1.259
pensioengerechtigden	718	674	627	598	564
totaal deelnemers	3.464	3.410	3.331	3.280	3.205
Belegd vermogen					
risico pensioenfonds 1)	435.406	424.482	397.657	362.860	353.539
risico deelnemers	33.084	33.645	31.168	27.380	24.778
totaal voor berekening dekkingsgraad va 2015	468.490	458.127	428.825	388.224	
Totaal technische voorzieningen					
risico pensioenfonds	433.683	401.453	405.134	360.414	330.222
mutatie voorziening	8,0%	-0,9%	12,4%	9,1%	27,5%
risico deelnemers	33.084	33.645	31.168	27.380	24.778
totaal voor berekening dekkingsgraad va 2015	466.767	435.098	436.302	387.794	
Dekkingsgraad:					
afgeleide UFR rekenrente	1,43%	1,56%	1,39%	1,76%	1,99%
beleidsdekkingsgraad 2)	104,7%	102,9%	95,0%	102,0%	110,80%
Actuele dekkingsgraad 3)	100,4%	105,3%	98,3%	100,1%	107,1%
vereiste dekkingsgraad conform geldende FT K	117,6%	117,5%	117,3%	117,4%	116,0%
minimaal vereiste dekkingsgraad	103,9%	103,9%	103,9%	103,9%	
reële dekkingsgraad	85,4%	83,8%	78,1%	83,5%	
Performancecijfers: 4)					
vastrentende waarden	0,2%	-0,1%	9,4%	-0,6%	21,0%
aandelen	-2,1%	15,3%	8,5%	6,0%	11,8%
onroerend goed	-0,1%	12,3%	5,9%	4,5%	3,2%
totaal beleggingsportefeuille	-1,4%	5,4%	9,5%	1,1%	20,3%
benchmark totale portefeuille	-0,7%	5,3%	9,5%	0,8%	20,6%
5-jaars rendement op jaarbasis	6,7%	7,1%	8,5%	8,3%	
Indexatie per 1 januari boekjaar:					
actieve deelnemers	0%	0%	0%	0%	2,00%
pensioengerechtigden,					
gewezen deelnemers en prepensioeners	0%	0%	0%	0%	0,90%
Algemene reserve	1.723	23.029	-7.477	430	23.317
Bestemde reserve Premiedepot	4.467	4.238	3.887	2.016	nvt
Overige Voorziening VPL 5)	0	9.251	8.173	6.812	6.648
Netto resultaat	-21.077	30.857	-6.036	-20.871	-5.740

1) Het belegd vermogen voor risico pensioenfonds is gedefinieerd als het balanstotaal van de activa minus de kortlopende schulden en overlopende passiva, minus de pensioenverplichtingen voor risico van de deelnemers en minus premiedepot (bestemde reserve)

2) Vanaf 2015: beleidsdekkingsgraad op basis van 12 maands gemiddelde januari-december

3) Actuele dekkingsgraad op basis van maand-UFR en niet gemiddelde 12-maands UFR; vergelijkbare cijfers 2014 niet aangepast

4) De performancecijfers gelden enkel voor het belegd vermogen voor risico van het pensioenfonds.

5) De VPL regeling is per ultimo 2018 beëindigd

Stichting Pensioenfonds Essity

Stichting Pensioenfonds Essity (tot 1 juni 2018 Stichting Pensioenfonds SCA)
Arnhemse Bovenweg 120, 3708 AH Zeist; Postbus 670, 3700 AR Zeist

Telefoon: 030-698 4860

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 51702266

Verslag over het boekjaar
1-1-2018 tot en met 31-12-2018

Inhoud BESTUURSVERSLAG

	Pagina
1. Bericht van bestuur en directie	4
2. Bestuur en organisatie	5
3. Toelichting bestuur en organisatie	7
4. Samenvatting beleid en uitvoering	9
5. Governance pensioenfonds	10
5.1 Samenvatting	
5.2 Toelichting	
5.3 Verslag bestuurscommissies	
5.4 Naleving Code Pensioenfondsen	
5.5 Verwachtingen	
6. Kosten	11
7. Vermogensbeheer	13
7.1 Samenvatting	13
7.2 Beleid en uitvoering	13
7.3 MVB/ESG	13
7.4 Stand beleggingen	15
7.5 Overige ontwikkelingen	15
7.6 Kosten vermogensbeheer	15
7.7 Verwachtingen	15
8. Administratie	16
8.1 Samenvatting	
8.2 Beleid	
8.3 Verwachtingen	
9. Communicatie	17
9.1 Samenvatting	
9.2 Beleid en uitvoering	
9.3 Verwachtingen	
10. Pensioenregeling, premie-, franchise- en indexatiebeleid	18
10.1 Pensioenregeling	
10.2 Premiebeleid	
10.3 Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie	
10.4 Premiedepot	
10.5 Franchise	
10.6 Voorwaardelijk indexatiebeleid	
11. Risicobeheersing	20
12. Financiële positie van het fonds	24
12.1 Samenvatting	24
12.2 Herstelplan	24
12.3 Beleid	24
12.4 Toelichting op het resultaat	26
12.5 Toelichting vermogenspositie	26
12.6 Verwachtingen	26
13. Gebeurtenissen na balansdatum	26
14. Verklaringen	27
14.1 Verantwoordingsorgaan	27
14.2 Actuaris en accountant	27
14.3 Visitatiecommissie	28
15. Resultaatbestemming	29

JAARREKENING

	Pagina
16. Jaarrekening	30
16.1 Balans per 31 december	31
16.2 Staat van baten en lasten	32
16.3 Kasstroomoverzicht	32
16.4 Grondslagen waardering en resultaat	33
16.5 Toelichtingen	35
16.6 Risicoparagraaf	44
17. Overige gegevens	47
17.1 Resultaatbestemming	
18. Verklaringen	48
18.1 Actuariële verklaring	48
18.2 Accountant controleverklaring	49
19. Bijlagen	50
19.1 Berekening belegd vermogen	50
19.2 Verzekerden/deelnemers bestand	50
19.3 Begrippenlijst	51

Colofon

Uitgegeven door: Stichting Pensioenfonds Essity

Foto cover toelichting

Stichting Pensioenfonds Essity heeft in 2018 euro 13 miljoen extra geïnvesteerd in Nederlandse winkels via haar Nederlandse vastgoedmanager Altera Vastgoed. Het pensioenfonds heeft met een geïnvesteerd vermogen van circa euro 26 miljoen een belang van 4,2% in het winkelsectorfonds van Altera.

De foto betreft een winkelpand van winkelcentrum Rokade in Utrecht, dat Altera in 2017 heeft geacquireerd en waar het pensioenfonds dus -via Altera – voor 4,2% eigenaar van is. Het betreft 3.750 m2 met als belangrijkste huurders Albert Heijn, Kruitvat en Etos. De keuze van het pensioenfonds om extra te investeren in winkelvastgoed in Nederland, ogenschijnlijk tegen de trend in, is veelvoudig.

Allereerst de keuze voor Nederlands vastgoed. Het pensioenfonds is overtuigd dat goede governance en wet- en regelgeving cruciaal is voor bescherming van de rechten van de aandeelhouder en meehelpt aan het diepe inzicht en kennis van de lokale markt. Hiermee wordt voorkomen dat er verrassingen zijn. Het tweede element wat een rol speelt is dat het pensioenfonds indien mogelijk vanuit rendementsperspectieven en kwaliteit graag een bijdrage wil leveren aan de directe leefomgeving van haar deelnemers. Beide doelstellingen komen hier goed samen.

Het pensioenfonds is zich bewust van de opkomende concurrentie van internet voor winkels in Nederland. Echter, Altera heeft voor haar winkel sector gekozen voor de strategie om vooral te beleggen in winkelcentra waar ‘gemakswinkelen’ het hoofdbestanddeel is. Dat wil zeggen, winkelcentra met supermarkten, en vergelijkbare ketens, die noodzakelijk zijn voor de dagelijkse boodschappen. Deze winkelcentra kennen een zeer hoge bezettingsgraad met veelal toonaangevende winkelketens. Cijfers bevestigen de verwachtingen. Het pensioenfonds gelooft in deze strategie.

De keuze om het belang via Altera uit te breiden is het gevolg van het feit dat dit vastgoedfonds slechts werkt voor institutionele investeerders als pensioenfondsen, er geen sprake is van beleggingen met geleend geld (geen leverage) en goede kostenbeheersing. Altera heeft een langdurige track-record in Nederlandse winkelcentra en heeft een mooie positie opgebouwd naar hoogwaardige gemakswinkelcentra. Over 2018 bedroeg het rendement van de investering 6,2% en heeft daarmee een outperformance opgeleverd van 320 basispunten boven de rendementsdoelstelling van de return portefeuille.

Informatie: M. van Gool, directeur
Mathijs.van.gool@essity.com
www.mijnnessitypensioen.nl

BESTUURSVERSLAG

1. Bericht van bestuur en directie

Stichting Pensioenfonds Essity heeft een redelijk goed jaar 2018 achter de rug. Uitermate positief is dat de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 104,7% bedroeg en daarmee vanaf 2015 weer hoger was dan het minimaal vereist eigen vermogen. Het fonds raakte daardoor uit de fase van dekkingstekort. Het jaarrendement was echter negatief met -1,4%, met name door de slechte maand december.

De stijging van deze 12-maands gemiddelde beleidsdekkingsgraad was het gevolg van de goede eerste drie maanden in 2018 met actuele (einde maand) dekkingsgraden van rond de 108% (zie ook de grafiek op pagina 26). Deze waren het gevolg van goede respons van de beleggingsportefeuille op de aantrekkende financiële markten en lichte stijging van de rente. De portefeuille is zodanig gepositioneerd dat het in die situatie optimaal profiteert. De goede resultaten in begin 2018 compenseerden het slechte laatste kwartaal. In het vierde kwartaal alleen werd een negatief rendement behaald van -2,5%, waardoor ook voor het gehele jaar het rendement negatief eindigde met -1,4%.

Dat de rendementsschade over 2018 beperkt bleef was mede het gevolg van actieve keuze van het bestuur om de 'return portefeuille' over meer beleggingscategorieën te spreiden. Zo is in het voorjaar van 2018 de positie van aandelen, in die tijd met een aandeel van rond de 40% van de totale portefeuille, afgebouwd naar circa 30% en zijn extra investeringen gedaan in Nederlandse hypotheek, winkels en internationaal infrastructuur. Deze verschuiving heeft uiteindelijk geleid tot beperking van de terugval van het rendement in december 2018 én over het gehele jaar.

Het jaar is dus technisch gezien goed gegaan. Dat de beleidsdekkingsgraad hoger is geëindigd dan het minimaal vereist vermogen betekent dat het fonds niet hoeft te korten, in ons geval met een garantie van de werkgever voor een bijstorting, dat de werkgever niet hoeft bij te storten in de komende 5 jaar. (uitgezonderd extreem negatieve ontwikkeling van de dekkingsgraad). Het mindere van 2018 is toch wel dat het jaar met een negatief rendement is afgesloten. En dat de dekkingsgraad nog steeds niet hoog genoeg is om te indexeren in 2019.

In 2018 is verder veel voortgang geboekt met het doorvoeren van maatschappelijk verantwoord beleggen, oftewel ESG (environment, social en governance). Wederom heeft het fonds enkele asset-managers kunnen overtuigen hun portefeuille met ESG-aspecten te screenen, waar we als klein fonds trots op zijn. Het fonds heeft ook besloten een Nederlands convenant met ESG-richtlijnen te ondertekenen, het zogenaamde IMVB-convenant. Nagenoeg de gehele portefeuille is nu ESG-proof.

Andere hoogtepunt is dat de deelnemers weer volop gebruik hebben gemaakt van de pensioensprekuren. Daarnaast is er veel werk verzet betreffende de doorvoering wet verbeterde premieregeling in samenwerking met AZL, vernieuwing herverzekeringscontracten en update van het pensioenreglement.

Ten slotte, de sociale partners van Essity hebben een overeenkomst bereikt over afwikkeling van de VPL-overgangsregeling per ultimo 2018. De afwikkeling hiervan is een majeure technische operatie voor het fonds die in 2019 wordt uitgevoerd. Voor de toekomst levert het minder administratie op en lagere kosten.

Het bestuur is bezorgd over de stapeling van Nederlandse en Europese wetgeving die in de uitvoering leidt tot hogere kosten. Deze kosten zijn ten nadele van de pensioenen. Een voorbeeld is de ontwikkeling van extra Europese wetgeving rondom governance van pensioenfondsen, de zogenaamde IORP II-wetgeving. Het betreft wetgeving voor kapitaal pensioenstelsels, die eigenlijk grotendeels alleen in Zwitserland, Nederland en Engeland voorkomen. Er is geen wetgeving gekomen voor landen als Frankrijk, Italië en Spanje waar

begrotingstekorten ten gevolge van hogere leeftijden in combinatie met vergrijzing nog hoger zullen uitkomen en schuldposities ver boven de EU plafonds zullen stuwen.

De IORP II wetgeving leidt tot stapeling in Governance bij ons fonds met extra kosten terwijl er geen tot nauwelijks positieve effecten worden verwacht. Het fonds gaat proberen invoering van de wetgeving dusdanig proportioneel in te voeren zodat de negatieve kosteneffecten voor de deelnemers tot een minimum worden beperkt.

Andere voorbeelden van ongunstig kostendossier zijn er te over. Nederland is het enige Europese land dat BTW doorrekent aan pensioenfondsen ondanks fel protest van de pensioensector. Een tweede voorbeeld: het parlement heeft bepaald dat de kosten van toezichthouders geheel doorgerekend moeten worden aan de sector en niet voor een deel uit algemene middelen (vanwege het dienen algemeen belang). Hiermee is de rem op kostenstijgingen weg, de rekeningen van het toezicht van maar liefst drie toezichthouders (DNB, AFM) nemen alleen maar toe. Dit is terug te zien in de cijfers van het fonds. De kosten toezicht, controle en belasting stegen met 25% terwijl de kosten voor pensioenadministratie slechts met 2% stegen. Kosten toezicht, controle en belasting zijn inmiddels even hoog als de pensioenadministratiekosten. De inspanning van ons fonds voor kostenverlaging bij vermogensbeheer en uitvoering worden tenietgedaan door kostenstijgingen vanuit wetgeving (zie ook **Hoofdstuk 6, Kosten**).

Het vermogen van het fonds kruipt in 2019 richting de half miljard euro. In 2008 bedroeg het vermogen een kleine euro 190 miljoen. Vanaf 2009 heeft het fonds een gemiddeld jaarrendement behaald van 8,2% en 1,5% overrendement over de verplichtingen, conform de ambitie van het fonds. Vanzelfsprekend wordt de solvabiliteit van het fonds niet bepaald door het absolute vermogen, maar het vermogen ten opzichte van de verplichtingen. Ondanks het behaalde overrendement is de solvabiliteit in grootteorde gelijk gebleven in de afgelopen tien jaar. Dit is mede het gevolg van leeftijdsstijgingen en wettelijke verzwarende van de buffereisen voor het fonds.

Ondertussen is de bezetting van bestuur en bestuursorganen als de investeringscommissie en het Verantwoordingsorgaan stabiel. Daarmee is de deskundigheid en ervaring voor de toekomst geborgd. Er zijn in 2018 tal van herbenoemingen geweest. In het bestuur zijn dhr. Loek Ligthart, dhr. Richard van Sintemaartensdijk, dhr. Eddy Luiken en in 2019 mevr. Carolien Quint als bestuurders herbenoemd voor een nieuwe periode van 4 jaar. Ook leden in het Verantwoordingsorgaan zijn herbenoemd. In 2019 is het Verantwoordingsorgaan uitgebreid met een nieuw lid, dhr. Ruben Vlek. In de investeringscommissie is een nieuw extern lid aangetrokken.

De uitvoering van het fonds wordt als goed beoordeeld door diverse toezichtsorganen als het verantwoordingsorgaan, de externe visitatiecommissie en sociale partners. Het fonds is in constructieve dialoog over voorzetting van de samenwerking voor een nieuwe vijfjaars pensioenarbeidsvoorwaarden CAO. De voorbereidingen voor de gesprekken daarover zijn dit voorjaar opgestart.

Het bestuur en directie verheugen zich erop met aanhoudende inzet het pensioen voor haar deelnemers en stakeholders naar best-practice te blijven verzorgen.

*Loek Ligthart, voorzitter,
Carolien Quint, secretaris,
Kimmo Boijenga, bestuurder,
Eddy Luiken, bestuurder,
Richard van Sintemaartensdijk, bestuurder,
Mathijs van Gool, directeur*

2. Bestuuren

Bestuur Stichting Pensioenfonds Essity

Dhr. E. Ligthart ('74)	Voorzitter
Mevr. C. Quint ('81)	Secretaris
Dhr. K. Boijenga ('70)	Bestuurder, waarnemend Risk officer
Dhr. E. Luiken ('46)	Bestuurder
Dhr. R. van Sintemaartensdijk ('70)	Bestuurder, waarnemend Audit Officer

Directie

Dhr. M. van Gool ('58)	Directeur
------------------------	-----------

Investerings Commissie

Dhr. M. van Gool	Voorzitter
Dhr. R. van Sintemaartensdijk	Lid
Mevr. C. Quint	Aspirant lid
Dhr. T. Groeneveld	Extern lid
Dhr. E. Hulshof	Extern lid
Dhr. A. van Nunen	Extern lid

Verantwoordingsorgaan

Dhr. P. Kuit ('72)	Voorzitter
Dhr. W. Janssen ('64)	Secretaris
Dhr. H. van Dun ('44)	Lid
Mevr. M. Ennema ('83)	Lid
Dhr. R. Vlek ('77)	Lid

Compliance officer

Dhr. Mr. P. Akkermans

Nevenfuncties

Dhr. E. Ligthart	Essity Netherlands HR Director
Mevr. C. Quint	Essity Holding Tax manager
Dhr. K. Boijenga	Essity Hoogezand Logistics en Demand Coordinator
Dhr. E. Luiken	Ouderenraad Midden Groningen
Dhr. R. van Sintemaartensdijk	Essity GBS Accounts Receivable Manager Europe Central & South, Director Essity Holding Netherlands BV
Dhr. M. van Gool	Blue Water Consultancy
Dhr. T. Groeneveld	Lid IC Stichting Else
Dhr. E. Hulshof	Besuuerslid Bfp Bouw, vz IC BfpBouw
Dhr. A. van Nunen	Lid IC SP Dela, IC PF Houtverwerkende Industrie en Jachtbouw en IC SP Friesland/ Campina; lid fin commissie ZLTO, lid van de Adviesraad FMO - IM en Van Nunen & Partners Investments
Dhr. P. Kuit	Essity HR Director Consumer Goods
Dhr. W. Janssen	Essity Quality Specialist GNP QRESH
Dhr. H. van Dun	-
Mevr. M. Ennema	Essity Customer Marketing Manager
Dhr. R. Vlek	Essity C&B Manager Nederland

Aangesloten ondernemingen met uitvoeringsovereenkomst:

1. Essity Holding Netherlands BV met:
 - Essity Netherlands BV
 - Essity Operations Hoogezand BV
 - Essity Operations Gennep BV
 - Essity Operations Suameer BV
 - Essity Operations Cuijk BV
 - Essity Operations Assen BV
2. Unicharm Mölnlycke Baby BV
3. Unicharm Mölnlycke Incontinence BV
4. SCA Logistics BV (incl. SCA Graphic Paper)
5. Stichting Pensioenfonds Essity
6. BSN IPM CV

Externe dienstverlening

Pensioen- en fin. admin	AZL NV
Vermogensbeheer en beleggingsadm.	Mn-Services Vermogensbeh. BV
Beschikbare Premie-Regeling	ABN Amro Bank NV
Herverzekering	Afdeling Pension Services
Accountant	Elips Life
Uitvoerend Actuaris	Deloitte Accountants BV
Certificerend Actuaris	AZL NV
Sleutelfunctie actueel	Triple A- Risk Fin. Certification BV
Adviserend Actuaris	Triple A Risk Fin
Juridisch advies	AZL en Aon Hewitt Associates BV
Visitatiecommissie	Aon Hewitt
	VCHolland

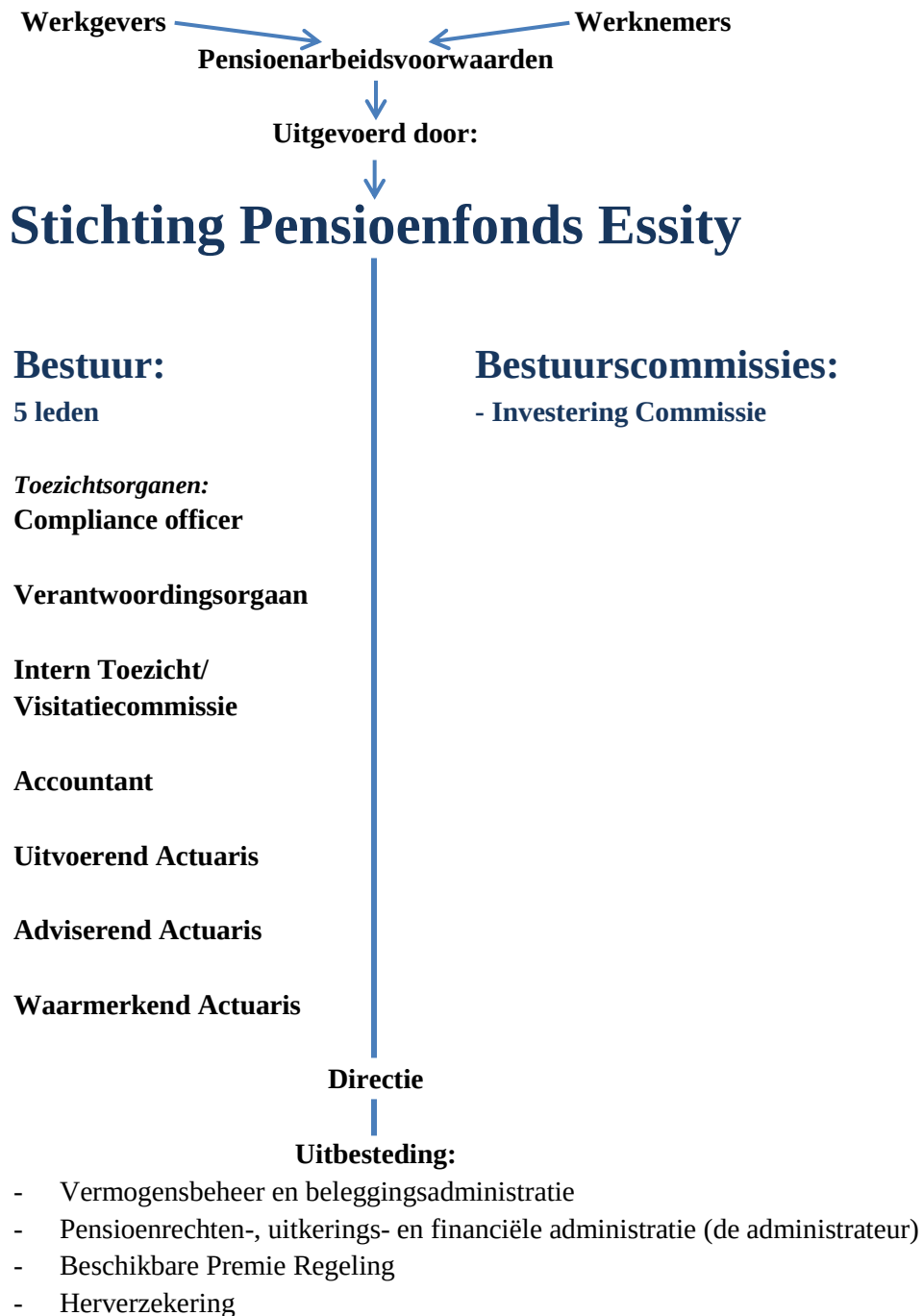
Correspondentie- en bezoeksadressen

Bestuur:	Arnhemse Bovenweg 120 3708 AH Zeist Telefoon: 030-698 46 80
Administratie:	AZL N.V. Akerstraat 92 6411 HD Heerlen Telefoon: 088-1163035
Website:	www.mijnessitypensioen.nl
E-mail adres:	mijnessitypensioen@azl.eu

www.mijnessity

Organisatie

Organogram Stichting Pensioenfonds Essity

pensioen.nl

3. Toelichting bestuur en organisatie

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Essity (tot 1 juni 2018 Stichting Pensioenfonds SCA) is een ondernemingspensioenfonds conform de Pensioenwet en is gestart op 1 januari 2014. Stichting Pensioenfonds Essity is een stichting naar Nederlands recht. Het vermogen van de stichting behoort toe aan de stichting en het bestuur is belast met het besturen van de stichting en is eindverantwoordelijk. Stichting Pensioenfonds Essity is statutair gevestigd in Zeist.

Missie, visie en strategie

In het document ‘Missie en strategie SPE’ zijn missie, visie en strategie vastgesteld.

Missie, visie: Stichting Pensioenfonds Essity heeft ten doel het uitvoeren van pensioenovereenkomsten van de aangesloten ondernemingen en in het kader daarvan het verstrekken of doen verstrekken van pensioen- of andere uitkeringen aan deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden één en ander in overeenstemming met de bepalingen van de statuten van het pensioenfonds, het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomsten.

Strategie: het bestuur streeft voor haar beleid en uitvoering in al haar werkzaamheden naar best-practice realisatie en met name naar een optimale verhouding in kwaliteit en kosten.

Verantwoordelijkheid en bevoegdheden

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleid en uitvoering van en door het pensioenfonds van de overeengekomen pensioenregeling en het beheer van het vermogen van de stichting.

De financiering voor de pensioenvoorzieningen vindt plaats door aangesloten Essity- en gelieerde ondernemingen. De uitvoeringsovereenkomsten tussen de werkgevers en het pensioenfonds zijn voor het laatst vastgelegd in 2015, ingaande 1 januari 2015. Per 1 januari 2019 is BSN IPM CV en Essity Operations Assen BV toegetreden. Het fonds heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) waarin wordt gemotiveerd welk beleid wordt gevoerd om de doelstelling van het fonds te kunnen nakomen.

Organisatie van het fonds

Bestuur en directie

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity bestaat uit vijf personen. Twee leden worden voorgedragen door de aan de ondernemingen verbonden ondernemingsraden en een lid wordt via verkiezingen gekozen en voorgedragen door en uit de pensioengerechtigden. Twee bestuursleden worden voorgedragen voor benoeming door de werkgever.

De benoeming van bestuurders door het bestuur geschiedt conform de statuten en een daartoe in 2016 opgesteld reglement. In 2014 heeft het bestuur besloten bestuurders namens de gepensioneerden een vergoeding te geven voor hun bestuurswerkzaamheden, overige bestuursleden worden niet bezoldigd. De samenstelling van het bestuur per ondertekening van dit jaarverslag per 04 juni 2019 wordt weergegeven in

Hoofdstuk 2.

Sleutelfuncties

Vanaf januari 2019 heeft het fonds in het kader van IORP II wetgeving sleutelfunctieouders voor Audit, Risk en Actuariel. Het fonds heeft waarnemende sleutelfunctiehouders uit leden van het bestuur benoemd voor Audit en Risk, en Triple A (Dhr. J. Tol) voor sleutelfunctiehouder actuariel. In 2019 ambieert

het fonds de taken en verantwoordelijken hierbij nader uit te werken en te integreren met bestaande fondsdocumenten.

Directie

Sinds 1 november 2007 heeft het fonds een directeur aangesteld die de dagelijkse werkzaamheden uitvoert voor het fonds. De directeur is in dienst van Stichting Pensioenfonds Essity en wordt bezoldigd door het fonds. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Pensioenfonds Directie/Directeur zijn vastgelegd in een reglement, laatstelijk gewijzigd in 2011.

Vergaderingen bestuur en overleg

Het bestuur vergadert vijf tot zes keer per jaar. Daarnaast worden er nog twee informele bestuursdagen en een cursusdag georganiseerd. Het bestuur kan hierbij het Verantwoordingsorgaan uitnodigen. Het bestuur kan elk gewenst moment een extra vergadering beleggen. Directie en bestuur zijn op dag niveau betrokken bij ontwikkelingen van het fonds. Het bestuur is in 2018 zes keer bijeengewoest voor reguliere vergaderingen.

Betrouwbaarheid en deskundigheid

Het bestuur draagt er zorg voor dat de deskundigheid en betrouwbaarheid van degenen die het beleid van het fonds bepalen of mede bepalen buiten twijfel staan. Daarnaast is er voor het bestuur, leden van de commissies en andere verbonden personen een gedragscode opgesteld. Voorwaarden hiertoe zijn vastgelegd in het document ‘Reglement Bestuursbenoemings- en Deskundigheidsplan’, welke doorlopend worden geëvalueerd en desnoods aangepast.

Principes Goed Pensioenfondsbestuur

Het bestuur volgt de ‘Wet versterking bestuur pensioenfondsen’ en de Code Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie (versie 2018). In **Hoofdstuk 5** wordt het beleid rondom governance toegelicht.

Bestuurscommissie(s)

Het pensioenfonds heeft één bestuurscommissie, de Investerings Commissie (IC). De IC geeft advies over de beleggingen en heeft naast bestuurders ook externe deskundigen als leden. De IC heeft een centrale rol in de dagelijkse uitvoering van het vermogensbeheer. Zij is het aanspreekpunt voor de fiduciair vermogensbeheerder en heeft een brede voorlichtende en adviserende rol naar het bestuur.

Compliance en Compliance-Officer

Het fonds heeft een gedragscode, een klokkenluidersregeling, een incidentenregeling en er is een klachten- en geschillen regeling. Het fonds heeft geen ‘insiders’, wel ‘verbonden’ personen. Deze dienen allen de gedragscode te ondertekenen. Het betreffen de leden van het bestuur, directie, Verantwoordings-orgaan, extern leden Investerings Commissie en leden van de Visitatie Commissie. Het bestuur toetst of dienstverleners een vergelijkbare gedragscode hanteren en nakomen.

Het bestuur heeft een externe Compliance-Officer (CO) benoemd. Deze bewaakt of het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving en de naleving van de gedragscode voor bestuursleden en of betrokkenen (‘verbonden personen’). In 2017 is de gedragscode aangevuld. Elk jaar stelt de CO een rapport op. Over 2018 heeft de CO de volgende verklaring afgegeven:

‘Het pensioenfonds dient zorg te dragen voor een beheerste en integere bedrijfsvoering en heeft mij in dat kader benoemd tot compliance officer. In deze jaarlijkse rapportage zijn mijn bevindingen en aanbevelingen over 2018 opgenomen. Ik heb getoetst of bestuurders en beleidsbepalers van het pensioenfonds en haar uitvoeringsorganisatie zich hebben gehouden aan de gedragscode en integriteitsregelingen (zoals de klokkenluidersregeling, incidentenregeling en regeling ongewenst gedrag), en op het voorkomen van belangenverstrengeling. Ik heb daartoe de benodigde informatie ontvangen en kom tot de volgende bevindingen:

1. Er is opgave gedaan van de nevenfuncties van de verbonden personen. Deze leiden niet tot tegenstrijdige belangen.
2. Er zijn geen incidenten, misstanden of ongewenst gedrag gemeld of bekend bij het bestuur en/of mijzelf ten aanzien van de verbonden personen.
3. Er zijn geen klachten ingediend of bekend bij het bestuur en/of mijzelf.
4. Er is vastgesteld dat de uitbestedingspartners een gedragscode hebben die minimaal gelijkwaardig is aan de gedragscode van het pensioenfonds zelf.

Ik heb specifieke aandacht gevraagd voor mogelijke belangenconflicten tussen bestuur en de Zweedse moeder ten aanzien van het ownership over de beleggingen en de invloed op het beleggingsbeleid. Mijn belangrijkste aanbevelingen zijn:

1. Overweeg een SIRA waarin de fonds-specifieke integriteitsrisico's zoals de verhouding tussen sponsor en pensioenfonds worden gemonitord.
2. Overweeg aanpassing van de privacyverklaring op de website voor gevallen van gegevensverstrekking aan de werkgever voor het maken van IFRS-berekeningen.
3. Laat de verbonden personen ook een opgave doen van hun nevenfuncties aan de compliance officer en overweeg die in het Jaarverslag op te nemen in plaats van deze alleen op de website te vermelden.

Mr. P.J.M. Akkermans

Getekend: 2 april 2019'

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft de bevoegdheid jaarlijks een oordeel te geven over het handelen, het gevoerde beleid en de beleidskeuzes van het bestuur. De leden van het VO staan vermeld in **Hoofdstuk 2**. Vanaf 2014 ontvangt het VO-lid namens de gepensioneerden een vergoeding. De overige leden worden niet bezoldigd. Er is een 'Reglement Verantwoordingsorgaan' waarin ondermeer samenstelling en benoeming, taken, bevoegdheden en uitvoering worden beschreven. Deze is in 2019 laatstelijk aangepast.

Intern toezicht/Visitatiecommissie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het inrichten van intern toezicht op processen en uitvoering. Voor dit intern toezicht maakt het fonds gebruik van een externe Visitatiecommissie die elk jaar beleid en uitvoering toetst. De visitatiecommissie stelt een samenvatting op in haar rapport die wordt opgenomen in het jaarverslag van het fonds.

Accountant

Het bestuur heeft een accountant aangesteld. Deze accountant controleert jaarlijks de jaarrekening en de verslagstaten voor DNB en doet vervolgens verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een controle-verklaring en een accountantsverslag. Het jaarwerk 2018 is gecontroleerd door Deloitte Accountants BV.

Uitvoerend actuaire

De uitvoerende actuaire stelt op maand-, kwartaal- en jaarbasis de voorziening pensioenverplichtingen vast. Daarnaast stelt

deze jaarlijks de verzekeringstechnische analyse vast en rapporteert hierover aan het bestuur door middel van een actuair rapport. AZL NV is de uitvoerende actuaire.

Adviserend actuaire

Indien het pensioenfondsbestuur te maken heeft met actuair vragenstukken, bestaat de mogelijkheid om de adviserend actuaire te raadplegen. Het fonds gebruikt twee kantoren, AZL NV en Aon Hewitt Associates BV.

Certificerende actuaire

Het fonds benoemt een certificerende actuaire die nagaat of de voorziening pensioenverplichtingen op voldoende prudente grondslagen en correct is vastgesteld. Tevens controleert hij of de aanwezige middelen voldoende zijn ten opzichte van de verplichtingen en of het fonds conform 'prudent person' beginselen belegt. Triple A- Risk Finance Certification BV is de certificerende actuaire.

Uitbesteding

Het pensioenfonds besteedt op structurele basis activiteiten uit. Bij alle uitbesteding activiteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van de toezichthouder op het gebied van uitbesteding. In voorkomende gevallen zullen met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieversteviging en te leveren diensten worden vastgelegd in 'Service Level Agreements' (SLA). De volgende werkzaamheden zijn door het bestuur uitbesteed:

1. Vermogensbeheer en beleggingsadministratie

Middelloodregeling, risico pensioenfonds: Vanaf 1 oktober 2008 wordt het vermogensbeheer van het pensioenfonds uitgevoerd conform het concept van 'fiduciair vermogensbeheer' door het Nederlandse bedrijf Mn-Services Vermogensbeheer B.V. te Den Haag (MN). MN is verantwoordelijk voor coördinatie van het vermogensbeheer, advies, risicomanagement, uitvoering, beleggingsadministratie en bestuursrapportage. Er is een beleggingsbeleid opgesteld. Deze is afgeleid van het risicoprofiel als vastgesteld door sociale partners (werkgevers en werknemers), wet en regelgeving en analyse naar het bijpassende beleggingsbeleid (ALM-studie). Het uiteindelijke beleggingsbeleid wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld in een 'Beleggingsplan'.

2. Pensioenrechten-, uitkering-, en financiële administratie

De pensioenrechten-, uitkeringen- en financiële administratie zijn uitbesteed bij AZL N.V. te Heerlen (de administrateur). Ook biedt AZL bestuursondersteuning.

3. Beschikbare premieregeling, risico deelnemers

Conform het pensioenreglement is er sprake van een Beschikbare Premie Regeling. Deze beschikbare premieregeling wordt uitgevoerd door ABN-Amro Bank N.V. te Amsterdam, afdeling Pension Services.

Het pensioenfonds heeft een zorgplicht aan deelnemers betreffende deze regeling, doch de beleggingen van deelnemers in het kader van deze regeling zijn voor risico van de deelnemer en niet voor het pensioenfonds.

4. Herverzekering

Overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's zijn vanaf 1 januari 2016 herverzekerd bij Elips Life.

Klachten- en geschillenregeling

Zie compliance

Overig advies

Het fonds maakt op reguliere basis gebruik van juridisch advies van Aon Hewitt Associates BV.

4. Samenvatting beleid en uitvoering

Het pensioenfonds concentreert haar beleid en uitvoering op de volgende kernactiviteiten:

- 1 Organisatie van ‘goed bestuur’ oftewel (Good) Governance;
- 2 Vermogensbeheer en financiële positie;
- 3 Administratie, pensioenregeling, premie, franchise en indexatie;
- 4 Communicatie;
- 5 Risicobeheer.

In 2018 heeft bij het fonds op hoofdlijnen de nadruk gelegen op:

- betreft governance: herbenoeming bestuurders en leden van het Verantwoordingsorgaan;
- betreft vermogensbeheer: verdere implementatie ESG, spreiding van beleggingen, heronderhandeling contracten en opleiding;
- betreft pensioenregeling en financiële positie: implementatie 68 jaar pensioenregeling en update pensioenreglement; realisatie beleidsdekkingsgraad boven MVEV waardoor er geen bijstorting noodzakelijk is; akkoord sociale partners afwikkeling VPL-overgangsregeling per einde 2018;
- betreft communicatie: voortzetting pensioensprekuren en voorlichting mogelijkheden Wet Verbeterde Premie Regeling;
- betreft risico: extra risicoanalyse van het IT-risico bij AZL.

Een gedetailleerd verslag over het gevoerde beleid, wordt in navolgende hoofdstukken gegeven. Hieronder volgt een korte samenvatting.

Governance

De governancestructuur van het fonds wordt doorlopend geëvalueerd en is in 2018 gelijk gebleven: er is sprake van een paritair bestuur van vijf bestuurders dat ondersteund wordt door een directie. In 2018 en 2019 zijn vier bestuurders en drie leden van het Verantwoordingsorgaan herbenoemd voor een periode van vier jaar. Het bestuur is van mening dat de organisatie van bestuur en de samenstelling daarvan haar in staat stelt ‘in control’ te zijn en te blijven over het beleid en uitvoering. Het bestuur is in 2018 ‘in control’ geweest en heeft het vermogensbeheer conform de ‘prudent person regel’ uitgevoerd.

Kosten:

Het pensioenfonds voert een strak kostenbeheer (verhouding beste kwaliteit (rendement) tegen zo laag mogelijke kosten/risico). Kosten worden opgesplitst in kosten voor *uitvoering* en *vermogensbeheer*.

Uitvoeringskosten: deze zijn in 2018 gestegen ten opzichte van 2017 door gering hogere administratiekosten, hogere incidentele kosten als implementatiekosten nieuwe regeling 68 jaar en hogere kosten toezicht, controle en belastingen.

Kosten vermogensbeheer (exclusief BTW en doorberekening uitvoeringskosten) deze zijn in 2018 gelijk gebleven ten opzichte van het (toegenomen) beheerde vermogen.

Vermogensbeheer en financiële positie

Vermogensbeheer: conform de wetgeving voert het fonds haar vermogensbeheer uit conform de ‘prudent person regel’. Voor Stichting Pensioenfonds Essity is het (beleggings)risicobeheer vastgesteld en gedefinieerd door sociale partners (Essity en werknemers (vakbonden)). Hier wordt de basis gelegd voor beleggingen binnen een strikt risicoprofiel ten opzichte van de verplichtingen en de ambitie voor indexatie met als kern gespreid beleggen met een optimum van rendement versus risico en kosten. Het fonds hanteert hierbij de generieke leidraad van ‘beleggingsbeginselen’ en ‘uitvoeringsbeginselen’ met daarin Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB, in het Engels: ESG) als onderdeel. Er is kennis en deskundigheid over beleggingen bij het bestuur en haar Investerings Commissie, er is beschikking over expertise bij diverse geselecteerde partijen. Er is een raamwerk van contracten en afspraken over mandaten, monitoring, rapportage en verantwoording over het vermogensbeheer waardoor ook uitvoeringsrisico’s zijn gemitigeerd (conform analyse Integraal Risico Management, zie ook **Hoofdstuk 11 Risicobeheersing**).

In 2018 heeft de focus gelegen op introductie van ESG-beleggen bij aandelen Verenigde Staten en Nederlands vastgoed. Daarnaast zijn tarieven voor aandelenbeleggingen in Europa en de Verenigde Staten opnieuw vastgelegd. Het bestuur heeft extra opleiding georganiseerd betreffende aandelenbeleggingen in Europa en de Verenigde Staten. In

2018 behaalde het pensioenfonds een totaalrendement (na kosten) van -1,4% (2017: 5,4%). Het vijf jaars gemiddelde jaarrendement bedraagt 6,7%. Actieve mutaties betroffen verdere spreiding van de portefeuille: minder aandelen en extra beleggingen in infra-structuur en Nederlandse winkels en verhoging van hypotheek in de matching portefeuille. Dit beleid heeft mede geresulteerd in een relatief geringe daling van het rendement over 2018.

Financiële positie: het belegd vermogen (zie definitie bij kerncijfers) is gestegen met euro 10,9 miljoen tot euro 435,4 miljoen. De verplichtingen stegen met 8,0% door daling van de rente van 1,56% tot 1,43%. Per saldo steeg de **beleidsdekkingsgraad** van 102,9% tot 104,7% en daalde de **actuele dekkingsgraad** van 105,3% tot 100,4%. Daarmee is de beleidsdekkingsgraad hoger dan het minimum vereiste vermogen van 104,3% maar bevindt het fonds zich nog wel in de herstelfase. Sociale Partners hebben in 2018 een akkoord bereikt over afwikkeling van de VPL-Overgangsregeling. Per ultimo 2018 zijn de voorwaardelijke VPL rechten met een korting omgezet in onvoorwaardelijke verplichtingen en toegevoegd aan de verplichtingen van betreffende deelnemers. De uitvoering vindt plaats in 2019.

Administratie, pensioenregeling, premie, franchise en indexatie

Administratie: de pensioen- en de financiële administratie worden uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. De belangrijkste ontwikkelingen in 2018 waren (1) Implementatie pensioenreglement op 68 jaar en (2) Communicatie met de deelnemers betreffende Wet Verbeterde Premie Regeling.

Pensioenregeling: over het jaar 2018 was het ‘Pensioenreglement 2015’ pensioenleeftijd 68 jaar van kracht. De regeling is een hybride regeling met twee componenten: een opgebouwde rechten systeem (DB) en individuele beschikbare premie regeling (iDC). De regeling is beschikbaar via de website van het fonds (update 2019).

Premie: de totale premie voor de regeling bedraagt 20,5% van de salarissom en wordt gefinancierd uit de loonsom van werknemers én een extra bijdrage van de werknemers zelf van 1,5% van het salaris.

Franchise en salarisoniveau voor pensioenopbouw: per 1 januari 2018 is de franchise van de (DB) middelloonregeling vastgesteld op euro 14.196 met maximum salaris voor pensioenopbouw van euro 105.075.

Indexatie: geen indexatie per 1 januari 2018 vanwege ontoereikende buffers.

Communicatie

De belangrijkste ontwikkelingen in 2018 betroffen voortzetting van de individuele pensioensprekuren en communicatie betreffende Wet Verbeterde Premie Regeling. De website is een belangrijk communicatiemedium voor nieuwsberichten, kwartaalupdates, brochures en documenten, verantwoording door bestuur en (achtergrond)informatie over de pensioenregelingen, etc..

Risicobeheer

Het bestuur hanteert een systematisch Integraal Risico Management (IRM) vanaf 2016. Hiertoe heeft zij een IRM-risicomatrix opgesteld. De IRM is een 360 graden risicoanalyse voor het fonds. Hierbij is ten doel gesteld om de risico’s ‘contained’ (effectief) te identificeren, te analyseren, de risicomitigerende maatregelen te benoemen en actiepunten te identificeren.

De IRM is gebaseerd op (1) analyse bruto risico’s (met kwantificering daarvan) (2) bepaling risico-acceptatieniveau, (3) beschrijving mitigerende maatregelen en (4) bepaling overblijvend (netto) risico, (5) bepaling of dit risico valt binnen het nettorisicoacceptatieniveau en (6) bepaling eventuele actiepunten. Het netto risico wordt kwantitatief bepaald en is een vermenigvuldiging van kans op het overblijvende risico na de mitigerende maatregelen keer de impact van het risico op de dekkingsgraad van het fonds.

Bij de IRM zijn alle risico’s gecategoriseerd in drie hoofdrisicogroepen met diverse subgroepen. In **Hoofdstuk 11** wordt de IRM en de uitkomsten samengevat.

In 2018 heeft het bestuur extra risicoanalyses gemaakt over het IT-systeem van AZL. Het bestuur heeft vastgesteld dat AZL goede en afdoende controle over deze risico’s heeft.

5. Governance pensioenfondsen

5.1 Samenvatting

Goed bestuur (governance) heeft vier hoofdelementen:

1. Organisatie van goed bestuur, deskundigheid;
2. Vermogensbeheer conform prudent person principe;
3. De ambitie hebben om voor stakeholders 'good-practice' beleid en uitvoering te realiseren, kostenbeheersing;
4. Inzicht en controle over risicobeheersing;
5. 'In control' zijn op beleid en uitvoering.

Het bestuur heeft een sterke focus op goede governance en is van mening dat zij via goede organisatie 'in control' is op beleid en uitvoering en dat risico's acceptabel zijn.

5.2 Toelichting

Ad 1 Organisatie van goed bestuur:

Het bestuur voert doorlopend evaluatie uit van de organisatie van 'het besturen'. In 2018 heeft het wederom vastgesteld dat de huidige organisatie en opzet voldoet. Het bestuur draagt zorg voor borging van continuïteit van het bestuur en organen en bevordering van deskundigheid. In 2018 en begin 2019 zijn bestuurders herbenoemd voor een tweede termijn van vier jaar: dhr. Loek Ligthart, dhr. Richard van Sintemaartensdijk, dhr. Eddy Luiken (na voordracht door pensioengerechtigden) en mevr. Carolien Quint (2019). In het kader van IORP II zijn drie sleutelfunctiehouders benoemd: de certificerend actuaire Dhr J. Tol voor actuair, voor Audit bestuurder Dhr R. van Sintemaartensdijk (waarnemend) en voor Risk bestuurder Dhr K. Boijenga (waarnemend). De uitwerking van de functies en werkzaamheden volgt in 2019.

Het fonds kiest voor een paritair bestuur en werkt voor continuïteit en kwaliteitsbewaking met een (fulltime) directie. In 2018 heeft het bestuur continuïteit geborgd indien de (eenmans) directie zou uitvallen met afspraken over tijdelijke invulling van deze functie door een bestuursadviseur van AZL. Het fonds heeft gekozen voor uitbreiding van het Verantwoordingsorgaan om de continuïteit te waarborgen. De heer Ruben Vlek is in 2019 benoemd tot kandidaat-lid. Bestuur, directie en het Verantwoordingsorgaan zijn hiermee volledig bemenst.

Er is één bestuurscommissie, de **Investerings Commissie**. Dit is een adviescommissie voor het bestuur en heeft geen besluitbevoegdheid, behoudens in opdracht van het bestuur. De commissie bestaat uit twee leden namens het bestuur (paritair), twee externe deskundigen (momenteel tijdelijk drie) en de voorzitter. De voorzitter is de directeur van het fonds om optimale afstemming tussen bestuur, commissie en vermogensbeheerders te garanderen. De leden worden benoemd/ontslagen door het bestuur. Per eind maart 2019 is dhr. S. Ifvarsson uitgetreden- en per 16 april 2019 is dhr. Drs. E. Hulshof RBA toegetreten als lid IC.

Deskundigheid: Het fonds hanteert een deskundigheidsplan. Alle leden van het bestuur voldoen aan de deskundigheidseisen. Het bestuur organiseert permanente intern- en externe educatie voor bestuursleden en leden van het Verantwoordingsorgaan. Zie ook **Hoofdstuk 3 Toelichting bestuur en organisatie**. De organisatie van goed bestuur is geborgd in diverse beleidsdocumenten.

Ad 2 Vermogensbeheer conform prudent person principe:

Conform wetgeving voert het fonds haar vermogensbeheer uit conform de 'prudent person regel'. Voor Stichting Pensioenfonds Essity is het (beleggings)risicobeleid in 2015 vastgesteld en gedefinieerd door sociale partners (Essity en werknemers) op basis van vooronderzoek door het pensioenfonds. Hier wordt de basis gelegd voor beleggingen

binnen een strikt risicoprofiel ten opzichte van de verplichtingen en de ambitie voor indexatie met als kern gespreid beleggen met een optimum van rendement versus risico en kosten. Het fonds hanteert hierbij de leidraad van 'investerings-beginselen' met daarin Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (ESG) en 'uitvoerings-beginselen'. Er is kennis en deskundigheid over beleggingen bij het bestuur en haar Investerings Commissie, er is ruimschoots beschikking over expertise bij diverse geselecteerde partijen. Er is een breed raamwerk van contracten en afspraken over mandaten, monitoring, rapportage en verantwoording over het vermogensbeheer waardoor ook uitvoeringsrisico's zijn gemitigeerd (conform analyse Integraal Risico Management, zie ook **Hoofdstuk 11 Risicobeheersing**).

Ad 3 De ambitie hebben om voor stakeholders 'good-practice' beleid en uitvoering te realiseren (beleid, uitvoeringskosten)

In **Hoofdstuk 3 Organisatie en bestuur** wordt tevens missie, visie en strategie uitgewerkt in relatie tot good-practice. Intern en extern toezicht (Verantwoordingsorgaan, de visitatie-commissie) geven aan dat naar hun mening het bestuur 'in control' is en dat het beleid en uitvoering in orde is. Betreffende **Uitvoeringskosten**: zie **Hoofdstuk 6 Kosten**.

Ad 4 Inzicht en controle over risicobeheersing

Uit de Integrale Risico Management (IRM) studie blijkt dat alle risico's in relatie met governance laag zijn (zie ook **Hoofdstuk 11 Risicobeheersing**). In 2018 zijn tarieven met MN en BlackRock opnieuw vastgelegd. Het fonds heeft een extra controle opgezet op de kwaliteit van de IT bij pensioenuitvoerder AZL. Persoonsgegevensbescherming (AVG) is in diverse overeenkomsten met dienstverleners geborgd.

Ad 5 'In control zijn op beleid en uitvoering'

Het bestuur is van mening dat het gedurende 2018 'in control' is geweest over beleid en uitvoering. In 2018 heeft het bestuur collectief aanvullende educatie georganiseerd over aandelenvermogensbeheer in Europa en de Verenigde Staten.

Het afgelopen jaar zijn aan Stichting Pensioenfonds Essity geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van de fondsen gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

5.3 Verslag van de bestuurscommissies

Investerings Commissie, zie **Hoofdstuk 7 Vermogensbeheer**.

5.4 Naleving Code Pensioenfondsen

Het bestuur heeft in 2018 de herziene Code Pensioenfondsen geanalyseerd en geconcludeerd dat SPE bijna alle normen naleeft.

Het fonds wijkt echter bewust af van de Code betreft de maximering van het aantal herbenoemingen van bestuurders. Het bestuur heeft ervoor gekozen dit niet in de statuten te maximeren omdat zo'n bepaling risico's met zich meebrengt voor waarborging van de continuïteit en deskundigheid van het relatief kleine bestuur.

5.5 Verwachtingen

Het bestuur blijft investeren aan opleiding. De huidige organisatiestructuur werkt naar tevredenheid en zal op hoofdlijnen, betreft organisatie, naar verwachting, gelijk blijven.

6. Kosten

6.1 Algemeen

Het bestuur streeft naar een optimale verhouding tussen kwaliteit (rendement) en kosten (risico) gegeven de uit te voeren pensioen- arbeidsvoorwaarden en het risicoprofiel. Hiertoe voert het pensioenfonds een zorgvuldig beleid in al haar activiteiten en probeert het daar waar mogelijk kosten te besparen. De kosten worden opgesplitst in **pensioenbeheer** en **vermogensbeheer**. Het pensioenfonds heeft door wettelijke bepalingen hoge kosten voor toezicht en controle. Daarnaast moet het fonds (btw)belasting betalen ten koste van het eigen vermogen.

Belasting (btw)

Alle Europese landen, behalve Nederland, hebben besloten op basis van een uitspraak van het Europese Hof pensioenfonds vrij te stellen voor btw. Ondanks fel verzet van de Nederlandse pensioensector verdedigt de Nederlandse Staat tot de rechter haar belasting. Deze belastingen gaan ten koste van de pensioenen van de deelnemers.

Stichting Pensioenfonds Essity

Verdeling toezicht, belasting- en administratiekosten kosten x 1.000, per deelnemer in euro

	2018	per deelnemer	2017	per deelnemer
Toezicht kosten	92	44	84	40
BTW kosten 1)	232	110	176	84
Toezicht en belasting	324	153	260	124
Administratie	335	159	328	157
Aantal deelnemers	2.112		2.091	

1) inclusief BTW vermogensbeheer

Kosten vanuit wetgeving

In de afgelopen jaren heeft de politiek vele nieuwe wetten aangenomen die de uitvoering van pensioenfonds beïnvloeden en die kosten voor uitvoering verhogen. Deze kosten worden betaald uit de algemene middelen van het fonds en gaan dus ten koste van de pensioenen van de deelnemers.

Ondanks alle inspanningen van het fonds om deze kosten zo laag mogelijk te houden zorgen deze wetswijzigingen voor incidentele maar ook structureel hogere kosten en dus lagere pensioenen. Belastingen- en toezichtkosten namen in 2018 met 25% toe terwijl de administratiekosten slechts met 2% stegen. Een overzicht van enkele recente, belangrijke wettelijk aanpassingen (niet compleet) en noodzakelijke maatregelen van het bestuur wordt in de tabel op deze pagina gegeven.

6.2 Kosten pensioenbeheer

De kosten pensioenbeheer omvatten kosten:

1. Pensioenadministratie
2. Uitvoeringskosten waaronder communicatie en pensioenplanner
3. Toezichts- en controle kosten (volgend uit wetgeving)
4. Belastingen

In **Toelichting 22** op de jaarrekening wordt een gedetailleerd overzicht gegeven van de kosten. Uit onderzoek is gebleken dat 64% van de uitvoeringskosten kosten zijn gerelateerd aan vermogensbeheer. In 2018 zijn de totale kosten pensioenbeheer (na doorbelasting aan vermogensbeheer) hoger, euro 611 duizend versus 2017 euro 543 duizend.

Kosten pensioenadministratie waren hoger door indexatiecompensatie in de tarieven. Kosten uitvoering waren hoger door kosten voor implementatie pensioenreglement 68 jaar (euro 140 duizend), hogere kosten toezicht en controle en hogere btw-afracht.

Stichting Pensioenfonds Essity

Nieuwe wetgeving die leiden tot incidentele en structurele kostenverhogingen

Wetgeving	Jaar	Maatregelen fonds
Nieuw fiscaal kader	2014	Aanpassing pensioenregeling
Wet versterking bestuur pensioenfonds	2014	Aanpassingen reglementen, extra opleiding, etc
Aanpassingen FTK	2014	Introductie nieuwe UFR, aanpassingen berekeningen dekkingsgraden etc
Nieuw fiscaal kader en leeftijd 67 met 100k limiet	2015	Nieuwe pensioenreglement, uitvoeringsovereenkomsten, etc
Aanpassingen FTK	2015	Weer een nieuwe UFR, herberekeningen; introductie nieuwe haalbaarheidstudie en herstelplan, aanpassingen ABTN voor risicoprofiel, crisisplan, integriteitsrisico's etc...
Besluit BTW	2015	Ondanks uitspraak Europees Hof handhaving besluit BTW/verplichting voor pensioenfonds
Wet communicatie	2015	Introductie Pensioen 1-2-3
Vereiste systematische risico- analyse	2015	Handhaving DNB
Nieuwe AOWleeftijd	2016	Aanpassing reglementen 67 jaar
Meting van communicatie effectiviteit	2016	Kosten voor meting
Privacy wetgeving	2017	Kosten voor handhaving
Nieuw fiscaal kader	2018	Nieuw pensioenreglement 68 jaar
Europa: IORP II	2019	Extra governance organen

Pensioenadministratiekosten per deelnemer bedroegen in 2018 euro 159 (2017: 157).

In Nederland variëren kosten pensioenadministratie bij pensioenfonds tussen circa euro 100 en 1.500 (Bron: LCP Netherlands Werk In Uitvoering Bij Pensioenfonds 2014) en de kosten voor het fonds liggen onder het gemiddelde van vergelijkbare pensioenfonds betreft grootte in Nederland. *Verwachting:* het bestuur verwacht lagere kosten door het wegvallen van de implementatiekosten 68 jaar regeling.

6.3 Kosten vermogensbeheer

De kosten vermogensbeheer omvatten alle kosten voor het beheer van het vermogen, inclusief kosten Investerings Commissie. De vermogensbeheerkosten bij het pensioenfonds zijn laag omdat het bestuur een bewust kostenbeleid hanteert bij haar vermogensbeheer, bijvoorbeeld in haar keuze tussen actief en passief beheer, de complexiteit van de beleggingsproducten en de selectie van managers mede in relatie tot prestatievergoedingen. De vermogensbeheerkosten worden uitgedrukt als kosten ten opzichte van het totaal gemiddelde beheerde vermogen in honderdsten procenten ofwel 'basispunten'. In 2018 en 2017 zijn algemene kosten toegerekend aan vermogensbeheer, zie kostenoverzicht.

In 2018 bleven de kosten vermogensbeheer (exclusief btw en doorbelasting algemene kosten) gelijk op 46 basispunten ten opzichte van het gemiddelde vermogen van 2018. Elk jaar voert het fonds een rendement/kosten onderzoek uit. Uit het meest recente CEM 2017 onderzoek (en voorgaande CEM onderzoeken) blijkt dat het fonds rond en nabij het Nederlandse gemiddelde presteert voor wat betreft opbrengsten en kosten vermogensbeheer. Daar het fonds aanzienlijk kleiner is dan het gemiddelde fonds in deze studie in Nederland, is dit een positieve prestatie.

De langjarige rendementen worden verstrekt in **Hoofdstuk 7 Vermogensbeheer**. Hieruit blijkt dat het fonds de beleggingskosten vanaf 2019 'terugverdient' ten opzichte de benchmark (zonder kosten).

Het fonds monitort het effect op het rendement door de afwijking van de strategische beleggingsmix. In 2018 was het rendement bij benadering 118 basispunten lager (2017: 130 basispunten hoger) dan bij (theoretische) uitvoering van de strategische mix met name door het effect van de rentedaling en de lagere renteafdekking van 38% in plaats van 50%.

Stichting Pensioenfonds Essity

Historisch overzicht kosten pensioenfonds in euro x 1.000

	2018	% 1)	2017	% 1)	2016	% 1)	2015	%	2014	%
Vermogensbeheer (Bron MN)										
Beheervergoeding en IC	1.457	33	1.324	31	1.106	28	1.040	28	994	31
Performance gerelateerde kosten	135	3	332	8	405	10	92	2	15	0,5
Transactiekosten en overige kosten ex bewaarloos	374	8	197	5	399	10	355	9	157	5
Bewaarloos	71	2	90	2	70	2	72	2	59	2
Vermogensbeheer totale kosten	2.036	46	1.943	46	1.980	50	1.558	42	1.225	38
Belasting (BTW)	90	2	49	1	55	1	56	1	56	2
Vermogensbeheer incl BTW	2.126	48	1.992	47	2.035	51	1.614	43	1.280	40
Doorbelasting uitvoering 3)	490	11	381	9	450	11				
Vermogensbeheer incl BTW en doorbelasting	2.616	59	2.373	56	2.485	62				
Pensioenbeheer										
Pensioenadministratie	335		328		318		348		346	
Uitvoeringskosten	532		385		481					
Kosten toezicht en controle	92		84		87					
Pensioenbeheer totale kosten	959	22	797	19	886	24	884	24	639	20
Pensioenadministratie per deelnemer euro	159		157		158		174		178	
Belasting (BTW)										
BTW % (gewogen)	21,0%		21,0%		21,0%		21,0%		21,0%	
Belasting Vermogensbeheer	90	2	49	1	55	1	56	1	56	2
Belasting Pensioenbeheer	142	3	127	3	135	4	137	4	121	4
Belasting totaal	232		176		190		193		177	
Belasting per deelnemer in euro	110		84		94		96		91	
Pensioenbeheer incl BTW	1.101	25	924	22	1.021	27	1.021	27	760	23
Doorbelasting 64% aan vermogensbeheer	-490		-381		-450					
Pensioenbeheer inclusief BTW en na doorbelasting	611		543		571					
Uitvoeringskosten totaal	2.995	68	2.740	65	2.866	65	2.442	65	1.864	58
Uitvoeringskosten totaal (incl BTW)	3.227	73	2.916	69	3.056	69	2.579	69	1.985	61
Aantal deelnemers (actieven en gepensioneerden)	2.112		2.091		2.015		1.999		1.946	
Gemiddelde vermogen in euro miljoen 2)	442		420		400		374		324	

1) Kosten uitgedrukt ten opzichte van gemiddelde vermogen x 100 (basispunten ofwelbps)

2) Gemiddeld vermogen over het jaar berekend door MN Services conform methodieken Pensioenfederatie

3) Doorbelasting uitvoering vanaf 2017, 2016 pro forma

Stichting Pensioenfonds Essity

Kostenoverzicht vermogensbeheer 2018 (AUM in euro miljoen en kosten in euro x 1.000)

	AUM	Beheervergoeding						Per formance fee	Trans actie kosten	Overige kosten	Totaal transactie en overige kosten	Be- waar- loos	Totaal ex BTW	Totaal incl BTW
	Gemiddeld belegd vermogen	Basis vergoeding MNproduct	Basis vergoeding MNvermb.	BTW extern manager	Basis vergoeding verrekend in NAV	Totaal ex BTW	Totaal inc BTW						euro basis punten	euro basis punten
Matching Portefeuille	186	25	52	16	187	264	280		18	6	24		288	7
- Langlopende obligaties	72	12	52	13		64	78		2		2		66	2
- Bedrijfsobligaties	69				62	62	62		9	6	15		78	2
- Hypotheken	40	12		3	121	134	136				0		134	3
- Overlay beleggingen	2										2		2	0
- liquide middelen	4				4	4	4		5		5		9	0
- Notional Overlay	72								2					
Return Portefeuille	256	48		8	154	687	881	890	135	291	46	337	1.353	31
- EMD	44				184	184	184		96	12	108		292	7
- Aandelen Noord Amerika	42	16		3	78	94	97	79	34		34		128	3
- Aandelen Europa	52	8		2	76	84	86		3		3		87	2
- Aandelen Verre Oosten	14				9	9	9		2	4	6		15	0
- Aandelen opkomende markt	46				242	242	242		68	15	83		325	7
- Infrastructuur	5				53	53	53	56	12	11	23		133	3
- Direct onroerend goed	38	16		3	139	155	158		65		65		219	5
- Indirect onroerend goed	13				60	60	60		9	4	12		72	2
- Valuta afdekking USD	7								2		2		2	0
- Valuta afdekking JPY	-5								1		1		1	0
- Notional Valuta afdekking	42								3		3			0
Alg. vermogensbeheerkosten	na	312		66		312	378			12	12	70	394	9
Totaal	442	385	52	90	875	1.457	1.547	135	309	64	373	70	2.035	46
													2.125	48

7. Vermogensbeheer

7.1 Samenvatting

Het vermogensbeheer van het fonds is gericht op - binnen de kaders van Nederlandse wetgeving – een portefeuillebeheer dat bij diverse mogelijke economische scenario's zo goed mogelijk resultaten blijft leveren (robuust is). Daarbij wordt gestreefd naar een optimale verhouding rendement, kosten en risico's.

Een belangrijke strategie hierbij is spreiding van de risico's in niet-gecorrleerde beleggingscategorieën. In 2018 heeft de nadruk gelegen op verdere spreiding van de beleggingen, waarbij een nieuwe positie is opgebouwd in internationaal infrastructuur. Het aandeel in Nederlandse hypotheek en winkels is uitgebreid, het hoge belang in aandelen is teruggebracht. Deze diversificatie maakt de portefeuille nog robuuster.

In 2018 zijn verdere stappen gezet voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB, in het Engels Environment, Social and Governance, ESG). Zo zijn de beleggingen in Amerikaanse Large Cap aandelen MVB-proof gemaakt en zijn na overleg met de beheerder van het direct Nederlands vastgoed additionele UN Sustainable Development Goals geïntroduceerd en gerapporteerd. De portefeuille is daarmee in zijn geheel UN ESG-proof, behalve de small cap aandelenbeleggingen in de Verenigde Staten. In 2018 heeft het fonds het IMVB-Convenant verantwoord beleggen in Nederland ondertekend.

Het pensioenfonds behaalde een rendement over 2018 van negatief 1,4%. Het vijf-jarig gemiddelde jaarrendement bedraagt 6,7%. Er is een onderperformance van naar schatting 118 basispunten gerealiseerd ten opzichte van de strategische beleggingsportefeuille. De renteafdekking is in 2018 gehandhaafd op circa 40%. Met de daling van de (DNB) rentevoet van 1,56% tot 1,43% heeft dit een negatief resultaat opgeleverd ten opzichte van de strategische rente-afdekking van 50%.

7.2 Beleid en uitvoering

In 2018 is conform het 'Beleggingsplan 2018' uitvoering gegeven aan het beleggingsbeleid. Er zijn in 2015 diverse studies uitgevoerd (ALM, haalbaarheidsstudie- en toets) ter voorbereiding van de vastlegging van het risicoprofiel van het fonds door Sociale Partners. Deze hebben bepaald dat de strategische beleggingsportefeuille wordt uitgedrukt in een verhouding Matching- en Return portefeuille. Het risicobudget wordt uitgedrukt in Vereist Eigen Vermogen (VEV) en moet vallen binnen de (absolute) grenzen van 117% en 126%. De middenpositie van dit VEV (122%) is gekozen tot leidraad voor de strategische mix, die in 2015 is berekend op 50% Matching en 50% Return. Het risicoprofiel en de bandbreedtes zijn in 2018 ongewijzigd gebleven:

Stichting Pensioenfonds Essity Risicoprofiel en bandbreedtes			
Risico	Midden	Bandbreedte	
Vereist Eigen Vermogen (VEV)	122%	117%-126%	
Strategische Matching/Return verhouding	50%/50%		
Rente-afdekking	50%	max 10%-punt tov Matching	
Valuta afdekking US dollar	50%	plus-min 10%	
Valuta afdekking Britse pond	90%	idem	
Valuta afdekking Japanse Yen	90%	idem	
Liquideitsbuffer		1%-4%	
Balansrisico (geen sturingsmiddel)	10%	8%-12%	

7.3 Stand beleggingen

Historische ontwikkeling beheerde vermogen in euro miljoen (ex DC en AZI balansposten)

	2018	2017	2016	2015	2014
Matching Portefeuille	188,8	185,7	187,6	181,3	190,0
- Vastrentend	182,9	183,6	179,5	170,2	176,0
- Matching Overlay	4,5	2	8,8	7,9	13,3
- Liquiditeiten	1,4	0,2	-0,7	3,1	0,7
Return Portefeuille	249,2	250,7	221,3	188,4	169,3
- Aandelen	130,8	165,7	146,3	133,7	120,3
- Onroerend Goed	69,0	43,4	36,0	20,0	16,5
- Valuta afdekking	0,0	0,1	0,1	0	0,1
- Obligaties opkomende markten	49,4	41,4	38,9	34,7	32,4
Totaal Portefeuille	438,1	436,4	408,9	369,7	359,3
Totaal Rendement	-1,4%	5,40%	9,5%	1,1%	20,3%
Totaal Rendement Benchmark	-0,7%	5,29%	9,5%	0,8%	21%

De Matching Portefeuille bestaat uit beleggingsklassen met de laagste risico's zoals staats- en bedrijfsobligaties, hypotheek, rente afdekking en liquiditeiten. De beleggingsklassen hebben een bepaalde looptijd waarmee het renterisico van de verplichtingen wordt afgedekt ('matching', zie ook **Hoofdstuk 16.6. Renterisico S1**).

Return Portefeuille: hierin zijn beleggingen ondergebracht met een hoger risicoprofiel dan in de Matching portefeuille zoals obligaties van opkomende markten, aandelen en vastgoed waaronder infrastructuur. De (historische) ontwikkeling van de portefeuille wordt in de tabellen weergegeven.

De investeringscommissie (IC) heeft in 2018 acht keer overlegd, waaronder over economische ontwikkelingen, positie portefeuille, rente-afdekking en allocatie naar nieuwe beleggingscategorieën. Ook is er veel aandacht geweest voor de potentiële impact van een Brexit. De IC rapporteert en communiceert doorlopend aan/met het bestuur.

In december 2018 is het 'Beleggingsplan 2019' goedgekeurd door het bestuur. Net als in 2018 wordt gestreefd naar verdere diversificatie in de Matching- en Return Portefeuille. In hoofdlijnen blijft het beleid ongewijzigd.

MN voorziet het pensioenfonds door het jaar heen van monitoringverslagen (week, maand en kwartaal), notities met informatie over markten of overwegingen en het bestuur geeft opdrachten via schriftelijke instructies. Het risicoprofiel van de beleggingen wordt continue gemonitord.

De governancestructuur voor uitbesteding vermogensbeheer aan MN is georganiseerd via contracten, SLA's en externe rapportage over interne controle (AO/IC). Het bestuur en de IC worden doorlopend op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen bij de overige drie vermogensbeheerders, voor direct vastgoed in Nederlandse woningen en winkels (Altera), aandelen Europa en de VS (BlackRock) en Nederlandse hypotheek (Syntus Achmea Real Estate and Finance, SAREF).

7.3 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB, ESG)

In 2017 heeft het fonds haar beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen aangepast. Sociale partners en het pensioenfonds streven naar optimaal rendement maar zien tevens MVB/ESG als cruciaal vanuit sociaal- en risico oogpunt. Met en na consultatie van sociale partners in september 2017 zijn nieuwe MVB/ESG-uitgangspunten als ambitie vastgelegd. Alle beleggingen dienen te voldoen aan de UN Global Compact Principles tegen gelijke kosten. Consequenties voor het rendement van deze keuze worden geaccepteerd. Extra criteria kunnen worden gehanteerd na goedkeuring door sociale partners.

Dit nieuwe MVB-beleid is mede vastgelegd in de ABTN en geborgd in het jaarlijkse beleggingsplan. Het MVB-beleid van de fiduciër manager MN past in het fondsbeleid.

Implementatie van de MVB ambitie is succesvol opgestart in 2017. In 2018 zijn aanvullend de beleggingen in Amerikaanse Large Cap aandelen met ESG-screening uitgevoerd. In overleg met vastgoedbeheerder Altera is ook deze manager begonnen met introductie van UN Sustainable Development Goals (UN SDG) die voor het eerst in Altera's jaarverslag 2018 worden benoemd. Hiermee zijn in feite ook deze investeringen UN-proof. Voor aandelen VS small cap (Benchmark Russel 2000) is nog geen oplossing gevonden.

Betreffende de DC-beleggingen via ABN Amro Pension Services wordt gezocht naar een oplossing voor implementatie van MVB criteria.

De MVB-status van de portefeuille (exclusief DC), inclusief enkele van de MVB-maatregelen van fiduciër MN, is als volgt:

	Uitvoerder	Status	Toelichting algemeen	ESG-activiteiten			Type
				Uitsluiting	Actief aandeel- ESG houderschap	Integratie	
- Staatsobligaties	MN	UN-proof 2)		X		X	Alleen de beste 25% landen op basis van criteria van goed bestuur zijn
- Bedrijfsobligaties	MN	UN-proof 2)		X		X	ESG-criteria worden meegenomen in actieve beleggingsbeslissingen
- Hypotheken	SAREF	nvt	Voldoet aan duurzaamheidscriteria vastgoed en sociaal beleid				
- Rente derivaten	MN	UN-proof 2)					
- Liquiditeiten	MN	UN-proof 2)					
- Aandelen Europa	BlackRock	UN-proof 1)		X	X	X	Uitsluiting obv UN principles
- US-Large Cap	BlackRock	UN-proof 1)		X	X	X	Uitsluiting obv UN principles
- Aandelen VS Russel 2000	BlackRock	niet UN-proof	Oplossing wordt gezocht				
- Aandelen Verre Oosten	MN	UN-proof 2)		X	X	X	ESG-screening waarbij laagst scorende ondernemingen niet investeerbaar zijn. Verderspeelt ESG een rol in de selectie en monitoring van de vermogensbeheerder.
- Aandelen EM	MN	UN-proof 2)		X	X	X	ESG-screening waarbij laagst scorende ondernemingen niet investeerbaar zijn. Verderspeelt ESG een rol in de selectie en monitoring van de vermogensbeheerder.
- Hoog rentende waarden	MN	UN-proof 2)		X		X	ESG is een selectie- en monitoringscriterium voor de externe vermogensbeheerder.
- Onroerend goed woningen NL	Altera	UN-proof 3)					
- Onroerend goed winkels	Altera	UN-proof 3)					
- Listed onroerend goed EU	MN	UN-proof 2)		X	X	X	ESG-criteria worden meegenomen in actieve beleggingsbeslissingen
- Intra-Structuur	MN	UN-proof 2)		X	X	X	

1) UN proof betreft UN Global Compact Principles

2) Voldoet aan UN Proof 1), maar met additionele MN ESG principes

3) Uitvoerder Altera heeft op verzoek SPE UN Sustainable Development Goals (SDG's) geïntroduceerd en uitgevoerd per 2018

Algemeen Op alle MN mandaten gelden ESG richtlijnen, inclusief eventuele uitsluitingen en actief aandeelhouderschap via stemmen en dialoogbeleid

Uitsluiting Overheden/landen/bedrijven die handelen in strijd met door Nederland/EU/VS ondertekende internationale verdragen worden uitgesloten.

Actief aandeelhouderschap Dialoog (stemming) op vergaderingen en of management. Dialoog wordt gestart op basis van schending van de UN Global Compact of grote ESG-risico's.

ESG Integratie ESG-integratie in ofwel universumbepaling (beleggingsstrategie, bijvoorbeeld een ESG-screening), of in actieve beleggingsbeslissingen

Integrale (kwartaal) rapportage over MVB is nog in ontwikkeling. Hier wordt gezocht naar mogelijkheden om bijvoorbeeld enkele KPI's aan te geven voor de klimaatbelasting.

MN voert voor haar fondsen een uitgebreid MVB-beleid uit waarover in detail per kwartaal verslag wordt gedaan. MN is sinds 2009 ondertekenaar van de Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties en haar beleggingsfondsen voldoen aan deze criteria. Uitgangspunten hierbij zijn klimaat, uitsluiting, ESG-criteria, actief aandeelhouderschap en stemmen. Het fonds onderschrijft het belang van dit beleid. Activiteiten op dit gebied door en namens het fonds door MN zijn:

Klimaat: In aansluiting op maatschappelijke ontwikkelingen zoals het klimaatakkoord van Parijs in 2015 heeft MN een klimaatbeleid opgesteld. Het fonds voelt zich verantwoordelijk om mee te helpen om de imprint van de mens op het systeem aarde (met name ontbossing en CO2 uitstoot) te verminderen. Het pensioenfonds ziet klimaatverandering ook als integraal onderdeel van 'het systeem aarde', los van de invloed op de mens. Het fonds streeft ernaar ook een bijdrage te leveren aan investeringen die nodig zijn om de mens te beschermen tegen de impact van klimaatverandering.

Uitsluiting: het uitsluitingsbeleid bepaalt welke ondernemingen en landen van mogelijke investeringen worden uitgesloten wegens betrokkenheid bij respectievelijk controversiële producten of naar aanleiding van sancties uitgevaardigd door de Nederland, de EU en VS.

Integratie ESG-criteria

ESG-criteria worden meegenomen bij het opstellen van de beleggingsmandaten. MN heeft een aantal portefeuilles waarvan het

universum onder andere wordt bepaald door een ESG-screening van ondernemingen en landen. Zo wordt bij aandelenportefeuilles in ontwikkelde en opkomende landen een negatieve screening toegepast. Ook bij staatsobligaties worden alleen leningen versterkt aan landen met goede ESG-scores. ESG-factoren zijn ook van invloed op de individuele beleggingsbeslissingen die door portefeuille managers worden genomen bij actieve beleggingsmandaten.

Actief aandeelhouderschap: het fonds stelt zich namens haar deelnemers op als een actief aandeelhouder. Dit bestaat uit het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het uitvoeren van een constructieve dialoog met bedrijven waarin belegd wordt.

Stemmen: Het stembeleid van het fonds wordt uitgevoerd voor de ondernemingen waarin wordt belegd. Middels het uitoefenen van stemrechten op aandeelhoudersvergaderingen beïnvloedt het fonds het bestuursbeleid van ondernemingen. Hiermee voldoet het fonds aan de eisen die de wetgever stelt aan institutionele beleggers zoals pensioenfondsen.

MN heeft mede namens het fonds in 2018 aandacht gegeven aan de volgende thema's:

Energietransitie: toetsen bedrijven op energietransitiebestendigheid;

Mens en Recht: toetsing bedrijven op basis van UN mensenrechtenbedrijfsstandaard;

Beloningen: ondernemingen moeten transparant zijn over beloningen en de genomen verantwoordelijkheid van de Raad van Commissarissen hierin;

Stemmen: met het stemrecht oefent MN namens de fondsen invloed uit op het beleid en de uitvoering door het bestuur van een onderneming.

7.4 Stand beleggingen

Stichting Pensioenfonds Essity Portefeuille beleggingen en rendementen

	2018					2017	
	Waarde	% belang	Strategische norm	Rendement	Rendement Benchmark	Waarde	% belang
Matching Portefeuille	188,9	43%	50%	3,8%	3,7%	185,8	43%
Vastrentende waarden	183,0	42%		1,9%	1,9%	183,6	42%
- Langlopende Staatsobligaties Europa	70,3	16%	25%	4,7%	4,7%	72,1	17%
- Bedrijfsobligaties Europa	59,1	13%	25%	-0,4%	-0,7%	73,4	17%
- Hypotheken	53,6	12%		1,2%	1,6%	38,1	9%
Rente Swaps	4,5	1%		5,3%	5,3%	2	0%
Liquiditeiten	1,4	0%		-1,4%	-0,4%	0,2	0%
Return Portefeuille	249,1	57%	50%	-5,0%	-4,5%	250,6	57%
Aandelen	131,6	30%	30%	-9,8%	-10,0%	165,8	38%
- Europa	39,4	9%		-11,8%	-10,8%	57,2	13%
- Verenigde Staten	38,2	9%		-5,0%	-3,4%	45,4	10%
- Large Caps	25,1	6%		0,6%	0,4%	34,6	8%
- Small caps	13,1	3%		-2,7%	0,4%	10,8	2%
- Verre Oosten	12,1	3%		-12,6%	-12,8%	15,8	4%
- Opkomende markten	41,9	10%		-11,2%	-10,2%	47,4	11%
Onroerend Goed	67,8	15%	10%	5,4%	5,3%	43,4	10%
- NL direct woningen	19,1	4%		12,1%	8,6%	17,5	4%
- NL direct winkels	25,8	6%		6,2%	8,5%	12,8	3%
- Beursgenoteerd EU vastgoed	12,0	3%		-7,7%	-8,6%	13,1	3%
- Infrastructuur	11,3	3%		5,8%	5,8%	0	0%
Obligaties opkomende markten	49,7	11%	10%	-3,3%	-2,3%	41,4	9%
Totaal portefeuille beleggingen	438,0	100%	100%	-1,40%	-0,8%	436,4	100%
Totaal activa							
In de totale portefeuille zit inbegrepen:							
- Lopende interest beleggingen	0,5					0,0	
- Overige vorderingen en verkopen beleggingen	0,1					-0,5	
- Liquide middelen beleggingen	-6,8					-5,9	
- Derivaten met negatieve marktwaardering	5,3					6,5	
- Overige verplichtingen en aankopen beleggingen	8,8					8,4	
Balanswaarde beleggingen risico pensioenfonds	445,9					444,9	
Langjarige rendementen							
Rendement gemiddeld per jaar	Beleggingen	Verplichtingen	Beleggingen	Overrendement	Overrendement		
Op ultimo 2018	rendement	(marktrente)	Benchmark	tov verpl.	tov benchmark		
1 jaars voortschrijdend	-1,4%	4,0%	-0,7%	-5,4%	-0,7%		
3 jaars voortschrijdend	4,4%	3,2%	4,6%	1,2%	-0,2%		
5 jaars voortschrijdend	6,7%	7,6%	6,8%	-0,9%	-0,1%		
Sinds 1 januari 2009	8,2%	6,7%	8,2%	1,5%	0,0%		

Toelichting ontwikkelingen 2018 en resultaat

Het belegde vermogen (exclusief balansposten en voor risico van het fonds) is in 2018 toegenomen van euro 436,4 miljoen tot 438,0 miljoen.

Matching Portefeuille: de DNB rentevoet is in 2018 gedaald van 1,56% naar 1,43%. Dit resulteerde in het algemeen tot hogere vastrentende waarden. Uitzondering hierop was het negatieve rendement van Europese bedrijfsobligaties. Voor geheel 2018 resulteerde dit in een positieve waardeontwikkeling van de vastrentende waarden van 3,8%.

Return Portefeuille: door de aantrekkende groei in de wereld in de eerste jaarhelft 2018 hebben alle categorieën (aandelen, vastgoed en Emerging Market Debt) positieve resultaten behaald. Echter, in december 2018 is er een krachtige correctie op de markten geweest waardoor met name aandelen sterk negatieve resultaten behaalden. De uitbreiding van direct vastgoed winkels en infrastructuur in de eerste jaarhelft 2018 ten koste van aandelen heeft daling van het rendement in 2018 als gevolg van de slechte decembermaand beperkt. Over geheel 2018 is het rendement van zakelijke waarden uitgekomen op -5,0% en voor de totale portefeuille op -1,4%.

De belangrijkste besluiten/maatregelen/ontwikkelingen in 2018 waren:

- In het kader van het verder robuust maken van het vermogensbeheer zijn spreidingsmogelijkheden uitgewerkt en besloten door het bestuur. Zo is aan de hand van een studie over mogelijke illiquiditeit in de portefeuille het besluit genomen van een maximum van 30%. In 2018 zijn de belangen in hypotheek uitgebreid. In de Return Portefeuille is het belang in aandelen verlaagd en is er uitgebreid in Nederlandse winkels via Altera en is er een start gemaakt met opbouw van een positie in infrastructuur (2,5%). Doelstelling voor 2019 is 5%. Het aandelenbelang in Europa versus de Verenigde Staten is naar een 50/50 verhouding gebracht;
- In het kader van MVB-beleggen is een oplossing gezocht voor de large cap beleggingen in de Verenigde Staten. Er is gekozen voor een wisseling naar MSCI index in plaats van de S&P500 index en voor semi actief beleggen om ESG keuzes uit te kunnen voeren. De

aandeelbeleggingen in Europa en de Verenigde Staten (large cap en small- en mid cap) worden met dezelfde semi-actieve methodiek belegd door uitvoerder BlackRock. Het fonds heeft deze ontwikkeling gebruikt om de tarieven opnieuw te synchroniseren. Tevens is in het MVB kader introductie van UN SDG bij Altera direct vastgoedbeheer gerealiseerd;

- Omzetting van het EMD fonds met gecombineerde 'harde- en lokale valuta' naar twee separate fondsen, het EMD hard currency- en het EMD local currency fund, de verhouding is hierbij gehandhaafd op 50/50;
- Opleiding bestuur betreffende de BlackRock Systematic Active Equity-methodiek, economische ontwikkelingen voor Europa, VS large cap en mid cap; due diligence BlackRock in de VS;
- Handhaving rente-afdekking rond 40%;
- Vaststelling Beleggingsplan 2019;
- Ontwikkeling van een integraal 'strategisch beleggingskader document' met doelstelling afronding in 2019.

7.5 Overige ontwikkelingen

In het jaar heeft mevrouw C. Quint (bestuurslid Stichting Pensioenfonds Essity) als aspirant lid van de IC diverse opleidingen gevolgd.

7.6 Kosten vermogensbeheer

Vermogensbeheerkosten zijn inzichtelijk gemaakt conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en worden nader toegelicht in **Hoofdstuk 6 Kosten**.

7.7 Verwachtingen

Er is sprake van meer politieke onevenwichtigheid en economische risico's. Daarnaast neemt de economische groei wereldwijd wat af, ook in Europa. De volatiliteit op de markten is toegenomen en toekomstscenario's lopen meer uiteen. Door de lagere groei in Europa neemt de kans toe dat de rente in Europa langer laag blijft in plaats van een lichte stijging.

8. Administratie

8.1 Samenvatting

Belangrijke ontwikkelingen in 2018 waren:

- het implementeren van de per 1 januari 2018 gewijzigde pensioenregeling in de administratie;
- de implementatie van de Wet verbeterde premieregeling;
- de verzending van het UPO;
- implementatie van de AVG;
- het actualiseren van het herstelplan.

8.2 Beleid

Administratie:

De pensioen- en de financiële administratie wordt uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. AZL beschikt over een ISAE3402 en een ISAE-3000 rapportage die inzicht en zekerheid verschaffen over de opzet, bestaan en de werking van de interne beheersing. AZL rapporteert op kwartaalbasis aan het pensioenfonds over de belangrijkste ontwikkelingen in de administratie en de naleving van de gemaakte afspraken.

ABN AMRO Pension Services te Amsterdam is aangesteld als uitvoerder van de beschikbare premieregeling en draagt in dat kader onder meer zorg voor het beleggen van de door (gewezen) deelnemers opgebouwde pensioenkapitalen en het voeren van de bijbehorende beleggingsadministratie. Ook deze partij beschikt over een ISAE3402-rapportage en levert op kwartaalbasis SLA-rapportages.

Implementatie gewijzigd pensioenreglement:

In 2018 is de per 1 januari 2018 gewijzigde pensioenregeling geïmplementeerd in het pensioenadministratiesysteem van AZL. Deze implementatie is in het verslagjaar afgerond. De belangrijkste wijziging is de verhoging van de pensioenrichtdatum naar 68 jaar. Dit is de leeftijd die wordt gehanteerd voor het berekenen van het pensioen.

Op de website van het pensioenfonds is ook de pensioenplanner aangepast, zodat de deelnemers van het pensioenfonds hun pensioensituatie kunnen inzien en berekeningen kunnen maken op basis van het actuele pensioenreglement. Deze aanpassing is in het eerste kwartaal van 2019 afgerond. De pensioenplanner is een belangrijk middel voor deelnemers om inzicht te krijgen in en keuzes te maken met betrekking tot hun pensioensituatie. SPE heeft daarom in de afgelopen jaren samen met AZL veel aandacht besteedt aan een goede inrichting en een goed functioneren van de pensioenplanner.

Wet verbeterde premieregeling:

Deze wetgeving (vanaf 1 januari 2018) maakt het mogelijk dat (gewezen) deelnemer vanaf hun pensioendatum met het opgebouwde pensioenkapitaal een variabele pensioenuitkering aankopen waarbij het kapitaal na pensionering wordt doorbelegd. SPE biedt geen mogelijkheid om een variabele pensioenuitkering aan te kopen binnen het fonds. Indien (gewezen) deelnemers een variabele uitkering willen aankopen, dan dienen zij hun pensioenkapitaal bij pensionering bij een verzekeraar of bank naar keuze aan te wenden. SPE biedt de (gewezen) deelnemers wel de mogelijkheid om vanaf 15 jaar vóór de reguliere pensioendatum voor te sorteren op de aankoop van een variabele pensioenuitkering door over te stappen op de daarvoor door ABN AMRO Pension Services ingerichte life-cycle doorbeleggen. Deze life-cycle is in 2018 geïmplementeerd. Daarnaast is in 2018 de communicatie hieromtrent uitgerold. Door snelle invoering van deze wetgeving heeft het fonds voor solide uitvoering de wetgeving

pas in de loop van 2018 kunnen implementeren.

Toezichthouder AFM heeft het fonds erop gewezen dat zij deze wetgeving te laat heeft geïmplementeerd en dat zij door aanscherping van de adviesfunctie in de wetgeving te laat is geweest met het opnemen daarvan in het uitvraag protocol.

Verzending UPO:

De Uniforme Pensioenoverzichten (UPO) zijn voor de deelnemers en arbeidsongeschikten in september 2018 verzonden. De pensioengerechtigden hebben in november 2018 het jaarlijks UPO ontvangen. Gewezen deelnemers ontvangen eens in de vijf jaar een UPO. Voor het laatst hebben zij in november 2015 een UPO ontvangen. Vanaf 2019 zal aan gewezen deelnemers jaarlijks een digitaal UPO ter beschikking worden gesteld.

Behalve op het UPO en in de pensioenplanner kunnen deelnemers tevens hun pensioensituatie inzien in het portaal Mijn Pensioencijfers van het Nationaal Pensioenregister van de overheid (betaald door de pensioen- en verzekeringssector).

Implementatie AVG:

Per 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Deze verscherpte privacywetgeving vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). De implementatie van deze wetgeving is in 2018 een belangrijk aandachtspunt geweest voor zowel SPE als de diverse dienstverleners van het fonds. In 2018 heeft SPE met AZL en ABN AMRO Pension Services een verwerkersovereenkomst gesloten en een verwerkingsregister vastgesteld. Ook is een privacyverklaring op de website geplaatst. AZL heeft formeel aan SPE bevestigd dat de administrateur de AVG tijdig heeft geïmplementeerd.

Herstelplan

In 2015 heeft SPE op grond van de nieuwe wettelijke regels, een herstelplan opgesteld. Dit herstelplan is in 2018 geactualiseerd, omdat de financiële positie van SPE einde 2017 nog niet goed genoeg was.

Uit het geactualiseerde herstelplan bleek dat er nog geen reden was voor aanvullende maatregelen. Op basis van het herstelplan verwacht het fonds namelijk om binnen de wettelijke termijn de vereiste beleidsdekkingsgraad te bereiken.

Begin 2019 is het herstelplan opnieuw geactualiseerd. Er is geen noodzaak gebleken om in 2019 aanvullende maatregelen te nemen.

8.3 Verwachtingen

In 2019 zal er veel aandacht zijn voor de afwikkeling van de VPL-regeling op basis van de besluitvorming van de sociale partners en de verwerking daarvan in de administratie. Daarnaast wordt er ruime aandacht besteed aan de implementatie van de Europese IORP II-wetgeving. Op administratief gebied leidt dit onder meer tot wijzigingen in de communicatie, waaronder het UPO. Belangrijke wijzigingen zijn dat het UPO aan gewezen deelnemers jaarlijks (digitaal) beschikbaar moet worden gesteld naast de vijfjaarlijkse verzending per post. Ook dient het te bereiken pensioen op het UPO te worden opgenomen en dient het UPO vanaf 2020 het verwachte pensioen in diverse scenario's te tonen. Mutaties in het bestand per 1 januari 2019 zijn nieuwe deelnemers van BSN, BSN IPM en Essity Operations Assen (55 deelnemers). SCA Logistics heeft de uitvoeringsovereenkomst opgezegd eind 2018. De deelname van deze werkgever wordt ultimo 2019 beëindigd. De onderneming heeft een verzoek ingediend bij het fonds voor een collectieve waardeoverdracht. Dit verzoek wordt door het bestuur beoordeeld in 2019.

9. Communicatie

9.1 Samenvatting

Belangrijke ontwikkelingen in 2018 waren (in toevoeging tot **Hoofdstuk 8 Administratie**):

- Voortzetting Pensioensprekuren met uitleg over de Essity pensioenregeling en toelichting op de pensioenplanner op basis van individueel pensioen;
- Jaarlijkse voorlichting COR en pensioengerechtigden.
- Diverse communicatie voortvloeiende uit Wet Verbeterde Premie Regeling, Pensioen 1-2-3, etc (**zie Hoofdstuk 8**).

De website is een belangrijk communicatiemedium voor nieuwsberichten, kwartaalupdates, brochures en documenten, verantwoording door bestuur en (achtergrond)informatie over de pensioenregelingen. Bij meting van de waardering voor de website in 2016 bleek een hoge waardering hiervan met een cijfer 8.

9.2 Beleid en uitvoering 2018

Het bestuur streeft naar heldere en tijdige communicatie met deelnemers.

Het bestuur gebruikt hiervoor diverse mediaplatforms zoals:

- Website;
- Voorlichtingssessies aan deelnemers, ondernemingsraden en gepensioneerden;
- Updates in de werkgeverspublicaties als de Absorber, individuele communicatie per brief zover het individuele pensioentoezeggingen betreffen;
- Het Pensioensprekuren (nieuw vanaf 2016) dat wordt uitgevoerd door de Directie van het fonds en
- Bereikbaarheid/aanspreekbaarheid bestuurders en directie.

De website biedt uitgebreide, actuele en tijdige informatie (niet limitatief) over:

- Inzicht in eigen pensioensituatie via een gesloten website via DigiD login;
- Informatie over pensionering en individuele planning daarvan via de *Pensioenplanner*;
- De pensioenregelingen;
- Veel gestelde vragen;
- Informatie over de financiële positie van het fonds;
- Organisatie van het fonds;
- Nieuwsberichten over pensioenissues en het fonds;
- Bundeling van documenten als formulieren, regelingen, jaarverslagen, nieuwsberichten, teksten Absorber, etc., etc..

Het bestuur wordt per kwartaal geïnformeerd over het gebruik van de website, het deelnemersportaal en de pensioenplanner.

Ervaring met pensioensprekuren in 2016, 2017 en 2018 (in totaal circa 180 gesprekken) heeft aangegeven dat dit voor betreft de informatiebehoefte van deelnemers (en hun partners) een schot in de roos is. Naar verwachting wil 30% van de actieve deelnemers zich graag individueel laten voorlichten, een groep van circa 400 personen. Het fonds heeft daartoe het groot aantal pensioensprekuren opgevoerd en voorziet een structurele blijvende inspanning.

Het Pensioensprekuren is bedoeld om deelnemers de pensioenregeling van Essity toe te lichten, uitleg te geven over overheidsmaatregelen zoals AOW leeftijd en om via de pensioenplanner deelnemers te helpen inzicht te krijgen in hun individuele pensioensituatie. Deelnemers zijn enthousiast omdat zij hiermee de pensioenregeling begrijpen en vertrouwen, inzicht krijgen in hun pensioensituatie en controle krijgen over verdere (pensioen)planning.

Voor communicatie zijn er tal van wettelijke vereisten, zoals bijvoorbeeld Pensioen 1-2-3, het UPO en individuele communicatie rondom de toegekende indexatie. Samen met de administrateur AZL wordt deze wettelijke communicatie uitgevoerd. De directie is in doorlopend overleg met AZL om de communicatie optimaal te houden. Het bestuur heeft in dat kader in nauw overleg met AZL een update gemaakt van het communicatieplan zodat deze weer voldoet aan de nieuwe wet- en regelgeving.

9.3 Verwachtingen

Het bestuur en directie streven ernaar het Pensioensprekuren als extra service aan de deelnemers zo veel als mogelijk te blijven aanbieden.

Vanwege implementatie van het pensioenreglement van 68 jaar, afwikkeling VPL en verwerkte loonsverhogingen per 1 januari 2019, zal de UPO's 2019 een geactualiseerd overzicht bieden van de pensioenrechten per 1 januari 2019.

10. Pensioenregeling, premie-, franchise- en indexatie

10.1 Pensioenregeling

Vanaf 1 januari 2018 is het Pensioenreglement 2015 leeftijd 68 jaar van kracht. Het betreft een hybride pensioenregeling bestaande uit:

- Middelbaarregeling met voorwaardelijke indexatie
- Beschikbare premieregeling (individueel, verplichte deelname)

De totale opbouwcapaciteit in de regeling is 1,875% van het pensioengevend salaris. Het pensioenreglement heeft een update ondergaan in verband met nieuwe wet- en regelgeving in 2018 en is via de website van het fonds beschikbaar. Het historisch overzicht van de regeling (opbouwpercentages) is als volgt:

Stichting Pensioenfonds Essity							
Pensioenregeling opbouwpercentages %							
	2018	2015	2014	2013	2012	2012	2006
	2017				1 juni-31 dec	1 jan-31 mei	2011
Pensioenleeftijd	68	67	65	65	65	65	65
Middelbaar	1,500%	1,500%	1,75%	1,54%	1,54%	1,75%	1,75%
Besch. Premie	0,375%	0,375%	0,09%	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%
Vrijwillig spaar	0,000%	0,000%	0,00%	0,07%	0,07%	0,07%	0,07%
Totaal	1,875%	1,875%	1,84%	2,04%	2,04%	2,25%	2,25%

10.2 Premiebeleid

Het historisch premieverloop voor de aangesloten ondernemingen is als volgt:

Stichting Pensioenfonds Essity						
Pensioenpremie (% salarissom)						
	2018	2014	2013	2012	2012	2006
	2018			1 juni-31 dec	1 jan-31 mei	2011
Middelbaar	17,7%	18,0%	15,0%	14,7%	16,6%	14,6%
Beschik. Premie	2,8%	1,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%
Totaal subtaala	20,5%	19,8%	17,8%	17,5%	19,4%	17,4%
VPL-regeling	1,6%	1,6%	1,6%	1,9%	2,0%	2,0%
Totaal	22,1%	21,4%	19,4%	19,4%	21,4%	19,4%

De ondernemingen zijn verantwoordelijk voor de (fysieke) betaling van de premie aan het pensioenfonds. Het fonds berekent de kostendekkende premie op basis van 10 jaars gedempte premie. Premies worden bekostigd uit de loonruimtes van de werknemers voor verrichte arbeid. Een eventuele extra bijdrage van de werknemer wordt door sociale partners overeengekomen en kan per aangesloten onderneming verschillen.

De methodiek voor bepaling van de premie van de (aangesloten) onderneming(en) en de geldende bijstortverplichting van aangesloten onderneming(en) zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomsten. De aangesloten ondernemingen hebben ieder hun eigen uitvoeringsovereenkomst, met mogelijk specifieke, afwijkende bepalingen. Besluiten over de premie, franchise en indexatie zijn conform bepaalde in de uitvoeringsovereenkomsten.

10.3 Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie

De pensioenwet schrijft voor dat de ontvangen premie in beginsel tenminste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgestelde gedempte premie. Ook wordt door de actuaire een vergelijking gemaakt met het niveau van de kostendekkende premie.

Stichting Pensioenfonds Essity		
Overzicht van betaalde premies x 1.000 euro		
	2018	2017
De feitelijke premie bedraagt	16.110	15.107
De kostendekkende premie bedraagt	19.963	19.885
De gedempte premie bedraagt	15.821	14.278
<i>De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:</i>		
- Actuaireel benodigd	15.404	15.545
- Opslag in stand houden vereist vermogen	2.696	2.706
- Opslag voor uitvoeringskosten	918	755
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	945	879
- Actuaireel benodigd ten behoeven van toeslagverlening	0	0
<i>De gedempte premie is als volgt samengesteld:</i>		
- Actuaireel benodigd	11.924	10.817
- Opslag in stand houden vereist vermogen	2.034	1.827
- Opslag voor uitvoeringskosten	918	755
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	945	879
- Actuaireel benodigd ten behoeven van toeslagverlening	0	0

De certificerend actuaire is van mening dat de ontvangen premies toereikend zijn (feitelijke premie is hoger dan de gedempte premie).

10.4 Premiedepot

Vanaf 1 januari 2015 wordt het verschil tussen de feitelijke premie en de kostendekkende premie (op basis van de 10 jaars gedempte rente) toegevoegd aan de 'bestemde reserve premiedepot' (toekomstige premie). Aan dit depot wordt een rendement toegevoegd vanaf 1 januari 2015. Bijstorting vanuit de premiemarge vindt plaats tot maximaal euro 4 miljoen is bereikt. Rendement blijft ook daarna toegevoegd worden. Sociale partners hebben besloten dat premievrijval ten gevolge van de regeling naar 68 jaar en de VPL-premie 2020 (te betalen door de werkgever in 2020) ook ten gunste komen aan dit depot. Positieve premiemarge (exclusief voorgenoemde extra premies) valt daarna toe aan de algemene reserves van het fonds. Bij negatieve premiemarge wordt aan het depot onttrokken tot nihil. Het Premiedepot wordt niet meegerekend in de dekkingsgraad van het fonds. Gedurende 2017 is het maximum saldo van euro 4 miljoen bereikt, waarna dotatie van de premiemarge gestaakt is. Het premiedepot beweegt vanaf 1 januari 2018 alleen nog mee met rendementsbijschrijvingen c.q. rendementsonttrekkingen én bovengenoemde extra toekenningen.

Stichting Pensioenfonds Essity

Premiedepot in euro miljoen					
	2018	2017	2016	2015	2014
Premiedepot	4,467	4,238	3,887	2,016	0

10.5 Franchise

Jaarlijks wordt de franchise aangepast met de verhoging van de wettelijke minimale franchise. De franchise bij het fonds is hoger dan het fiscaal toegestane minimumbedrag.

Franchises in euro				
	2018	2017	2016	2015
Middelbaar regeling	14.196	13.961	13.780	13.449
stijging in %	1,68%	1,31%	2,46%	

10.6 Voorwaardelijk indexatiebeleid

Het Pensioenreglement 2015 kent een middelbaarregeling met een voorwaardelijk indexatiebeleid waarbij, afhankelijk van de financiële positie, jaarlijks per 1 januari indexaties kunnen worden verleend. De indexatieverlening wordt toegepast ten gunste van (1) de actieve deelnemers en (2) de pensioengerechtigden- en de gewezen deelnemers. Er wordt geen premie betaald voor indexatie en er is geen bestemmingsreserve voor indexatie. Eventuele indexatie wordt betaald uit behaalde rendementen. De referentie-indexen zijn als volgt:

Stichting Pensioenfonds Essity

Voorwaardelijk indexatiebeleid 1)	
Actieve deelnemers	Niet actieve deelnemers
Gewogen gemiddelde CAO loonstijging voorgaande jaar	CPI, afgeleid, alle huishoudens, oktober- oktober voorgaande jaar

1) voorwaardelijkheid: geen indexatie indien BDG < 110%, lineaire indexatie bij BDG 110%-120%. Inhaalindexatie mogelijk tot max 5 jaar.

In februari 2018 heeft het bestuur van het fonds besloten geen indexatie toe te kennen per 1 januari 2018 daar de beleidsdekkingsgraad van ultimo 2018 van 104,7% lager was dan 110%.

De opgebouwde pensioenen zijn vanaf 2006 voor de deelnemers als volgt geïndexeerd:

Stichting Pensioenfonds Essity				
Indexatie				
per 1-jan	Actieven		Niet-actieven	
	Index	Toekenning %	Index	Toekenning %
2006	1,25%	100%	1,45%	161%
2007	1,80%	100%	1,25%	171%
2008	1,90%	100%	1,50%	100%
2009	3,40%	0%	2,53%	0%
2010	3,04%	50%	0,40%	50%
2011	1,25%	0%	1,38%	0%
2012	1,97%	0%	2,33%	0%
2013	2,16%	0%	2,03%	0%
2014	2,00%	100%	0,90%	100%
2015	1,57%	0%	0,75%	0%
2016	1,52%	0%	0,40%	0%
2017	1,62%	0%	0,36%	0%
2018	2,05%	0%	1,34%	0%

11. Risicobeheersing

11.1 Samenvatting

Het bestuur hanteert een systematisch Integraal Risico Management (IRM). Hiertoe heeft zij een IRM-risicomatrix opgesteld die op een daartoe extra gehouden bestuursvergadering van 6 januari 2016 is vastgesteld.

De IRM is een 360 graden risicoanalyse voor het fonds. Hierbij is ten doel gesteld om de risico's 'contained' (effectief) te identificeren, te analyseren, de risicomitigerende maatregelen te benoemen en actiepunten te identificeren.

De IRM is gebaseerd op (1) analyse bruto risico's (met kwantificering daarvan) (2) bepaling risico-acceptatieniveau, (3) beschrijving mitigerende maatregelen en (4) bepaling overblijvend (netto) risico, (5) bepaling of dit risico valt binnen nettorisicoacceptatieniveau en (6) bepaling eventuele actiepunten. Het netto risico wordt kwantitatief bepaald en is een vermenigvuldiging van kans op het overblijvende risico na de mitigerende maatregelen keer de impact van het risico op de dekkingsgraad van het fonds.

Bij de IRM zijn alle risico's gecategoriseerd in drie hoofdtrisicogroepen met diverse subgroepen. In onderstaande tabel wordt de IRM en de uitkomsten samengevat.

Stichting Pensioenfonds Essity
IRM samenvatting

Hoofdcategorie	Subcategorie	netto risico	aantal	Acceptabel?	AP
1 Financiële risico's	FR1 Kernzaken (6)	4	1	1	ja 0
	FR2 FTK factoren (8)	6	1	1	ja 0
	FR3 Overige (7)	4	1	2	ja 0
2 Niet financiële risico's	NFR1 Bestuur (4)	4			ja 0
	NFR2 Omgeving (1)	1			ja 0
	NFR3 Operationeel (1)	1			ja 0
	NFR4 Juridisch (2)	1			ja 0
	NFR5 IT (1)	1			ja 0
	NFR6 Communicatie (1)	1			ja 0
	NFR7 Uitbesteding (12)	12			ja 0
3 integriteitsrisico's	IR1 Belangenverst. (5)	5			ja 0
	IR2 Corruptie (1)	1			ja 0
	IR3 Cybercrime (4)	4			ja 0
	IR4 Fraude (2)	2			ja 0
	IR5 Gedrag (1)	1			ja 0
	IR6 Voorkennis (1)	1			ja 0
	IR7 Sanctie wet (1)	1			ja 0
	IR8 Fiscus (1)	1			ja 0
	IR9 Witwassen (1)	1			ja 0

AP is actiepunt

 FIRM risikokwalificatie: kans en impact zijn laag, het risico is acceptabel

 met impact op dekkingsgraad met circa max 2%-3%-punt

 idem, gemiddeld, het risico vereist nader onderzoek en eventueel (aanvullende)

maatregelen. Potentiele impact op dekkingsgraad circa 2%-5% punt

 idem, Ook na het nemen van eventuele mitigerende maatregelen is het risico hoog.

Gegeven de risico-appetite van het bestuur neemt het bestuur nadere maatregelen

Potentiele negatieve impact op de dekkingsgraad >5%-punt

De belangrijkste conclusies en uitkomsten van de IRM zijn:

- Hoge, netto risico's (rood) kunnen het gevolg zijn van de risicoambitie van het bestuur, zoals bij keuze voor risicovolle beleggingen als aandelen om rendement te behalen. Een andere reden kan zijn dat deze risico's niet te sturen zijn, zoals politieke wetgeving. In deze categorie staat het risico van benchmarkkeuze wel open en is aandachtspunt.
- Geïdentificeerde gemiddelde risico's (geel) betreffen risico's als gedeeltelijke renteafdekking, reservetkort, en het risico van onvoorspelbaarheid van maatregelen van de toezichthouders. De IT-risico's dienen beter geïdentificeerd te worden om na te gaan wat de werkelijke overblijvende risico's zijn. Hier is een actiepunt voor opgesteld.

- De meeste risico's zijn met de mitigerende maatregelen laag. Juridische risico's als zorgplichtrisico's zijn laag, maar documenten dienen continu beoordeeld te worden op compleetheid en juridische toereikendheid.
- Integriteitsrisico's zijn onderdeel van de IRM en zijn op basis van DNB analysesystematiek geanalyseerd. De brutorisico's zijn laag met uitzondering van de Cybercrime risico's. De nettorisico's zijn klein.
- Algemeen: uit de IRM analyse blijkt dat mitigerende maatregelen zijn beschreven en hun oorsprong hebben in diverse documenten als statuten, pensioenreglementen, uitvoeringsovereenkomsten overige reglementen als gedragscode, deskundigheidsplan en benoemingsreglement, contracten, SLA, rapportage-eisen, monitoring etc. De onderlinge context, mede in relatie tot risicomanagement, staat beschreven in de ABTN. Het bestuur heeft vastgesteld dat IRM en de risicomatrix periodiek aan de orde dient te komen waartoe deze wordt geagendeerd. Tevens worden door het jaar heen door de directie de ontwikkelingen op diverse risicogebieden geïdentificeerd.

Ontwikkelingen 2018

In 2018 zijn geen nieuwe risico's geïdentificeerd en is de analyse nog steeds up-to-date. Wel heeft het fonds ervoor gekozen extra controle uit te voeren op IT-risicobeheersing van de pensioenadministratie van en door AZL en maatregelen te nemen voor achtervang van de 1-mans directie.

IT van AZL: Het fonds heeft AZL verzocht schriftelijk en mondeling uitgebreid verantwoording af te geven over hun IT-risicobeheerbeleid. Op verzoek van het fonds zijn alle documenten met daarin verantwoording en audit over dit beleid gebundeld. Afgesproken is dat deze jaarlijks, mede door de sleutelfunctiehouder Risk, met de directie worden besproken. Naar aanleiding van deze controle over 2018 is vastgesteld dat het IT-risicobeheer van AZL op orde is.

Achtervang 1-mans directie: het fonds en AZL hebben vastgelegd dat bij uitval van de directeur AZL een bestuursadviseur ter beschikking stelt voor 3 dagen per week op locatie van het pensioenfonds in Zeist om de dagelijkse werkzaamheden voort te zetten. Indien uitval structureel is heeft het bestuur de mogelijkheid een andere oplossing uit te werken.

Een toelichting op de risico hoofdcategorieën/ subcategorieën en een samenvatting van de mitigerende maatregelen wordt hierna gegeven:

11.2 Financiële risico's (FR)

FR1 kernzaken:

1. Solvabiliteitsrisico
2. Reserverisico
3. Inflatieisico
4. Premierisico
5. Aanpassing regeling/contract risico
6. Sponsor risico

Ad 1. Solvabiliteitsrisico

Het risico dat het fonds de pensioentoezeggingen niet kan nakomen. Risico wordt zoveel als mogelijk gemitigeerd met de Uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de werkgevers, mede door een afspraak met de sponsor over bijstortingen zodat er geen kortingen hoeven plaats te vinden. Oordeel: zeer laag risico.

Ad 2. Reserverisico

Het risico dat de buffers te laag zijn om neerwaartse schokken op te vangen. Het risico heeft zich gemanifesteerd. Het fonds heeft momenteel een vermogen lager dan het minimaal vereiste eigen vermogen en het vereiste eigen vermogen. Het is een hoog risico. Het bestuur acht het risico acceptabel, studies wijzen uit dat het fonds kan herstellen. Oordeel: hoog risico maar acceptabel.

Ad 3. Inflatieisico

Het risico van ontwaarding van nominale pensioentoezeggingen. Binnen de kaders van de opzet van het risicoprofiel en strategische beleggingsmix wordt het risico deels afgedekt. Via een haalbaarheidsstudie- en toets worden kansen op indexatie weergegeven. Deze zijn gecommuniceerd met Sociale Partners en die accepteren de uitkomsten. De kans op inflatiecorrectie is momenteel laag. Oordeel: gemiddeld risico, acceptabel.

Ad 4. Premierisico

Het risico dat de premie onvoldoende is voor financiering van de pensioentoezeggingen. Het fonds eist en ontvangt een kostendekkende premie. Oordeel: laag risico.

Ad 5. Aanpassing regeling/contract uitvoering

Het risico dat sociale partners besluiten de regeling aan te passen. Het fonds accepteert de wettelijke mogelijkheid dat sociale partners de regeling tussentijd kan aanpassen. Een aanpassing vereist aanpassing van de Uitvoeringsovereenkomst en het fond kan hier haar eigen positie innemen. Oordeel: laag risico.

Ad 6. Sponsor risico (1)

Het risico dat de sponsors haar financiële verplichtingen (premie en of bijstorting) niet nakomt. De solvabiliteit van de sponsor is goed (en transparant) en wordt doorlopend gemonitord. Oordeel: laag risico.

Ad 6. Sponsor risico (2)

Het risico dat de sponsor de uitvoeringsovereenkomst opzegt. De sponsor zou dit kunnen besluiten, daartoe heeft het fonds aanzienlijke ontbindende factoren vooraf overeengekomen. Oordeel: laag risico.

FR2 FTK factoren:

1. Rente/matching risico	S1
2. Zakelijke waarden	S2
3. Valutarisico	S3
4. Grondstoffen	S4
5. Kredietrisico	S5
6. Verzekeringstechnisch risico	S6
7. Liquiditeitsrisico	S7
8. Concentratierisico	S8
9. Operationeel risico	S9
10. Actief beheer risico	S10

Ad 1. Rente/matching risico S1

Het renterisico geeft de mogelijke impact op de dekkingsgraad als gevolg van een verandering in de waarde van vastrentende beleggingen versus de pensioenverplichtingen door veranderingen in de marktrente.

Het fonds heeft beleid geformuleerd om de looptijd en de rentegevoeligheid op elkaar af te stemmen middels zogenaamde 'renteswaps'. Dit beleid is opgenomen in het beleggingsplan. Deze renteswaps worden uitgevoerd door de fiduciair vermogensbeheerder en hier wordt conform bepalingen in de Service Level Agreement over gerapporteerd. De renteswap dekt voor een deel het renterisico af.

De feitelijke renteafdekking o.b.v. DNB-renteschokken bedroeg eind 2018 36,9%. In **Hoofdstuk 7 Vermogensbeheer** wordt het betreffende beleid van 2018 toegelicht.

Een vuistregel voor het inschatten van de rentegevoeligheid is: duratie verplichtingen (2018: 20,9 jaar) keer rentemutatie keer renteafdekking. Met deze grove inschatting is de mutatie bij 1% rentemutatie met een strategische renteafdekking circa: $20,9 \times 1,0\% \times 50\% = \text{circa } 10\%$.

Mn-Services heeft voor eind 2018 een analyse gemaakt van de impact van een parallelle renteschok van 1%-punt op de dekkingsgraad (op basis van start (maand)dekkingsgraad):

Stichting Pensioenfonds Essity Effect parallelle renteschok 1%-punt op dekkingsgraad			
Renteschok	0%	1%	-1%
Dekkingsgraad	100,4%	110,2%	91,6%
Verandering DG in %-punt		9,8%	-8,8%

In 2018 is de afgeleide rente gedaald van 1,56% tot 1,43% en heeft het de dekkingsgraad negatief beïnvloed. Oordeel: gemiddeld risico maar acceptabel.

S1 strategisch 2,0%

Ad 2. Zakelijke waarden S2

De beleggingen zakelijke waarden kunnen fluctueren en daarmee de dekkingsgraad beïnvloeden. De volatiliteit van zakelijke waarden wordt geaccepteerd binnen de kaders zoals vastgesteld in het risicoprofiel van het pensioenfonds, welke is bepaald door sociale partners. De beste techniek tot het mitigeren van het risico is diversificatie van de portefeuille. Het risico zakelijke waarden maakt onderdeel uit van de berekening van het Vereiste Eigen Vermogen. Oordeel: hoog risico, conform risicoprofiel van het fonds.

S2 strategisch 11,8%

Ad 3. Valuta S3

Koersschommelingen in valuta's kunnen worden gebruikt om rendement op te halen. Echter, het bestuur heeft ervoor gekozen hier geen beleid op te formuleren anders dan het afdekken van deze valutaschommelingen. De valutarisico's van de Japanse yen zijn voor 100% afgedekt, het Britse pond in de Europese beursgenoteerde vastgoedportefeuille is niet afgedekt. De Amerikaanse dollar is in 2018 afgedekt voor 50%. Oordeel: laag risico.

S3 strategisch 1,7%

Ad 4. Grondstoffen S4

Het fonds heeft geen beleggingen in grondstoffen, dit risico is niet van toepassing.

Ad 5. Kredietrisico S5

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Voor het pensioenfonds betreft dit voornamelijk de beleggingen in obligaties. Het kredietrisico wordt beperkt door spreiding van de vastrentende waarden naar regio's, creditrating van tegenpartijen en de sector.

De zogenaamde creditspread is een handige maatstaf voor het kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente. Hoe hoger deze opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit risico. Zo is de creditspread voor langlopende obligaties bijna 0 en van de bedrijfsobligaties 0,5%. De ratingklassen van de vastrentende waarden per ultimo 2018 zijn:

Stichting Pensioenfonds Essity
Ratingsklassen vastrentende waarden

	2018	2017
AAA	47,0%	43%
AA	7,0%	7%
A	16,0%	18%
BBB	20,0%	23%
Lager dan BBB	9,0%	8%
Geen rating	1,0%	1%
	100,0%	100%

Oordeel: laag risico.

S5 strategisch 2,9%

Ad 6. Verzekeringstechnisch risico S6

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's, waarvan het langlevensrisico het belangrijkste is. Andere verzekeringstechnische risico's zijn kortlevensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Bij de bepaling van de voorziening pensioen-verplichtingen worden prudente veronderstellingen gehanteerd waaronder leeftijdscorrectiefactoren alsmede toekomstige verbetering van de levensverwachting. Het fonds hanteert de AG prognosetafels 2018 (startjaar 2019) met in 2017 berekende ervaringssterfte. Het fonds heeft vanaf 1 januari 2016 de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid verzekerd via Elips Life. Oordeel: laag risico.

S6 strategisch 0,5%

Ad 7. Liquiditeitsrisico S7

Dit is het risico indien het fonds over te weinig liquide middelen beschikt ten opzichte van de pensioenuitkeringsverplichtingen. Dit is momenteel niet aan de orde. Het liquiditeitsrisico is vooralsnog gelijkgesteld aan 0%.

S7 strategisch 0,0%

Ad 8. Concentratierisico S8

Grote beleggingsposten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balans totaal uitmaakt. Vanaf 2016 op 0%.

S8 strategisch 0,0%

Ad 9 Operationeel risico S9

Operationeel risico is het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijk en technische tekortkomingen of onverwachte externe gebeurtenissen. Ten behoeve van haar risicomanagement dient het fonds rekening te houden met het operationeel risico, hetgeen kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het vermogen voor het operationeel risico gelijkgesteld aan 0%.

S9 strategisch 0,0%

Ad 10. Actief beheer risico S10

Treedt op indien beleggingsmanagers actief afwijken van beleggingsindexen om hogere resultaten te bereiken. Met name bij beheer van aandelen. Het fonds streeft naar een optimaal rendement/risico verhouding. Het fonds kiest in principe voor passief beleggen tenzij het overtuigd is dat actief beheer een betere verhouding oplevert. Oordeel: laag risico.

S10 strategisch 0,1%

FR 3 Overige financiële risico's:

1. Weging portefeuille
2. Tegenpartij risico waaronder cash management en security lending
3. Illiquiditeit en liquiditeit
4. Benchmark
5. Politiek/wetgeving
6. Toezichthouder
7. Kosten

Ad 1. Weging portefeuille

Risico dat de portefeuille zich ontwikkelt buiten de afgesproken bandbreedten. Door doorlopende monitoring en voorstellen voor mutaties wordt dit risico geminimaliseerd. Oordeel: laag risico.

Ad 2. Tegenpartij risico waaronder cash management en security lending

Het risico dat de tegenpartij niet meer kan betalen, voor bijvoorbeeld derivaten met tegenpartijen. Cash management betreft selectie van tegenpartijen maar ook beheersing van illiquiditeitsrisico. Security lending is het risico op het uitlenen van onderpand. Door een serie van maatregelen als cashmanagement, strikte selectie van tegenpartijen en monitoring, mogelijk in aanvulling met fysiek onderpand (in het geval van security lending) is het risico laag. Oordeel: laag risico.

Ad 3. Illiquiditeit en liquiditeit

Het risico dat het vermogen niet snel genoeg ten gelde gemaakt kan worden. Het fonds streeft naar te allen tijde voldoende liquiditeit. Maatregelen zijn als voorbeeld het laag houden van het percentage illiquide beleggingen in de portefeuille en cashmanagement mede op basis van stress-scenario analyses. Oordeel: laag risico.

Ad 4. Benchmark

Benchmarks zijn vooral gebaseerd op in het verleden behaalde resultaten. De keuze om een benchmark met beleggingsallocatie te volgen is dus het volgen van in het verleden behaalde resultaten maar heeft het risico dat de toekomstige resultaten sterk kunnen afwijken. Benchmark beleggen biedt zo een valse zekerheid voor de toekomst. Dit is een hoog risico, bijvoorbeeld in het kader van 'stranded assets' (bijvoorbeeld in de oliesector) als wijzigende verdienmodellen bijvoorbeeld in de financiële sector. Oordeel: hoog risico, wordt nauwlettend gevolgd door bestuur, Investerings Commissie en fiduciair manager.

Ad 5 Politiek/wetgeving

Het risico dat de wetgever een greep (via belastingen) in de (toekomstige) kas van het pensioenfonds doet dan wel wetgeving aanpast waardoor de lange termijn perspectieven significant veranderen dan wel de dekkingsgraad rechtstreeks wordt beïnvloed. De afgelopen jaren wijzen uit dat dit vaak is gematerialiseerd en een zeer hoog risico betreft. Het fonds is lid van de Pensioen Federatie waarmee zij probeert invloed te hebben op de politiek. Nederlanders oordelen de politiek/wetgeving als onbetrouwbaar als het gaat om het nakomen van lange termijn financiële kaders/afspraken op basis van de aanpassingen in afgelopen jaren. Oordeel: hoog risico.

Ad 6 Toezichthouder

Het risico dat de Toezichthouder aanpassingen verlangt die niet in belang van de deelnemers zijn dan wel in het belang van de stakeholders en/of buiten wettelijk kaders vallen. Het fonds toets instructies van de Toezichthouder op hun (1) wettelijke basis, (2) of deze (evenredig) in belang zijn van de stakeholders en (3) niet conflicterend zijn met gemaakte afspraken. Via de Pensioen Federatie wordt overlegd met de Toezichthouder over maatregelen. Het fonds kan eventueel ook kiezen voor toetsing via de rechter. Oordeel: gemiddeld hoog risico, niet acceptabel.

Ad 7 Kosten

Het risico dat het fonds niet kosten efficiënt is waardoor de dekkingsgraadontwikkeling structureel wordt gedempt. Het fonds streeft naar een optimale verhouding tussen kwaliteit/opbrengst versus kosten. Onderzoeken wijzen uit dat de kosten van het fonds voor zowel vermogensbeheer en uitvoering (relatief) laag zijn (zie ook **Hoofdstuk 6 Kosten**). Oordeel: laag risico.

Niet Financiële risico's (NFR)

- NFR 1 Goed bestuur
1a Continuïteit
1b Vermogensbeheer

	1c Bestuurdersaansprakelijkheid
NFR 2	Verandering in de omgeving
NFR 3	Operationeel risico
NFR 4	Juridische risico's
NFR 5	IT risico
NFR 6	Communicatie risico
NFR 7	Uitbestedingsrisico

Ad 1 Goed bestuur

Goed bestuur, of te wel 'governance', is cruciaal om een organisatie goed, efficiënt en verantwoord aan te sturen. Vanuit de maatschappij is er veel aandacht voor dit onderwerp.

Voor pensioenfondsen is de governance-discussie per 1 juli 2014 geconcretiseerd in de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen (WVBP). Daarvoor waren deze vastgelegd in Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur (PFG).

In de praktijk is een belangrijk bestuurlijk risico bij een pensioenfonds het potentiële gebrek aan continuïteit in uitvoering en deskundigheid om professionele dienstverleners aan te (kunnen) sturen. Het bestuur van het pensioenfonds heeft dit belangrijke aandachtspunt ondervangen door de inrichting van een pensioenfondsdirectie, bestaande uit een fulltime functie (directeur).

In termen van governance betekent dit dat het bestuur zich meer kan concentreren op haar beleidstaken en de vaststelling daarvan. De pensioenfondsdirectie legt verantwoording af aan het bestuur en houdt intensief controle op uitvoering, risicobeheer, advisering, en verantwoording. Het mandaat van de pensioenfonds-directie is vastgelegd in een 'Reglement Pensioenfonds Directie/Directeur-secretaris'. Dit model is formeel vastgelegd sinds september 2009 en herzien per 31 december 2010, maar heeft als zodanig gefunctioneerd sinds de aanstelling van de directeur per 1 november 2007. Dit governance model functioneert naar verwachting.

Belangrijke aandachtspunten van Goed Pensioenfondsbestuur zijn zorgvuldig bestuur, deskundigheid, communicatie, openheid, intern toezicht en verantwoording. Op al deze deelgebieden heeft het bestuur maatregelen genomen conform bepalingen en aanbevelingen vanuit de toezichthouder en de Pensioen Federatie. Nieuwe ontwikkelingen, vanuit de wetgever/toezichthouder en/of maatschappij, worden proactief geadresseerd.

In 2017 heeft het bestuur een zelfevaluatie uitgevoerd in samenwerking met een externe partij in verband met de grote focus op opleiding en deskundigheid. Oordeel en beoordeling externe partij in 2017 betrof laag risico. De zelfevaluatie in 2018 heeft geen nieuwe, extra risico's opgeleverd.

Ad 1a. Continuïteit

Het risico dat door vertrek van de bestuurders/directie de continuïteit van bestuur in gevaar komt. Het bestuur streeft naar voldoende collectieve deskundigheid en continuïteit op enige tijd. Het bestuur streeft hierbij naar tijdige opvolging en achterban in geval van vertrekkende bestuurders/directie dan wel adviseurs. Er blijft een mogelijkheid bestaan dat bestuurders/directie niet meer beschikbaar zijn. Binnen het bestuur zijn er voldoende gekwalificeerde bestuurders om dit op te vangen. In geval van het wegvallen van de directie wordt gebruik gemaakt van de inzet van een bestuursadviseur van AZL voor drie dagen per week op locatie van het fonds in Zeist. Oordeel: laag risico.

Ad 1b. Vermogensbeheer

Het risico dat verkeerde vermogensbeheer besluiten worden genomen bij de uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid. Beheersing van dit risico is voor een belangrijk deel een governance issue. Er dient grote deskundigheid en ervaring te zijn. Dit heeft het fonds geborgd met een deskundige Investerings Commissie, mede met bestuurders als leden en een adviseur als de fiduciër manager. Deze combinatie heeft afgelopen jaren tot goede resultaten geleid. Oordeel: laag risico.

Ad 1c Bestuurdersaansprakelijkheidsrisico

Het risico dat bestuurders niet meer in staat zijn hun positie onafhankelijk waar te maken. Het bestuur heeft een collectieve verzekering. Oordeel: laag risico.

Ad 2 Verandering in omgeving

Niet adequaat reageren op veranderingen op gebied van (1) concurrentie, (2) belanghebbenden, (3) reputatie en (4) ondernemingsklimaat. Het fonds streeft ernaar haar beleid op deze elementen te blijven afstemmen. Het bestuur en de directie monitoren deze veranderingen en bespreken die door het jaar heen. Oordeel: laag risico.

Ad 3 Operationeel risico

Het risico op ondoelmatige procesinrichting en uitvoering. Risico op ondoelmatige proces-inrichting waardoor fouten ontstaan, doorlooptijden te lang zijn of het serviceniveau richting deelnemers onacceptabel wordt. Dit kan zich manifesteren binnen o.a. onderstaande processen:

- Acceptatie nieuwe deelnemer
- Mutatie deelnemersgegevens
- Uitkering en betaling
- Settlement
- Rapportages
- Productontwikkeling
- Verwerking wettelijke waardeoverdrachten
- Geautomatiseerde interfaces met externe partijen.
- Deelnemerscommunicatie

Het fonds wenst deze risico's zoveel als mogelijk te mitigeren. Hierbij streeft het fonds naar 'best-practice' voor doelmatigheid procesinrichting en uitvoering (beste kwaliteit/kostenverhouding).

De kwaliteit van uitvoering wordt geborgd door integrale beheersing van processen waarvoor het fonds verantwoordelijk is. Voor processen of procesonderdelen welke door het fonds zelf worden uitgevoerd, wordt gebruik gemaakt van AO/IC principes om een doelmatige uitvoering zeker te stellen. Ten aanzien van uitbestede processen maakt het fonds gebruik van risicobeheersingsmaatregelen welke specifiek gericht zijn op uitbestede processen (zie NFR 7.1 tot en met NFR 7.12). In principe kiest het fonds voor de laagste kosten, tenzij aantoonbaar is dat keuze voor een duurdere leverancier of oplossing zal leiden tot substantieel hogere kwaliteit. In de keten van uitvoering worden deze uitgangspunten bewaakt door bestuur, directie, verbonden personen en dienstverleners. Meting is een belangrijk onderdeel. Dit wordt uitgevoerd met behulp van benchmarks, marktonderzoek, aanvraag offertes of elke ander proces dat informatie kan opleveren.

Waar tekortkomingen wordenesignaleerd wordt gestreefd naar directe aanpak. Oordeel: laag risico.

Ad 4. Juridische risico's, contractrisico

Het risico van

- Niet naleven contracten
- Niet afdwingbaar zijn van contracten
- Aansprakelijkheid

Contracten dienen duidelijk te zijn en belangen van het fonds en stakeholders te beschermen. Tevens dienen contracten flexibel te zijn op veranderende wet- en regelgeving zodat deze niet tot nadelige gevolgen kunnen leiden voor stakeholders.

Het fonds hecht grote waarde aan goede contracten. Hiertoe zoekt zij specialisten ter beoordeling en afstemming van de contracten. De primaire opzet van de contracten is om als bestuur in controle te zijn dan wel waar te maken dat zij via rapportages etc. in controle is op afstand. Contracten zijn met hoogste mogelijk juridische precisie opgezet. Contracten worden zorgvuldig beheerd en zijn daar waar mogelijk afdwingbaar.

Met recente aanpassingen in wet- en regelgeving zijn veel contracten dan wel documenten vernieuwd en toekomstbestendig gemaakt. Contracten zijn veelal begrijpelijk en altijd ondertekend voor geldigheid door twee bestuurders. Er geldt altijd minstens een vierogenprincipe voor ondertekening en veelal bestuursbesluiten voor akkoord. Contracten zijn goed beschikbaar en kunnen al naar gelang de aanleiding met voldoende deskundigheid worden geëvalueerd dan wel aangepast. Oordeel: laag risico.

Ad 4 Juridisch risico, Zorgplicht risico

Het risico dat de zorgplicht niet goed is uitgevoerd waardoor verkeerde verwachtingen zijn gewekt bij deelnemers (stakeholders), of dat door verkeerde zorgplicht (voorlichting) verkeerde besluiten genomen zijn waardoor deelnemers onevenredig nadeel ondervinden of hebben ondervonden. Het fonds wil geen zorgplichtrisico lopen en streeft ernaar dat stakeholder optimaal geïnformeerd zijn door:

- Streven naar glasheldere toelichting dan wel voorlichting, mede via helder en duidelijk taalgebruik;
- Managen van verwachtingen met publicaties via website dan wel andere media voorlichting;
- Overeenkomsten met deelnemer voor kritische afspraken alleen uitvoeren na schriftelijk ondertekende opdracht. (bevestiging).

Oordeel: laag risico.

Ad 5 IT risico

Het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening

- Onvoldoende correct en/of integer zijn
- Onvoldoende continue zijn
- Onvoldoende beveiligd zijn

Systemen dienen correct en integer te zijn, continu beschikbaar en voldoende beveiligd te zijn. Vrijwel alle processen als pensioenadministratie en actuariële controle lopen via de AZL systemen. Vermogensbeheer wordt uitgevoerd door MN en de Beschikbare premieregeling door ABN Amro en AZL. Tenslotte loopt de herverzekering van overlijden en arbeidsongeschiktheid via Elips Life.

NB. Risico's met betrekking tot cybercrime zijn nader geanalyseerd als onderdeel van 'integriteits-risico's.

Op hoofdlijnen zijn dit checks en balances van betreffende partijen en diverse AO/IC processen die periodiek worden gemonitord en die worden gerapporteerd. Meer specifiek:

- Formuleren informatiebeveiligingsbeleid en plan
- Beoordeling IT door externen
- (Check op) Periodieke uitwijktest
- Beveiliging netwerk/Back-up tests
- Risicoanalyse op verlies/diefstal
- Uitwijkmogelijkheden (zoals thuiswerken) bij calamiteiten

Externe dienstverleners hebben deze 'checks and balances' georganiseerd, welke gerapporteerd worden via ISAE 3402 verklaringen, waardoor het risico laag is. Echter, er zijn extreem veel ontwikkeling in IT alsook de toegenomen risico van cybercrime. Het bestuur en directie proberen jaarlijks haar controle en inzicht in deze IT-risico's te verbeteren. Oordeel: gemiddeld risico.

In 2017 heeft het fonds het contract en de SLA met AZL gemoderniseerd en up-to-date gemaakt. In het kader van IT-beheersing, alsmede de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn diverse nieuwe bepalingen opgenomen ter borging en nakoming. Tevens heeft het fonds extra inspanning verricht in overleg met AZL voor beoordeling van AZL IT-systemen. Mede op basis van een met succes afgelegde COBIT-controle (voor een ander bij AZL aangesloten fonds) heeft het bestuur zich overtuigd van in 'control' van AZL op IT. Desalniettemin heeft het bestuur in 2018 AZL wederom verzocht meer inspanning te leveren over controleerbaarheid van IT-processen via oftewel extra toelichting in de ISAE rapportage en/of via ter beschikkingstelling van generieke COBIT-analyse.

Ad 6 Communicatie risico

Risico op onvoldoende of onduidelijke communicatie. Communicatie moet voldoen aan de Pensioenwet en ruim voldoende zijn om niet andere risico's te creëren. Er zijn uitvoeringsafspraken met dienstverlener AZL; Nauwkeurige monitoring en overleg met en tussen bestuur en directie voor verbeteringen. Oordeel: laag risico.

Ad 7 Uitbestedingsrisico's

Er zijn 12 uitbestedingsrisicocategorieën:

- Uitbestedingsbeleid (2x)
- Keuze van externe partij (3x)
- Governance en monitoring van uitbestedingsrelatie (5x)
- Evaluatie van uitbestedingsrelatie (2x)

Op al deze gebieden wenst het bestuur deze risico's zoveel mogelijk te mitigeren. Door diverse beheersmaatregelen zoals in detail beschreven in de IRM wordt dat gerealiseerd. De overblijvende netto risico's zijn derhalve laag. Oordeel: laag risico.

11.4 Integriteitsrisico's (IR)

Conform de DNB vereiste voor de systematische analyse van deze risico's zijn er 9 hoofd- en subcategorien met diverse subcategorien:

IR 1	Belangenverstengeling (5x subcategorie)
IR 2	Corruptie
IR 3	Cybercrime (4x)
IR 4	Fraude (2x)
IR 5	Gedrag
IR 6	Manipulatie voorkennis
IR 7	Omzeilen sanctiewetgeving
IR 8	Ontduiking fiscale regels
IR 9	Witwassen en/of financiering terrorisme

In de IRM analyse is gebleken dat de brutorisico's (de aanvangsrisico's) van de integriteitsrisico's met impact op de dekkingsgraad laag zijn tot maximaal gemiddeld hoog. Met de in detail beschreven mitigerende maatregelen, veelal vastgelegd in de statuten, uitvoeringsovereenkomsten en met name de gedragscode, worden alle risico's gemitigeerd tot lage risico's. Oordeel: laag risico.

12. Financiële positie van het fonds

12.1 Samenvatting

In 2018 is de actuele dekkingsgraad gedaald van 105,3% tot 100,4% door een negatief rendement op vermogen van -1,4% en stijging van de verplichtingen met 8,0%. De beleidsdekkingsgraad is toegenomen van 102,9% tot 104,7% als gevolg van de goede eerste jaarhelft van 2018. De stijging van de verplichtingen is mede het gevolg van daling van de afgeleide rente van 1,56% tot 1,43%. In september 2018 heeft het fonds de nieuwe AG sterftetafel 2018 ingevoerd. Als gevolg hiervan daalden de verplichtingen met circa 1,0% per september.

Stichting Pensioenfonds Essity

Financiële positie van het fonds in euro miljoen

	2018	2017
Afgeleide UFR rente	1,43%	1,56%
Resultaat	-21,1	30,9
Algemene reserve	1,7	23,0
Belegd vermogen risico fonds	435,4	424,5
Totaal vermogen voor DG	468,4	458,1
Verplichtingen risico fonds	433,7	401,5
Totaal verplichtingen voor DG	466,8	435,1
Beleidsdekkingsgraad	104,7%	102,9%
Actuele dekkingsgraad	100,4%	105,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	103,9%	103,9%
Vereiste dekkingsgraad obv strategische mix	117,6%	117,5%
Reële dekkingsgraad	85,4%	83,8%

Voor toelichting van de cijfers zie overzicht Kerncijfers

12.2 Herstelplan en haalbaarheidstoets

Een pensioenfonds moet een herstelplan indienen wanneer de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad ligt en wel binnen 3 maanden na constatering van het tekort. De beleidsdekkingsgraad (risico fonds en risico deelnemers) is de graadmeter.

Het fonds heeft in 2017 en 2018 een herstelplan ingediend en verkeerd ultimo 2018 in een tekort. Echter, in het herstelplan 2018 is aangetoond dat het fonds binnen een hersteltermijn van tien jaar in staat is te herstellen tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad (dit is exclusief bijdragen uit eventuele bijstortingen door de werkgevers). Ook uit actualisatie van het herstelplan in 2019 blijkt dat het fonds tijdig (binnen 10 jaar) herstelt tot de vereiste dekkingsgraad.

Stichting Pensioenfonds Essity

Dekkingsgraadontwikkeling 2018 en herstelplan 2018

	Werkelijk	Herstelplan 2018
Start 2018 (actueel, risico fonds)	105,7%	105,8%
- Premie	-0,4%	-0,5%
- Uitkeringen	0,1%	0,1%
- Indexatie	0,0%	0,0%
- Rentetermijnstructuur	-4,9%	0,0%
- Overrendement	-1,2%	4,0%
- Overige mutaties	1,1%	-0,1%
Ultimo 2018 (actueel risico fonds)	100,4%	109,3%
Ultimo 2018 (beleid DG risico fonds)	105,1%	107,6%

De beleidsdekkingsgraad van het fonds ultimo 2018 van 104,7% is hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 103,9% waarmee het fonds eind 2018 uit dekkingstekort is geraakt.

Op basis van de ingangsdatum van het herstelplan en de eindstand van 2018 is een bijstorting in de periode 2015-2020 alleen nog noodzakelijk indien de ultimo beleidsdekkingsgraad 2019 en/of 2020 nog onder circa 90% komt. Een mogelijke nieuwe verplichting tot bijstorting is pas aanwezig in 2024 indien eind 2019 de beleidsdekkingsgraad lager is dan het minimaal vereiste vermogen en/of - eerder - als de beleidsdekkingsgraad in de periode 2019-2024 onder de circa 90% komt.

Het fonds voert elk jaar een (DNB) haalbaarheidstoets uit. Hiermee wordt beoordeeld of het verwachte pensioenresultaat van het fonds boven de gekozen ondergrens (80%) blijft en of het in een slechtweerscenario niet meer afwijkt dan 25%. De toets van 2018 geeft een positieve uitkomst van een verwacht pensioenresultaat van 97,2% en een afwijking van 16,6%.

12.3 Beleid

Het beleid in relatie tot de financiële positie kent een groot aantal facetten. De belangrijkste hierbij zijn:

- Governance en kostenbeheersing (**Hoofdstuk 5&6**)
- Vermogensbeheer (**Hoofdstuk 7**)
- Premie-, franchise- en indexatiebeleid (**Hoofdstuk 10**)
- Integraal risicobeleid (**Hoofdstuk 11**)

Het beleid op deze onderdelen wordt in verwezen hoofdstukken toegelicht.

12.4 Toelichting op resultaat

De onderstaande resultaten zijn gebaseerd op de analyse van de actuaire. De belangrijkste betalingsstromen zijn:

- **Premie:** dekt de premie de stijging van de voorzieningen, nabetalen en administratieve kosten na aftrek van een vaste kostenvoorziening.
- **Beleggingen:** hoe verhouden de beleggingsopbrengsten zich tot het resultaat met een korte rente.
- **Indexatie:** hoeveel wordt er betaald aan indexatie.
- **Kosten:** hoe verhouden de werkelijke kosten zich tot de beschikbare bijdragen uit premie en voorzieningen.
- **Kanssysteem:** resultaat op ondermeer sterfte en arbeidsongeschiktheid.
- **Rentetermijnstructuur:** wat is de betalingsstroom als gevolg van wijziging van de rentetermijnstructuur.
- **Grondslagen:** resultaat als gevolg van wijziging grondslagen.
- **Mutatie technische voorziening:** wijziging technische voorziening.

Stichting Pensioenfonds Essity

Analyse van het resultaat in euro x 1.000

	2018	2017
Premie	- 1.157	- 2.072
Beleggingen	- 5.198	22.218
Indexatie per 1 januari	0	0
Kosten	0	0
Kanssystemen	305	1.660
Rentetermijnstructuur	- 19.673	6.230
Wijziging grondslagen	4.357	3.153
Wijziging pensioenregeling	0	- 382
Premie tbv overgangsregeling	2.174	1.061
Overige	- 1.885	- 1.013
Netto Resultaat	- 2.1077	30.857

Toelichting op de resultaatcomponenten

Resultaat op premie

Het resultaat op premie van euro -1,2 miljoen is minder negatief dan het resultaat uit 2017 (euro -2,1 miljoen): de rente begin 2018 was hoger dan begin 2017 en kosten van nieuwe pensioenopbouw daalden door overgang pensioenrichtleeftijd 68 jaar.

Resultaat op beleggingen

Het beleggingsresultaat is de som van de directe beleggingsopbrengsten, de indirecte beleggingsopbrengsten, kosten vermogensbeheer minus het benodigde beleggingsresultaat op basis van een eenjaarsrente. Voor 2018 bedraagt de 1-jaarsrente -0,260% (2017: -0,217%). In onderstaande tabel worden deze componenten apart aangegeven.

Stichting Pensioenfonds Essity

Resultaat op beleggingen in euro miljoen

	2018	2017
Directe beleggingsopbrengsten	8,085	8,809
Indirecte beleggingsopbrengsten	-14,865	15,591
Kosten vermogensbeheer	-0,769	-1,574
Benodigd beleggingsresultaat risico fonds	1,054	0,884
Benodigd beleggingsresultaat risico deeln.	1,297	-1,492
Totaal	-5,198	22,218
Totaal belegd vermogen	435,406	424,482

*Toelichting tabel (ook **Hoofdstuk 7 Vermogensbeheer**):*

- De indirecte beleggingsopbrengsten zijn per saldo lager door daling van de reële rente (hogere waarde van de vastrentende portefeuille en de rente-swaps), ruimschoots overtroffen door negatief rendement van de return portefeuille.
- De benodigde interest toevoeging voor risico fonds is 'negatief' door de negatieve korte rente (-0,260%). Wel is er een aanzienlijke interesttoevoeging voor risico deelnemers.
- Voor kosten vermogensbeheer zie **Hoofdstuk 6 Kosten**.

Resultaat op indexatie

Per 1 januari 2018 is geen indexatie verleend.

Resultaat op kosten

Het betreft hier de kosten voor administratie en uitvoering niet de vermogensbeheerkosten. In voorgaande jaren was er steeds een negatief 'resultaat op kosten'. Dit werd echter gecompenseerd door het resultaat op premie. Onder de Pensioenwet dient de premie echter een component te bevatten ter dekking van alle uitvoeringskosten, zodat –per definitie– het resultaat op kosten 0 is. Het fonds hanteert echter een opslag van kosten van 2,5% van de waarde van de nieuwe pensioenaanspraken en deze wordt gefinancierd uit de pensioenpremie. Deze bijdrage is euro 323 duizend. De werkelijke kosten bedragen euro 1.101 duizend. Een uitgebreid overzicht van de kosten pensioenbeheer wordt verstrekt in de **Jaarrekening, Toelichting 22 en Hoofdstuk 6 Kosten**.

Resultaat op kanssystemen

Hieronder vallen onder andere sterfte, arbeidsongeschiktheid en actuair resultaat op mutaties. Het resultaat was positief op sterfte, positief op arbeidsongeschiktheid en gering negatief op overige mutaties.

Resultaat op rentetermijnstructuur

De verplichtingen stegen door daling van de rente.

Wijziging grondslagen

Het positieve resultaat bij wijzigingen grondslagen euro 4,357 miljoen is de uitkomst van toepassing van de nieuwe AG Sterftetafel 2018 per eind 2018. Per 2018 gold het reglement 2015 pensioenleeftijd 68 jaar en waren er verder geen wijzigingen, het resultaat op de regeling is derhalve nul.

Nederlanders gaan steeds langer leven. Dit houdt met name verband met betere medicatie, mogelijk in combinatie met een betere levensstijl. Het langer leven van de deelnemers van het pensioenfonds verhoogt de verplichtingen. Voor de reeds opgebouwde aanspraken wordt in feite het langer leven gefinancierd uit de buffers van het vermogen, waardoor mede de dekkingsgraden onder druk staan en de indexatieruimte beperkt is.

In 2018 is een correctie opgetreden met betrekking tot de overlevingskansen als gevolg van de hogere griepsterfte-impact dan eerder voorzien (mede doordat juist de griep-gevoelige groep ouderen steeds groter wordt). Deze correctie leidt tot een verlaging van de voorziening met 1,0% per einde september 2018 (en navolgende maanden).

Stichting Pensioenfonds Essity

Verzwaring verplichtingen vanwege langer leven

	%	euro mln	Toelichting
2006	0,00%		
2007	0,00%		
2008	0,00%		
2009	4,00%	6,297	CBS cijfers
2010	2,60%	4,636	AG 2010-'60
2011	0,00%	0	
2012	1,80%	4,799	AG 2012-'62 en nieuwe ervaringssterfte
2013	0,00%	-	
2014	0,43%	1,103	AG 2014 en nieuwe ervaringssterfte
2015	0,00%		
2016	0,31%	1,267	AG 2016
2017	-0,80%	3,153	Nieuw fonds specifiek ervaringssterfteonderzoek
2018	-1,00%	4,357	AG 2018 met griep correctie
totaal	7,34%	10,592	

Mutatie technische voorzieningen en overige

Dit betreffen mutaties in relatie tot premie overgangsregeling en toevoeging aan overige voorziening uit hoofde van de overgangsregeling. Het resultaat in 2018 is gering positief.

12.5 Toelichting vermogenspositie

De actuaire heeft conform het Financieel Toetsingskader (FTK) de vermogensposities vastgesteld en uitgedrukt in percentages van de verplichtingen (VPV; strategische beleggingsmix):

Stichting Pensioenfonds Essity

Vermogenspositie conform FTK in euro x 1.000

	2018	%VPV	2017	%VPV
UFR Rente ultimo afgeleid	1,43%		1,56%	
Verplichtingen risico fonds	433.683		401.453	
Verplichtingen risico deelnemer	33.084		33.645	
Verplichtingen voor dekkingsgraad	466.767	100 %	435.098	100 %
min. vereist eigen vermogen	18.342	3,9%	17.095	3,9%
Extra buffer vereist eigen vermogen (strategische beleggingsmix)	63.985	13,7%	59.097	13,6%
Totaal vereiste buffer (100%)	82.327	17,6%	76.192	17,5%
Minimaal vereiste vermogen	485.109	103,9%	452.193	103,9%
Vereist eigen vermogen				
(VPV+vereiste buffer, strategisch)	549.094	117,6%	511.290	117,5%
Aanwezig verm. en maanddekkingsgraad	468.490	100,4 %	458.127	105,3 %
Reserve op vereist eigen vermogen	-80.604	-17,3%	-53.163	-12,2%
Eigen vermogen* en act. dekkinggraad risico fonds	1.723	0,4%	22.981	5,7 %

*Premie depot wordt niet meegerekend in berekening dekkingsgraad

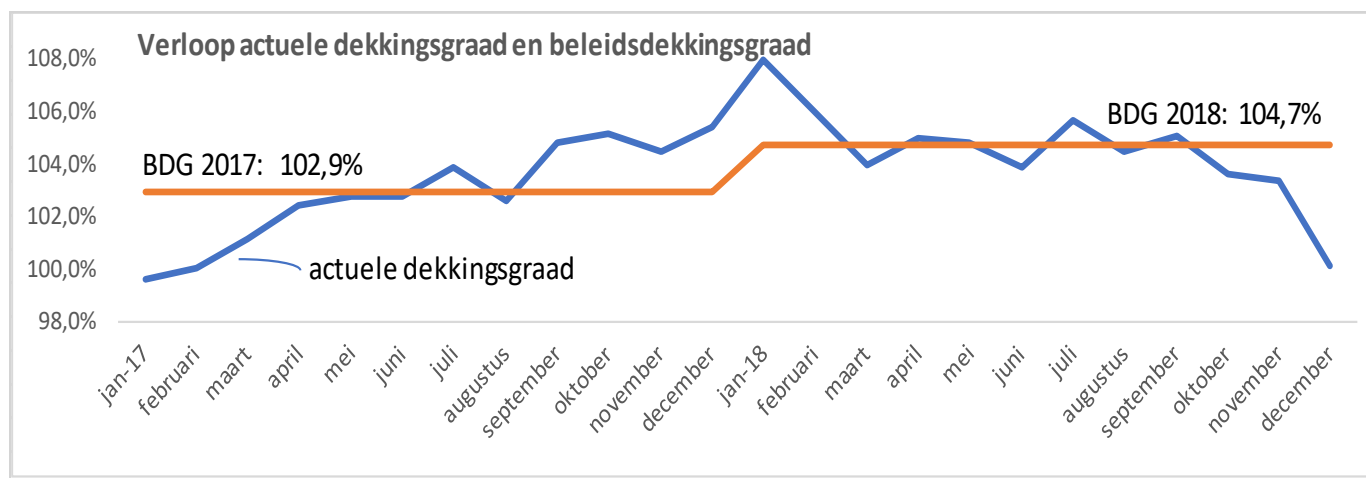
Het eigen vermogen is in 2018 gedaald van positief euro 23,0 miljoen tot positief euro 1,7 miljoen hoofdzakelijk door laag beleggingsresultaat en stijging van de verplichtingen.

Het aanwezige vermogen (euro 468,490 miljoen) is lager dan het minimaal vereiste vermogen (euro 485,109 miljoen) en minder dan de totaal vereiste buffer (euro 549,094 miljoen). Echter, de vermogens bij de **beleidsdekkingsgraad** zijn hoger dan het minimaal vereiste vermogen. Derhalve is er sprake van een reservetekort maar niet meer van een dekkingstekort.

Stichting Pensioenfonds Essity dient, zolang er jaarlijks sprake is van een reservetekort, jaarlijks (voor 1 april) een herstelplan in bij de toezichthouder conform de voorgeschreven methodiek.

12.6 Verwachtingen

Het fonds verwacht afvlakkende wereldgroei en langer dan verwacht aanhoudende lage rente. De kans op indexatie blijft vooralsnog laag.

13. Gebeurtenissen na balansdatum

Indexatie per 1 januari 2019

Op 14 februari 2019 heeft het bestuur een besluit genomen over de indexatie per 1 januari 2019. De **beleidsdekkingsgraad** (risico fonds) bedroeg 104,7% en was derhalve lager dan 110%,

de grens voor indexatietoekenning. Besloten is geen indexatie per 1 januari 2019 toe te kennen.

14. Verklaringen

14.1 Verklaring van het Verantwoordingsorgaan

Aan het bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity:

Opdracht: In het kader van de governance regels voor pensioenfonds is het Verantwoordingsorgaan (VO) gevraagd een waardeoordeel te geven over het gevoerde beleid en uitvoering over 2018.

Uitvoering: het VO concentreert haar werkzaamheden (ondermeer) op de volgende aspecten:

1. het VO gaat na of het gevoerde beleid van het bestuur in overeenstemming is met de pensioenwet, pensioenfondsdoelstellingen zoals geformuleerd in de statuten van het fonds, de overeenkomsten met de werkgever(s) en de pensioenreglementen;
2. het VO gaat na of de uitvoering in lijn is met het geformuleerde beleid;
3. het VO gaat na of er maatregelen worden genomen voor verdere optimalisatie van het beleid en uitvoering en op basis van haar observaties geeft het VO advies aan het bestuur.

Het VO heeft afspraken gemaakt met het bestuur en directie om haar taken uit te kunnen voeren. Hiertoe behoren het overleggen van de notulen van de bestuursvergaderingen, het bijwonen van 2 of meer bestuursvergaderingen, formeel en informeel overleg met de directie en/of het bestuur, opvolging van de adviesgerechtigde onderdelen en formele verantwoording van het bestuur aan het VO. Nadere invulling van de uitvoering zijn beschreven in het VO-Reglement. Het VO heeft een jaarlijks overleg met de Visitatiecommissie (VC). Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van de bevindingen van de VC.

Oordeel:

Het VO wordt door de huidige afspraken met het pensioenfonds in de gelegenheid gesteld een oordeel en advies te geven over het beleid en de uitvoering. Door beschikbaarheid van het concept Jaarverslag 2018 en het concept verslag van de VC heeft het VO een brede basis gehad voor haar beoordeling.

Mede op basis van deze rapporten heeft het bestuur en de directie verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en de uitvoering aan het VO op 13 mei 2019. Het VO heeft diverse onderwerpen diepgaand besproken met het bestuur waaronder:

- de dekkingsgraadontwikkeling bij het fonds,
- de premiedekkingsgraad,
- het rente- en IT risico,
- de relatie met de sponsor,
- de kwaliteit van de uitbestedingspartners,
- de kostenontwikkeling,
- de risicobeheersing (reserverisico en risico (bestuurs) continuïteit),
- bemensing van de Investerings Commissie,
- de opvolging aanbevelingen 2018,
- het vervolg op de audit van BlackRock,

- het stimuleren van het ESG-beleid (onder andere via BlackRock),
- de inregeling DC regeling en
- speerpunten voor 2019.

Het fonds heeft hierbij duidelijk toelichting en uitleg kunnen geven en het VO stelt vast dat het bestuur en directie hierbij een duidelijke visie en controle hebben over betreffende onderwerpen.

Het VO is van mening dat het bestuur en de directie over 2018 voor wat betreft zowel beleid als uitvoering ‘in control’ zijn geweest van het pensioenfonds.

Het VO is positief over de voorlichting, verstrekking van informatie en samenwerking met het bestuur. Het VO heeft kennisgenomen van het positieve rapport van de VC en heeft vernomen dat sociale partners (werkgever en vakbonden) hun vertrouwen in het fonds hebben uitgesproken.

Toekomst: het VO heeft kennisgenomen dat in 2019 een begin is gemaakt met gesprekken tussen sociale partners voor nieuwe afspraken rondom pensioen. Het VO is voorstander van behoud van de bestaande opbouwcapaciteit van de regeling en hoopt dat sociale partners tot een gezamenlijke oplossing zullen komen. Het VO signaleert samen met het bestuur toenemende complexiteit en eisen voor bestuur en uitvoering van de pensioenfondswerkzaamheden. Het VO ziet dat het fonds hier zeer vroegtijdig op anticipeert en heeft vertrouwen dat het fonds dit blijft doen.

Het VO heeft verslag gemaakt van de verantwoording van het bestuur over beleid en uitvoering. Het heeft aanbevelingen gedaan die ook door het bestuur als actiepunten worden herkend zijnde:

- Optimaal blijven communiceren over de mogelijkheid om door te beleggen na pensionering;
- Het blijven investeren in opleiding en continuïteit;
- Proactief blijven opereren in beleid en uitvoering.

Visitatiecommissie (VC): het VO heeft overleg gehad met de VC en haar rapport ingezien. Het VO dankt de VC voor haar werkzaamheden en haar aanbevelingen.

Algemeen: het VO dankt bestuur en directie voor haar werkzaamheden en wenst haar veel succes toe bij uitvoering van de taken over 2019.

Zeist, 18 mei 2019,
Peter Kuit, voorzitter, Wilbert Janssen, secretaris, Hans van Dun, Marjolein Ennema en Ruben Vlek, aspirant-lid

Reactie van bestuur: het bestuur bedankt het VO voor hun werkzaamheden, oordeel en aanbevelingen. Het gaat aan de slag met de aanbevelingen.

Zeist, juni 2019, bestuur en directie Stichting Pensioenfonds Essity

14.3 Verslag Visitatiecommissie (bron VCHolland)

1. Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity (hierna: het Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie (VC), de opdracht gegeven om in de eerste helft van 2019 in het kader van een nieuwe driejaarscyclus van visitaties een visitatie uit te voeren. De beoordelingsperiode van deze visitatie strekt zich uit tot de begin 2019 voor de VC beschikbare informatie met betrekking tot het boekjaar 2018. De VC heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan (VO) en de werkgever en in het jaarverslag. Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. In rapportage gaat VCHolland expliciet in op de (wettelijke) normen met betrekking tot de uitvoering van het intern toezicht.

2. Oordeel/bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC heeft kunnen vaststellen dat in algemene zin het Fonds voldoet aan een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Er is sprake van een effectief en slagvaardig optreden van het bestuur en een beheerste en integere bedrijfsvoering. In 2018 is sprake geweest van een bestendige gedragslijn. De VC is positief over de wijze waarop het Fonds wordt aangestuurd. Het bestuur is in algemene zin in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten.

Meer specifiek:

- De follow-up van eerdere aanbevelingen wordt op adequate wijze door het Fonds ingevuld.
- Met betrekking tot de algemene gang van zaken volgt het Fonds de ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving op de voet en anticipeert ook goed op de mogelijke consequenties voor het Fonds. Het eind 2018 bestaande reservetekort kan naar de mening van het Fonds binnen de gestelde wettelijke termijnen worden ingelopen. In algemene zin wordt door het Fonds niet getwijfeld aan de duurzaamheid van continuering van het Fonds. Het Fonds vult daar zijn beleid ook op in.
- Het Fonds beschikt over een adequate governance structuur. Binnen het Fonds vervullen de investeringscommissie en de directeur-secretaris een belangrijke adviserende en monitorende rol. De relatie met het VO is goed. Met betrekking tot de relatie met ABN AMRO als uitvoerder van de

beschikbare premiereregeling doet de VC nog een aanbeveling.

- Binnen het Fonds is sprake van een toereikend geschiktheidsniveau. Een geschiktheids- en opleidingsplan is aanwezig. Het beschikbare tijdsbeslag is toereikend. Een vergroting van de effectiviteit van de bestuursvergaderingen blijft vanwege het toenemende tijdsbeslag een continu aandachtspunt.
- Het beleggingsproces binnen het Fonds is van een goed niveau. Daarbij wordt voortdurend teruggekoppeld naar de door het Fonds opgestelde beleggingscriteria. De rapportagestructuur is toereikend voor een goede oordeelsvorming. Het Fonds heeft in het verslag jaar bijzondere aandacht gegeven aan het ESG-beleid en daaraan ook concrete invulling gegeven. Het Fonds is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten op het gebied van het vermogensbeheer.
- Het Fonds voldoet in algemene zin aan de algemene beginselen voor het risicobeheer. Er is sprake van een gestructureerde aanpak. Risicobeheersing is onderdeel van de bestuurscyclus. De AVG-wetgeving is volledig geïmplementeerd. Met betrekking tot de beheersing van de ICT-risico's heeft het Fonds belangrijke vorderingen gemaakt. Dit geldt ook voor de implementatie van IORP II. Met betrekking tot het relatief lage niveau van de premiedekkingsgraad herhaalt de VC de eerdere aanbeveling de gevolgen hiervan nader te onderzoeken.
- Het Fonds vult op een adequate wijze haar communicatie in. Het Fonds maakt in ruime zin gebruik van de beschikbare communicatiemiddelen. In 2018 is het communicatieplan geactualiseerd. Het VO wordt ook op correcte wijze bij de communicatie van het Fonds betrokken. Met betrekking tot de Wet verbeterde Premiereregeling doet de VC nog de aanbeveling om de invulling hiervan, met name de nakoming van de zorgplicht te blijven toetsen aan de wettelijke bepalingen.

13 mei 2019

De visitatiecommissie

Jacques Nieuwenhuizen

Jan Peter Vrieleman

John Ruben

Reactie van bestuur

Het bestuur bedankt het VC voor hun werkzaamheden, oordeel en aanbevelingen. Het bestuur gaat de aanbevelingen in het kader van haar missie/visie en strategie zorgvuldig evalueren en afwikkelen, Zeist, 14 mei 2019.

15. Resultaatbestemming

In de bestuursvergadering van 4 juni 2019 hebben bestuurders van Stichting Pensioenfonds Essity besloten het resultaat van 2018 als volgt te verdelen:

Stichting Pensioenfonds Essity

Resultaatbestemming 2018 in euro x 1.000

Totaal resultaat	-21.077
- Naar Algemene reserve	-21.306
- Naar Premiedepot	229

Zeist, 4 juni 2019

Bestuurders en directie Stichting Pensioenfonds Essity
per 4 juni 2019:

E. Ligthart	voorzitter
C.N.H. Quint	secretaris
K. Boijenga	bestuurslid
E. Luiken	bestuurslid
R. van Sintemaartensdijk	bestuurslid
M. van Gool	Directeur

Jaarrekening 2018

Stichting Pensioenfonds Essity

16. Jaarrekening 2018

16.1 Balans per 31 december 2018

Activa

Balans per 31 december (na bestemming resultaat) in euro x 1.000

Activa	Toelichting	2018	2017
Beleggingen	1	445.945	444.990
voor risico pensioenfonds			
- Onroerende zaken		70.126	43.356
- Zakelijke waarden		131.689	165.456
- Vastrentende waarden		235.089	227.885
- Derivaten		9.041	8.293
Beleggingen	2	33.084	33.645
voor risico deelnemers			
Vorderingen	3	2.630	1.473
en overlopende activa			
Liquide middelen	4	7.618	7.163
Totale activa		489.277	487.271

Passiva

Stichting Pensioenfonds Essity

Balans per 31 december (na bestemming resultaat) in euro x 1.000

Passiva	Toelichting	2018	2017
Reserves	5	6.190	27.267
- Algemene reserve		1.723	23.029
- Bestemde reserve Premiedepot		4.467	4.238
Technische voorzieningen	6	433.683	401.453
voor risico pensioenfonds			
Voorziening pensioenverplichtingen	7	33.084	33.645
voor risico deelnemers			
Overige voorziening VPL	8	0	9.251
Kortlopende schulden	9	16.303	15.562
Overlopende passiva	10	17	93
Totale passiva		489.277	487.271

16.2 Staat van baten en lasten

Stichting Pensioenfonds Essity

Staat van baten en lasten in euro x 1.000

	Toelichting	2018	2017
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	11	-6.253	21.334
- Directe beleggingsopbrengsten		7.572	8.350
- indirecte beleggingsopbrengsten		-13.056	14.558
- Kosten van vermogensbeheer	12	-769	-1.574
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	13	-1.296	1.492
Premiebijdragen	14	15.285	13.727
Premiebijdragen voor risico deelnemers	15	2.161	1.875
Saldo van overdrachten van rechten	16	1.232	2
Ontrekking beleggingen voor risico deelnemers	17	-1.426	-890
Pensioenuitkeringen	18	-7.324	-6.798
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	19	-32.230	3.681
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	20	561	-2.477
Herverzekering	21	-702	-167
Kosten pensioenbeheer (ex BTW)	22	-959	-797
Overige baten en lasten	23	10.016	2
Subtotaal baten en lasten		-20.935	30.984
Belasting (BTW over kosten pensioenbeheer)	22	-142	-127
Resultaat	24	-21.077	30.857
Bestemming van het resultaat		-21.077	30.857
- Algemene reserve		-21.306	30.506
- Bestemde reserve Premiedepot		229	351

16.3 Kasstroomoverzicht

Stichting Pensioenfonds Essity

Kasstroomoverzicht in euro x 1.000

	2018	2017 1)
Pensioenactiviteiten	7.798	6.001
Ontvangsten	17.199	14.569
- Bijdrage van werkgevers en werknemers	15.557	14.004
- Uitkeringen uit herverzekering	277	455
- Overgenomen pensioenverplichtingen	1.344	108
- Overige	21	2
Uitgaven	-9.401	-8.568
- Uitgekeerde pensioenen en afkopen	-5.301	-4.931
- Loonheffing	-1.616	-1.535
- Sociale premies en andere inhoudingen	-368	-326
- Overgedragen pensioenverplichtingen	-188	-13
- Premie herverzekering	-879	-879
- Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.046	-884
- Overige	-3	0
Beleggingsactiviteiten	-7.343	-7.763
Ontvangsten	130.183	45.175
- Directe beleggingsopbrengsten	7.533	8.330
- Verkopen en aflossing beleggingen	122.650	36.845
Uitgaven	-137.526	-52.938
- Aankopen beleggingen	-136.490	-51.700
- Kosten vermogensbeheer en overige	-1.036	-1.238
Mutatie geldmiddelen	455	-1.762
Stand 1 januari	7.163	8.925
Stand 31 december	7.618	7.163

1) Door een gewijzigde berekeningsmethodiek is 2017 aangepast voor vergelijkbaarheid

16.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Het pensioenfonds heeft bij de samenstelling van dit jaarverslag de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving toegepast. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Het fonds is ingeschreven in het Handelsregister van de KvK onder nummer 51702266.

Waardering

Algemeen

Activa en passiva worden gewaardeerd tegen de kostprijs, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Het fonds toetst periodiek de grondslagen van de (actuariële) waardering.

Schattingswijziging 2018 nieuwe Prognosetafel:

In september 2018 heeft het Actuariel Genootschap de nieuwe Prognosetafel AG2018 gepubliceerd. Het fonds heeft besloten deze tafel per september 2018 toe te passen. Dit leidde tot een daling van de verplichtingen van euro 4,4 miljoen per september 2018.

Schattingswijziging 2017 nieuwe ervaringssterfte:

In 2017 heeft het fonds een onderzoek laten uitvoeren naar de toegepaste fondsspecifieke ervaringssterfte. Als uitkomst van dit onderzoek is een nieuwe ervaringssterfte voorgesteld. Het fonds heeft besloten deze voorgestelde ervaringssterfte over te nemen en vanaf eind 2017 toe te passen. Dit leidde tot een daling van de verplichtingen van euro 3,2 miljoen per ultimo 2017. In 2018 is wederom ervaringssterfte 2017 toegepast.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta worden omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen. Transacties in vreemde valuta's gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van afwikkeling. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden, rekening houdend met eventuele dekkingstransacties, opgenomen in de staat van baten en lasten.

Participaties in beleggingsinstellingen

De ter beurze genoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurswaarde. Niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende beleggingsparticipaties.

Zakelijke waarden

De zakelijke waarden zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar.

Vastrentende waarden

Alle vastrentende beleggingen, obligaties en leningen op schuldbekentenis, worden gewaardeerd tegen reële waarde. Voor de obligaties is dat de beurswaarde ultimo boekjaar en voor de leningen op schuldbekentenis is dat de berekende reële waarde. Bij deze berekening worden alle toekomstige geldstromen contant gemaakt tegen de geldende marktpercentages.

Derivaten en overige beleggingen

De derivaten en overige beleggingen, waaronder begrepen valutatermijntransacties, swaps en geldmarktinstrumenten zijn gewaardeerd tegen de reële waarde ultimo boekjaar. Swaps worden gewaardeerd op basis van in de markt waarneembare informatie. Valutatermijntransacties en geldmarktinstrumenten worden gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde rekening houdende met het pro-rata aandeel in de onderliggende producten. Verwerking vindt plaats op basis van de laatst bekende kwartaalrapportage en eventueel van toepassing zijnde nagekomen waarderingsontvangsten van de externe vermogensbeheerder. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening verwerkt zonder vorming van een herwaarderingsreserve.

Deposito's

Deposito's zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en na eerste verwerking tegen de gearmordiseerde kostprijs. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn, korte termijn deposito's en kortlopende uiterst liquide beleggingen die onmiddellijk kunnen worden omgezet in contanten. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Beleggingen voor risico deelnemers

De ter beurze genoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde. Niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde.

Premiedepot

Vanaf 1 januari 2015 wordt het verschil tussen de feitelijke premie en de kostendekkende premie (op basis van de 10 jaars gedempte rente) toegevoegd aan de 'bestemde reserve premiedepot'. Aan dit depot wordt een rendement toegevoegd vanaf 1 januari 2015. Inclusief het rendement wordt het depot gevuld tot maximaal euro 4 miljoen. Sociale partners hebben besloten dat premievrijval ten gevolge van de regeling naar 68 jaar en de VPL-premie 2020 ook ten gunste komen aan dit depot. Positieve premiemarge (exclusief voorgenoemde) valt daarna toe aan de algemene reserves van het fonds. Bij negatieve premiemarge wordt aan het depot onttrokken tot nihil. Het Premiedepot wordt niet meegerekend in de dekkingsgraad van het fonds.

Gedurende 2017 is het maximum saldo van euro 4 miljoen bereikt, waarna dotatie van de premiemarge gestaakt is. Het premiedepot beweegt nu alleen nog mee met rendementsbijschrijvingen c.q. rendementsonttrekkingen én bovengenoemde extra stortingen.

Vereist eigen vermogen

Om aan negatieve ontwikkelingen op de financiële markten het hoofd te kunnen bieden, wordt gestreefd naar een niveau van het eigen vermogen op basis van de volgende formule, waarbij het uitgangspunt is dat het pensioenfonds over een eigen vermogen ter grootte van het vereist eigen vermogen beschikt conform het standaardmodel van DNB met bijhorende wortelformule. De verschillende risicofactoren van de wortelformule worden als volgt berekend:

S1: Renterisico

Het effect van de meest ongunstige wijziging van de rente (termijnstructuur) volgens de wettelijk voorgeschreven stijgings- en dalingsfactoren.

S2: Aandelen- en vastgoedrisico

De waarde van S2 is opgebouwd uit het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten en indirect (actief) vastgoed met 30%, in aandelen opkomende markten met 40% in niet-beursgenoteerde aandelen met 40% en in direct vastgoed met 15%. De correlaties tussen de risicocategorieën die onderdeel uitmaken van het aandelen- en vastgoedrisico bedragen 0,75%. Hiermee wordt aangegeven, dat de risico's niet onafhankelijk van elkaar optreden, maar een sterke positieve samenhang met elkaar vertonen.

S3: Valutarisico

Het effect van een daling van valuta in de ontwikkelde markten met 20% buffer en valuta in opkomende markten met 35% buffer.

S4: Grondstoffenrisico

Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen (commodities) met 35%.

S5: Kredietrisico

Het effect van een daling van de gewogen gemiddelde rentemarge (credit spread) met 40%. Er is tevens een correlatie van 50% tussen zakelijkewaardenrisico en kredietrisico.

S6: Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnische risico wordt bepaald door het procesrisico, de onzekerheid in de sterftetrend (TSO) en de negatieve stochastische afwijkingen (NSA) volgens de volgende formule:

$$S6 = \text{procesrisico} + \sqrt{(\text{TSO}^2 + \text{NSA}^2)}$$

S8: Concentratie risico

Het risico van te weinig spreiding van activa en passiva. De berekening sluit aan bij de Solvency II-richtlijnen voor verzekeraars, echter vanaf 2016 hoeft deze niet meer meegerekend te worden (nul).

S10: Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat indien vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Deze wordt berekend indien de tracking error meer dan 1% bedraagt. Indien sprake is van leverage (bij vastgoed) wordt de buffer verhoogd.

Pensioenverplichtingen voor risico fondsen

Bij de berekening van de contante waarde van de opgebouwde toekomstige aanspraken per 31 december boekjaar is uitgegaan van de volgende actuariële grondslagen:

Sterfte en interest

AG Prognosetafel 2018 (startjaar 2019) met toepassing van fondsspecifieke ervaringssterfte (SCA 2017); interest: Rentetermijnstructuur 31 december 2018 van De Nederlandsche Bank.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt het onbepaalde partnersysteem gehanteerd. Hierbij worden de volgende partnerfrequenties toegepast (op tussenliggende leeftijden wordt lineair geïnterpoleerd):

Leeftijd	Mannen	Vrouwen
jonger dan 18	0,000	0,000
18	0,011	0,053
25	0,530	0,795
30	0,742	0,901
35	0,954	0,901
50	0,954	0,901
65	0,954	0,742
68	0,954	0,742

Voor het uitruilbare partnerpensioen wordt de partnerfrequentie op pensioenleeftijd op 100% verondersteld.

Leeftijdsverschil en vaststelling leeftijd

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw). De leeftijd voor de berekening van de voorziening wordt op maandbasis nauwkeurig bepaald.

Uitkeringen

Aangenomen wordt dat de pensioenuitkeringen continu (zullen) plaatsvinden. In de praktijk wordt in maandelijkse termijnen achteraf uitgekeerd. Het wezenpensioen wordt verondersteld te worden uitgekeerd tot aan de 27-jarige leeftijd.

Kosten

De kostenvoorziening in 2018 is ongewijzigd ten opzichte van 2017 (2,5%).

Methoden van reserveberekening

Bij de reservering van de in uitzicht gestelde pensioenen wordt ervan uitgegaan dat per de balansdatum alle aan de verstrekte diensttijd (dit is inclusief extra jaren uit waardeoverdrachten, vrijwillig ingekochte ouderdompensioenjaren en eventuele garantiejaren) toe te rekenen pensioenaanspraken zijn ingekocht.

De voorziening pensioenverplichtingen is bepaald als de contante waarde van deze per de balansdatum opgebouwde pensioenaanspraken, vermeerderd met de contante waarde van de ingegane pensioenen.

Bij de (gedeeltelijke) arbeidsongeschikte deelnemers (dit zijn deelnemers met ingegane WIA/WAO-uitkeringen) wordt voor de invaliditeitspensioenen (WIA/WAO-hiaat- en WIA/WAO-excedentuitkeringen) en de toekomstige opbouw van de pensioenen uit hoofde van de (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid bij de bepaling van contante waarde van deze verplichtingen verondersteld geen revalidatie plaats te vinden. Opbouw vanaf 2015 valt onder bepalingen Pensioenreglement 2015.

Voorziening voor risico deelnemers

Deze voorziening wordt opgebouwd uit (1) de afgedragen premie voor de Beschikbare Premie regeling van de werknemers van gemiddeld 2,8% van het pensioengevende salaris verhoogd met (2) het rendement op de beleggingen en (3) verminderd met de ingekochte pensioenen. De beleggingen voor deze regeling worden voor rekening en risico van de deelnemers uitgevoerd. Met dit beleggingskapitaal kan door de deelnemer een pensioen worden ingekocht bij ingang pensioen bij het

pensioenfonds, of een externe verzekeraar of een externe partij die doorbeleggen mogelijk maakt.

Overige voorziening VPL

Sociale Partners zijn in 2018 een Principe Akkoord VPL overeengekomen waarbij de voorwaardelijke VPL-rechten met een te berekenen korting worden omgezet in onvoorwaardelijke pensioenrechten. De korting wordt bepaald op basis van de grootte van VPL-depot ultimo 2018 (inclusief toevoegingen vanuit het Principe Akkoord) en de inkoopfactoren als vastgelegd in het Principe Akkoord. Doordat deze berekening plaats vindt op stand ultimo 2018 is besloten de omzetting naar verplichtingen en VPL depot ultimo 2018 te verwerken.

Historie: Het fonds voert namens cao-partijen de overgangsregeling VPL uit conform Artikel 49 Overgangsbepalingen VPL van het Pensioenreglement 2015.

Deze overgangsregeling is van toepassing voor de werknemers die op 31 maart 1999 in dienst waren, die vanaf genoemde datum tot en met 31 december 2005 ononderbroken deelnemer in het pensioenfonds zijn geweest en die het deelnemerschap vanaf 31 december 2005 ononderbroken hebben voortgezet tot en met 31 december 2020, of tot het bereiken van de (vervroegde) pensioendatum.

De regeling beoogt een aanvullende pensioentoekenning bij pensionering waarbij gebruik wordt gemaakt van de fiscale ruimte die per 31 december 2005 bestond ten opzichte van de bij het pensioenfonds opgebouwde aanspraken.

Recht op deze toekenning ontstaat alleen indien het bestuur haar jaarlijkse besluit heeft genomen tot toekenning van de aanspraken aan diegenen die het eerstvolgende boekjaar gebruik kunnen maken van de regeling. De voor de overgangsregeling ontvangen premies worden strikt gescheiden van de premie voor de pensioenregeling. De Overige voorziening VPL groeit door de werkgevers betaalde VPL-premies over het boekjaar en de beleggingsopbrengsten (vanaf 1 januari 2015) onder aftrek van uitvoerings- en administratiekosten.

In geval van gebruikmaking van de regeling door een betrokken werknemer wordt deze Overige voorziening VPL aangesproken.

In 2013 heeft het bestuur besloten de verplichtingen van de overgangsregeling VPL te classificeren als 'Overige voorziening VPL'.

In 2014 heeft het bestuur besloten het 'depot overgangsregeling te onttrekken uit de algemene reserve en te classificeren als 'bestemde reserve (Depot Overgangsregeling VPL)'. Vanaf september 2014 wordt de bestemde reserve 'Depot Overgangsregeling VPL' niet meegerekend tot het vermogen van het fonds. In 2015 heeft het bestuur besloten tot een stelselwijziging om het 'Depot Overgangsregeling VPL' uit de reserves te halen en samen te voegen met 'Overige Voorziening VPL'. Overige Voorziening VPL wordt niet meegerekend in de dekkingsgraad van het fonds. In 2016 en 2017 waren er geen aanpassingen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de zakelijke waarden wordt hieronder verstaan het bruto-dividend, voor aftrek van dividendbelasting, verminderd met de kosten. De interesten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder deze post worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde koersverschillen bij verkopen van aandelen en obligaties;
- gerealiseerde koersverschillen bij (af)lossing van leningen op schuldbekentenis en obligaties;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen met betrekking tot zakelijke waarden, vastrentende waarden, deposito's, valutatermijntransacties en bankrekeningen in buitenlandse valuta;
- niet-gerealiseerde koers- en valutaverschillen inzake aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentenis.

Kosten vermogensbeheer

Dit betreft de kosten voor uitvoering vermogensbeheer die bestaan uit de aan het fonds gefactureerde kosten.

Herverzekering

Het fonds heeft de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid vanaf 2016 herverzekerd bij Elips Life.

16.5 Toelichtingen in euro x 1.000

1

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Essity

Beleggingen voor risico pensioenfonds

categorie	Stand ultimo 2017	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ uitlotingen (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koersverschil.	Lopende intrest	Stand ultimo 2018
Onroerende zaken:	43.356	24.854	0	-57	1.973	0	70.126
- Aandelen vastgoed	43.356	14.148	0	-57	1.183	0	58.630
- Infrastructuur	0	10.706	0	0	790	0	11.496
Zakelijke waarden:	165.456	30.926	-51.447	33.827	-47.073	0	131.689
- Aandelenfondsen	165.456	30.926	-51.447	33.827	-47.073	0	131.689
Vastrentende waarden:	219.448	78.384	-70.165	1.269	-2.284	0	226.263
- Vastrentende beleggingsfondsen	114.686	31.340	-34.357	425	-3.287	0	108.807
- Credits	74.213	8.573	-13.337	844	1.568	-103	71.758
- Depositio's*	1.000	22.471	-22.471	0	0		1.000
- Repo's	0	0	0	0	0		0
- Hypothecaire leningen	37.986	16.000	0	0	-565	103	53.524
- Kortlopende vorderingen op banken	-8.437	0	0	0	0	0	-8.826
Derivaten:	1.776	2.715	0	-2.715	1.969	17	3.762
- Swaps	1.253	0	0	0	2.488	17	3.758
- Valutatermijncontracten	523	2.715	0	-2.715	-519	0	4
Totaal beleggingen risico pensioenfonds:	430.036	136.879	-121.612	32.324	-45.415	17	431.840
waarvan onder de passiva gepresenteerd:							
- Vastrentende waarden	8.437						8.826
- Derivaten	6.517						5.279
Beleggingen aan de activa-zijde balans:	444.990						445.945

*Onder de deposito's is voor 4.867 aan sight deposits opgenomen, dit is ter vrije beschikking aan het fonds en is niet onderhevig aan waardenmutaties

De deposito's zijn tijdelijk aangehouden liquide middelen binnen het mandaat van vermogensbeheerder.

De deposito's hebben allemaal een looptijd an korter dan een jaar en kennen een hoge omloopsnelheid.

Methodiek bepaling marktwaarde:

<i>Genoteerde marktprijzen:</i>	Directe marktwaardering, beursnotering in een actieve markt;
<i>Netto contante waarde:</i>	Afgeleide marktwaardering, geen directe beursnotering van andere uit de markt waarneembare data dan wel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet-actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen;
<i>Andere methode:</i>	Modellen en technieken, marktwaardebepaling niet gebaseerd op markt dat maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Stichting Pensioenfonds Essity Methodiek bepaling marktwaarde

	Genoteerde marktprijzen	Netto contante waarde	Andere methode	stand ultimo 2018
Onroerende zaken:	0	0	70.126	70.126
- Indirecte vastgoedbeleggingen	0	0	58.630	58.630
- Infrastructuur	0	0	11.496	11.496
Zakelijke waarden:	0	0	131.689	131.689
Aandelen beleggingsfondsen	0	0	131.689	131.689
Vastrentende waarden:	62.932	1.000	162.331	226.263
Vastrentende beleggingsfondsen	0	0	108.807	108.807
Obligaties	71.758	0	0	71.758
Hypothecaire leningen	0	0	53.524	53.524
Deposito's	0	1.000	0	1.000
Cash onderpanden (CSA contracts)	-8.826	0	0	-8.826
Derivaten:	0	3.762	0	3.762
Valutaderivaten	0	112	0	112
Rentederivaten	0	3.650	0	3.650
Totaal belegd vermogen	62.932	4.762	364.146	431.840
Aansluiting bovenstaande met balansposter				
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds				431.840
Depotbanken				6.755
Vorderingen uit hoofde van beleggingen				-463
Verkoop beleggingen				1.163
Aankoop beleggingen				-1.235
Totaal belegd vermogen balans				438.060

2 Beleggingen voor risico deelnemers

De beleggingen zijn volledig bij ABN Amro ondergebracht, waarbij de deelnemers belegd hebben (voor hun eigen risico) in diverse beleggingsfondsen.

Stichting Pensioenfonds Essity Beleggingen voor risico deelnemers

categorie	Stand ultimo 2017	Herallo- catie *	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ uitdotingen (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koersverschil.	Stand ultimo 2018
Indirecte beleggingen vastgoed	2.854	27	221	-191	118	-134	2.895
Aandelen beleggingsfondsen	17.437	-63	1.484	-1.748	398	-1.573	15.935
Vastrentende waarden	8.618	33	1.430	-861	97	-109	9.208
Overige (liquiditeiten)	4.736	3	1.539	-1.239	0	7	5.046
Correctie beheerfee				100	-100		
Totaal beleggingen risico deelnemers	33.645	0	4.674	-3.939	513	-1.809	33.084

* dit betreft de correctie op de verdeling per categorie van de mix per 31-12-2017 naar de mix per 1 jan 2018

3 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa (looptijd korter dan een jaar)

	2018	2017
Lopende intrest	-2	-3
Overige vorderingen	2.632	1.476
- Dividend belasting	59	21
- Verkoop beleggingen	1.163	485
- Overige vorderingen u/v beleggingen	0	0
- Herverzekeraar	291	186
- Winstdeling herverzekeringen	-10	129
- R/C Ondernemingen + premies ex-pats	1.129	655
- Overige vorderingen	0	0
Overlopende activa	0	0
- Vooruitbetaalde uitgaande waardeoverdrachten en kosten	0	0
Totaal Vorderingen en overlopende activa	2.630	1.473

4 Liquide middelen

Stichting Pensioenfonds Essity Liquide middelen

	2018	2017
- Depotbanken	6.755	5.866
- ING Bank (vrije beschikking fonds)	863	1.297
Totaal liquide middelen	7.618	7.163

5 Reserves

Stichting Pensioenfonds Essity Reserves

	2018	2017
Algemene reserve		
Stand 1 januari	23.029	-7.477
Mutatie uit bestemming saldo	-21.306	30.506
Stand per 31 december	1.723	23.029
Bestemde reserve Premiedepot		
- stand 1 januari	4.238	3.887
- dotatie uit premie	289	138
- indexatie	0	0
- rendement*	-60	213
Stand per 31 december	4.467	4.238
Totale reserves 31 december	6.190	27.267

* Rendement wordt voor het eerst vanaf 1 januari 2016 toegevoegd

Stichting Pensioenfonds Essity
Vermogens, verplichtingen en dekkingsgraden

	2018	2017
Vermogens		
- Aanwezig eigen vermogen	1.723	23.029
- Minimaal vereist eigen vermogen	18.342	17.094
- Extra buffer vereist eigen vermogen (obv strat. beleg. mix)	63.985	59.098
- Totaal Vereist eigen vermogen obv strat. geldende FTK	82.327	76.192
Vermogen risico pensioenfonds 1)	439.873	428.720
Vermogen risico deelnemers (DC)	33.084	33.645
Subtotaal vermogen	472.957	462.365
af voor berekening dekkingsgraad Premiedepot	-4.467	-4.238
Vermogen voor berekening dekkingsgraad	468.490	458.127
Pensioenverplichting risico pensioenfonds	433.683	401.453
pensioenverplichting risico deelnemers	33.084	33.645
Pensioenverplichtingen voor berekening dekkingsgraad	466.767	435.098
Dekkingsgraden - totaal fonds (DB & DC)		
- Beleidsdekkingsgraad	104,7%	102,9%
- Actuele dekkingsgraad	100,4%	105,3%
- Reeke dekkingsgraad	85,4%	83,8%
- Minimaal vereiste dekkingsgraad	103,9%	103,9%
- Strategisch vereiste dekkingsgraad	117,6%	117,5%
Dekkingsgraden - risico fonds (DB)		
- Beleidsdekkingsgraad	105,1%	103,2%
- Actuele dekkingsgraad	100,4%	105,7%
- Reeke dekkingsgraad	84,5%	82,7%
- Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2%	104,3%
- Strategisch vereiste dekkingsgraad	119,0%	119,0%

Het vermogen voor berekening dekkingsgraad is vastgesteld als het balanstotaal van de activa minus kortlopende schulden, overlopende passiva, pensioenverplichtingen risico deelnemers en minus Overige voorziening VPL en minus Premiedepot. De actuele (maand) dekkingsgraad is de deling van dit vermogen met de totale verplichting risico PF en risico deelnemers

Per 31 december 2018 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 104,7% (2017:102,9%). De beleidsdekkingsgraad is het voortrollende 12-maands gemiddelde van de maanddekkingsgraden. Voor de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 dus de maanddekkingsgraden januari-december 2018. Het fonds verkeert in een reservetekort omdat de beleidsdekkingsgraad lager is dan het vereiste vermogen (117,6%). Het fonds verkeert niet meer in een dekkingstekort omdat de beleidsdekkingsgraad van 104,7% hoger is dan het minimaal vereist eigen vermogen van 103,9%. Het fonds heeft een herstelplan ingediend waaruit blijkt dat het (zonder bijstorting van de sponsors) in 10 jaar tijd zal herstellen tot een dekkingsgraad boven die van het vereiste eigen vermogen.

6 Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Essity
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	2018	2017
Stand 1 januari	401.453	405.134
- Mutatie uit staat baten en lasten	32.230	-3.681
Totaal voorzieningen per 31 december	433.683	401.453
waarvan opbouw per 31 december:		
- Deelnemers	201.283	183.975
- Gewezen deelnemers	102.429	96.973
- Pensioengerechtigden	129.971	120.505

7 Technische voorzieningen voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico risico deelnemers

	2018	2017
Stand 1 januari	33.645	31.168
- Stortingen t.b.v. deelnemers	2.161	1.875
- Onttrekkingen deelnemers	-1.426	-890
- Rendement	-1.296	1.492
Totaal voorzieningen per 31 december	33.084	33.645

8 Overige voorziening VPL

Stichting Pensioenfonds Essity

Overige voorziening VPL

	2018	2017
Stand 1 januari	9.251	8.173
- Toevoeging premie overgangsregeling	1.072	1.061
Toevoeging premie 2019	1.102	0
- Rendement	-126	458
- Onttrekking ivm inkoop	-1.283	-441
- Onttrekking ivm kostenafwikkeling	-19	0
- Onttrekking ivm beëindiging VPL	-9.997	0
Overige Voorziening VPL per 31 december	0	9.251

9 Kortlopende schulden

Stichting Pensioenfonds Essity

Kortlopende schulden

	2018	2017
Verplichtingen uit handen van verkregen onderpand*	8.826	8.437
Derivaten met negatieve marktwaardering	5.279	6.517
erest derivaten met negatieve marktwaardering	463	0
Aankoop beleggingen	1.235	0
R/c Ondernemingen + Premie ex-pats	0	0
Herverzekeraar	66	0
De Nederlandsche Bank en AFM	34	0
Te betalen loonheffing	149	130
Uitkeringen (nabetaling vervallen PP)	15	0
Sociale lasten	33	28
Vermogensbeheerders en beleggingsadministratie	120	387
Onderzoekskosten/Risk Management	0	0
Kosten implementatie 68jr regeling	19	0
Overige kosten	64	63
Totaal kortlopende schulden	16.303	15.562

*Het verkregen onderpand op rentederivaten wordt aan de debetzijde van de balans verantwoord onder Geldmarktinstrumenten en liquide middelen. Dientgevolg staat het bedrag van euro 8.826 (2017: euro 8.437) niet ter vrije beschikking van het fonds.

10 Overlopende passiva

Stichting Pensioenfonds Essity

Overlopende passiva (looptijd korter dan een jaar)

	2018	2017
Vooruitontvangen waardeoverdrachten	0	84
Vooruitontvangen onttrekkingen spaarkapitalen	17	9
Totaal overlopende passiva	17	93

Niet uit balans blijvende rechten en verplichtingen

- Stichting Pensioenfonds Essity beschikt over een rekening courant krediet bij ING Bank NV van euro 425.000. Er zijn geen garanties of zekerheden verstrekt.
- De sponsors hebben een verplichting tot bijstorting indien het fonds anders tot korting zou moeten besluiten.

11 Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

Directe beleggingsopbrengsten	7.572	8.350
- Onroerende zaken	1.607	1.236
- Zakelijke waarden	826	1.430
- Vastrentende waarden	3.882	4.475
- Derivaten	1.285	1.228
- Overige	-28	-19
Indirecte beleggingsopbrengsten	-13.182	15.017
<i>Gerealiseerd:</i>	<i>32.232</i>	<i>6.794</i>
- Onroerende zaken	-57	0
- Zakelijke waarden	33.827	0
- Vastrentenden waarden	1.269	3.435
- Derivaten	-2.715	3.390
- Overige beleggingen	-92	-31
<i>Niet-gerealiseerd:</i>	<i>-45.414</i>	<i>8.223</i>
- Onroerende zaken	1.973	3.486
- Zakelijke waarden	-47.073	17.037
- Vastrentenden waarden	-2.284	-8.612
- Derivaten	1.969	-5.115
- Overige	1	1.427
Beleggingsopbrengsten toekomst Overige Voorziening VPL	126	-459
Kosten vermogensbeheer	-769	-1.574
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	-6.253	21.334

12 Kosten vermogensbeheer

Stichting Pensioenfonds Essity

Kosten van vermogensbeheer in staat baten en lasten

	2018	2017
Kosten vermogensbeheer in staat baten en lasten incl kosten IC en BTW	-769	-1.574
- Beheerloon zakelijke waarden	-247	-807
- Beheerloon astrentende waarden	-92	-495
- Beheerloon overige / rebates	-377	-210
- Beheer advies	-46	-55
- Overige kosten	-7	-7
<i>Aansluiting met totale kosten vermogensbeheer:</i>		
Kosten direct ten laste van de beleggingsrendementen	-1.357	-418
Totale kosten vermogensbeheer	-2.126	-1.992

13 Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity

Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers

	2018	2017
Directe beleggingsopbrengsten	513	459
Indirecte beleggingsopbrengsten	-1.809	1.033
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	-1.296	1.492

14 Premiebijdragen

Stichting Pensioenfonds Essity Premiebijdragen

	2018	2017
Premies (exclusief VPL premie)	12.635	12.429
Inkoopsummen	1.367	857
Inkoop uit VPL gelden	1.283	441
Totaal premiebijdragen	15.285	13.727

15 Premiebijdragen voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity Premiebijdragen voor risico deelnemers

	2018	2017
Premiestortingen naar ABN Amro Pension Service*	2.161	1.875

Overzicht van premies volgt hieronder. Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of toeslagen. In beide boekjaren waren kortingen en/of toeslagen niet aan de orde.

Stichting Pensioenfonds Essity Overzicht premies

	2018	2017
De feitelijke premie bedraagt*	16.110	15.107
De kostendeekkende premie bedraagt	19.963	19.885
De gedempte premie bedraagt	15.821	14.278
<i>De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:</i>	<i>19.963</i>	<i>19.885</i>
- Actuarieel benodigd	15.404	15.545
- Opslag in stand houden vereist vermogen	2.696	2.706
- Opslag voor uitvoeringskosten	918	755
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	945	879
- Actuarieel benodigd ten behoeven van toeslagverlening	0	0
<i>De gedempte premie is als volgt samengesteld:</i>	<i>15.821</i>	<i>14.278</i>
- Actuarieel benodigd	11.924	10.817
- Opslag in stand houden vereist vermogen	2.034	1.827
- Opslag voor uitvoeringskosten	918	755
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	945	879
- Actuarieel benodigd ten behoeven van toeslagverlening	0	0
<i>De feitelijke premie is als volgt samengesteld:</i>	<i>16.110</i>	<i>15.107</i>
- Actuarieel benodigd	11.924	10.817
- Opslag in stand houden vereist vermogen	2.034	1.827
- Opslag voor uitvoeringskosten	918	755
- Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid	945	879
- Premiemarge	289	829

* Voor 2017: reguliere premie basisregeling 12.429, DC premie 1.875 en DC kapitalen voor inkoop 803

* Voor 2018: reguliere premie basis regeling 12.635, DC premie 2.161 en DC kapitalen voor inkoop 1.314

16 Saldo van overdrachten van rechten

Stichting Pensioenfonds Essity Saldo van overdracht van rechten

	2018	2017
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.420	15
Overgedragen pensioenverplichtingen	-188	-13
Saldo in- en uitgaande waardeoverdrachten	1.232	2

17 Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers

	2018	2017
Onttrekkingen	-1.426	-890

18 Pensioenuitkeringen

Stichting Pensioenfonds Essity Pensioenuitkeringen

	2018	2017
Ouderdomspensioen	-5.945	-5.449
Invalideitpensioen	-160	-180
Weduwenpensioen	-1.189	-1075
Wezenpensioen	-26	-37
Prepensioen	0	-13
Afkoopsommen	-4	-44
Totaal pensioenuitkeringen	-7.324	-6.798

19 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Essity Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	2018	2017
Voorziening 1 januari	401.453	405.134
Toevoeging pensioenopbouw	24.136	13.336
Indexering en overige toeslagen	0	0
Intresttoevoeging o.b.v. 1-jaars rente	-1.054	-884
Pensioenuitkeringen- en uitvoeringskosten	-7.504	-6.968
Wijziging marktrente*	19.673	-6.230
Toename voorziening toekomstige kosten	323	334
Mutatiewaarde overdrachten	1.186	2
Wijziging actuariale grondslagen en/of methoden	-4.357	-3.153
Indexatie actieven	0	0
Indexatie slapers	0	0
Indexatie pensioentrekkenden	0	0
Resultaat op sterfte	130	-1.367
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-84	470
Resultaat op mutaties	9	3
Overige mutaties tech. voorz. w.o. VPL	-228	776
Voorziening 31 december	433.683	401.453
Mutatie verplichtingen ten laste resultaat	32.230	-3.681

Sociale partners hebben 2018 besloten de VPL-regeling per 1 januari 2019 te beëindigen, waarbij de aanwezige VPL-gelden (inclusief de VPL-premie 2019) worden ingezet voor het omzetten van de voorwaardelijke VPL-aanspraken in extra onvoorwaardelijk pensioenrechten, resulterend in een toevoeging van circa euro 10 miljoen aan de pensioenopbouw voor de voorziening pensioenverplichting voor risico pensioenfonds.

20 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

Stichting Pensioenfonds Essity Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2018	2017
Voorziening 1 januari	33.645	31.168
- Rendement	-1.296	1.492
- Stortingen	2.161	1.875
- Uitgaande waardeoverdrachten	-44	-13
- Vrijval door overlijden	-76	-54
- Vrijval tbv reguliere inkoop pensioenaanspraken	-1.305	-812
- Afkopen	-1	-11
Voorziening 31 december	33.084	33.645
Mutatie	561	-2.477

21 Herverzekering

Stichting Pensioenfonds Essity Herverzekering

	2018	2017
Risicopremie	-945	-879
Uitkering overlijden	142	93
Uitkering premievrijstelling en AO	112	490
- Winstdeling	-11	129
Totaal herverzekering	-702	-167

22 Kosten pensioenbeheer

Bezoldiging bestuursleden: In 2017 en 2018 heeft het bestuurslid namens de gepensioneerden een vergoeding ontvangen van euro 5.000. Overige bestuurders hebben geen vergoeding ontvangen. Wel zijn er kosten gemaakt voor opleiding, etc.. **Personeel:** gedurende het boekjaar 2017 en 2018 was bij Stichting Pensioenfonds Essity de heer Drs. M. van Gool als directeur in dienst. **Bezoldiging Verantwoordingsorgaan:** in 2017 en 2018 heeft het VO-lid namens gepensioneerden een vergoeding ontvangen van euro 3.000.

Stichting Pensioenfonds Essity

Kosten pensioenbeheer: pensioenadministratie, algemene kosten en controle/toezicht kosten*

	2018	2017
- Pensioenadministratie	-335	-328
- Algemene kosten	-532	-383
- Bestuursondersteuning	-39	-38
- Actueel advies en jaarwerk	-120	-131
- Juridisch advies	-2	-3
- Communicatie wo pensioenplanner	-16	-15
- Bestuur	-7	-11
- Directie (bezoldiging en pensioen)	-192	-200
- Bestuur en Directie uitvoeringskosten	-54	-37
- Incidentele kosten pensioenadministratie	-116	-10
- Overige kosten (incl doorbelasting aan werkgever)	14	62
- Kosten controle en toezicht	-92	-86
- De Nederlandse Bank	-32	-28
- AFM	-3	-3
- Verantwoordingsorgaan	-3	-3
- Accountant	-27	-25
- Certificerende actuaire	-12	-11
- Visitatie Commissie	-10	-10
- Compliance	-4	-5
- Heffing pensioenregister	-1	-1
Totale kosten pensioenbeheer	-959	-797
BTW	-142	-127
Kosten pensioenbeheer inclusief BTW	-1.101	-924
Kosten per deelnemer:		
Pensioenadministratie	159	157
Controle en toezicht	44	41
BTW	67	61
Deelnemers (active deelnemers en gepensioneerden)	2.112	2.092
conform definitie Pensioenfederatie*		
Totale kosten pensioenbeheer in basispunten	22	19
(% van gemiddelde vermogen x 100)		
- Gemiddelde vermogen in miljoen	442	420

* Alle kosten, exclusief AZL administratiekosten, voor 64% toegerekend aan vermogensbeheer

23 Overige baten en lasten

Stichting Pensioenfonds Essity

Overige baten en lasten

	2018	2017
- Ontrokken spaarkapitalen overleden deelnemers zonder nabestaande	21	0
- Beeindiging VPL	9.997	0
- Diverse	-2	2
Totaal overige baten en lasten	10.016	2

24 Actuariële analyse van het resultaat

Stichting Pensioenfonds Essity

Actuariële analyse van het resultaat

Resultaat op:	2018	2017
Premie	-1.157	-2.072
Indexatie	0	0
Saldo beleggingsopbrengsten en mutatie rentetermijnstructuur	-24.871	28.448
Kosten	0	0
Uitkeringen	-3	1
Sterfte	87	1.628
Reguliere mutaties	-9	-3
Arbeidsongeschiktheid	185	35
Waardeoverdrachten	45	0
Wijziging actuariële grondslagen en overige	4.585	2.839
Andere oorzaken	61	-19
Resultaat	-21.077	30.857

16.6 Risicoparagraaf

(in euro x 1.000)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet.

Conform de berekeningen van het vereist eigen vermogen in het Actuariel Rapport is de risicoparagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe) en de geldende FTK.

In deze risicoparagraaf worden de afzonderlijke risico's van het vereist eigen vermogen gerelateerd aan de voorziening voor risico fonds.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig eigen vermogen.

Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het vereist eigen vermogen zijn met name van belang voor de premiestelling, herstelplan en haalbaarheidstoets van het fonds.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds per 31 december 2018 is 104,7% (2017 102,9%) en is daarmee lager dan de strategisch vereiste dekkingsgraad van 117,6% maar hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 103,9%. Hierdoor verkeert het pensioenfonds in een reservetekort maar niet meer in een dekkingstekort.

Stichting Pensioenfonds Essity Vereist eigen vermogen volgens standaardmodel

	2018		2017	
	Strategisch euro	%	Strategisch euro	%
Renterisico (S1)	15.367	2,0%	15.564	2,2%
Zakelijke waarden risico (S2)	57.969	11,8%	52.603	11,8%
valutarisico (S3)	24.272	1,7%	20.677	1,4%
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0%	0	0,0%
Kredietrisico (S5)	18.868	2,9%	18.597	3,1%
Verzekerings technische risico (S6)	13.245	0,5%	12.470	0,5%
Concentratierisico (S8)	0	0,0%	0	0,0%
Actief beheer risico (S10)	4.706	0,1%	1.477	0,0%
Diversificatie-effect	-52.100		-45.196	
subtotaal vereist eigen vermogen	82.327	19,0%	76.192	19,0%
Afname voor toerekening totale technische voorziening		-1,4%		-1,5%
Vereist Eigen vermogen		17,6%		17,5%
Technische voorziening risico fonds	433.683		401.453	
Technische voorziening risico deelnemers	33.084		33.645	
Totaal technische voorziening voor berekening dekkingsgraad	466.767		435.098	
Aanwezige (maand)dekkingsgraad	1.723	100,4%	23.029	105,3%
Beleidsdekkingsgraad		104,7%		102,9%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	18.342	103,9%	17.094	103,9%
Vereiste dekkingsgraad obv vignerende FTK	82.327	117,6%	76.192	117,5%

Renterisico S1

Het renterisico is het risico dat veranderingen in marktrente leiden tot verschillende veranderingen in de waarde van de vastrentende portefeuille ten opzichte van de pensioenverplichtingen.

Bijvoorbeeld, bij daling van de rente is er het risico dat de pensioenverplichtingen sneller in waarde stijgen dan de vastrentende portefeuille en daarmee de totale portefeuille. Dit is het geval als de gemiddelde looptijd van de verplichtingen (duratie) hoger is dan die van de vastrentende portefeuille.

Deze rentegevoeligheid is één van de actoren bij de bepaling van de (strategische) asset allocatie en de duratie van de portefeuilles. Dit renterisico is afgedekt deels door de duratie van de vastrentende portefeuille en deels door middel van renteswaps.

In het FTK wordt bepaald dat het renterisico het verschil is tussen de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen en die van de verplichtingen. Op basis van DNB renteschokkentoets wordt de gevoeligheid berekend en het afdekkingspercentage, de S1.

Renterisico

	2018	
	feitelijk	strategisch
Impact DNB rentetoets op verplichtingen in euro (A)	32.841	32.841
Impact DNB rentetoets op rentegevoelige beleggingen in euro (B)	12.128	17.474
Buffer Renterisico (S1)	20.713 = 2,8%	15.367 = 2,0%
Afdekkingspercentage (B/A)	36,90%	53,20%
Rentestanden	1,43%	
Duratie van pensioenverplichtingen	20,9	
Duratie van de vastrentende portefeuille excl. rente-afdekking	8,3	
Duratie van de vastrentende portefeuille incl. rente-afdekking	16,1	
Strategische rente-afdekking	50%	
Bandbreedte beleggingsplan	30%-70%	
<i>Dekkingsgraad gevoeligheid 1%-punt rentemutatie (Bron: MN)</i>		
Renteschok 0%	100,4%	
Renteschok 1%	110,2%	
Renteschok -1%	91,6%	
Verandering in dekkingsgraad bij -1% -punt	-8,8%	

Zakelijke waarden S2

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt

met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel is de samenstelling van de zakelijke waarden weergegeven.

Stichting Pensioenfonds Essity

Zakelijke waarden spreiding naar regio en sector

	2018		2017	
	euro	%	euro	%
Naar regio:				
Aandelen Europa ex UK	39.389	19,5%	57.204	27,4%
Aandelen VS	38.252	19,0%	45.175	21,6%
Aandelen Verre Oosten	12.140	6,0%	15.649	7,5%
Aandelen Emerging Markets	41.908	20,8%	47.428	22,7%
Indirect onroerend goed Europa	58.630	29,1%	43.356	20,8%
Infrastructuur	11.496	5,7%	0	0,0%
Totaal zakelijke waarden	201.815	100,0%	208.812	100,0%
Naar sector:				
Financiële instellingen	26.161	19,9%	34.219	21%
Handels- en industriële bedrijven	14.939	11,3%	22.255	13%
Energie	6.271	4,8%	8.068	5%
Technologie	17.193	13,1%	23.622	14%
Consumenten goederen	24.930	18,9%	30.481	18%
Communicatie	11.701	8,9%	10.424	6%
Farmacie- en biotechnologie	0	0,0%	0	0%
Materialen	6.729	5,1%	11.864	7%
Overige	23.765	18,0%	24.523	15%
Totaal aandelenfondsen	131.689	100,0%	165.456	100%
S2 obv strategische mix	11,8%		11,8%	

Illiquiditeitsrisico en securities lending

Vermogen dat niet snel ten gelde gemaakt kan worden vormt een zogenaamd illiquiditeitsrisico. Het betreft het vermogen in vastgoed. Het percentage illiquide beleggingen in de portefeuille is met 5% van het totale vermogen laag. Het fonds maakt gebruik van het 'Securities Lending programma' van MN voor de MN-fondsen in de Return Portefeuille. In dit programma wordt fysiek (non-cash) onderpand gevraagd als bijvoorbeeld obligaties. Het onderpand had een gemiddelde waarde van 103,9% (euro 13,5 miljoen) op jaareinde.

Valuta's S3

De pensioenverplichtingen luiden in euro's, de mogelijke valutakoersontwikkelingen beïnvloeden daarmee alleen de waarde van de beleggingen.

Het bestuur heeft ervoor gekozen de valuta-ontwikkeling niet te zien als een mogelijkheid om de waarde van de portefeuille te verhogen en heeft derhalve gekozen om de schommelingen via derivatencontracten voor de Amerikaanse dollar, de Britse pond, de Japanse yen en overige (gedeeltelijk) af te dekken. In onderstaande tabel worden de ontwikkelingen per jaareinde weergegeven.

Stichting Pensioenfonds Essity

Valuta-afdekking (in euro x 1.000)

	2018				2017			
	Vóór afdekking	waarde derivaat	Ná afdekking	reeële waarde	Vóór afdekking	waarde derivaat	Ná afdekking	reeële waarde
Euro	242.260	41.563	283.823	4	225.255	43.186	268.441	0
Amerikaanse dollar	121.319	-33.391	87.928	0	133.151	-32.938	100.213	504
Britse pond sterling	2.661	0	2.661	0	3.292	0	3.292	0
Japanse yen	7.967	-8.172	-205	0	10.380	-10.248	132	20
Overige	63.853	0	63.853	0	64.308	0	64.308	0
Totaal	438.060	0	438.060	4	436.386	0	436.386	524
S3 strategische mix	1,7%				1,4%			

Grondstofrisico S4

Het fonds heeft geen beleggingen in grondstoffen, S4 is derhalve 0.

Kredietrisico S5

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Voor het pensioenfonds betreft dit voornamelijk de beleggingen in obligaties. Het kredietrisico wordt beperkt door spreiding van de vastrentende waarden naar regio's, creditrating van tegenpartijen en de sector.

Stichting Pensioenfonds Essity
Spreiding vastrentende waarden in euro x 1.000

	2018			2017
	Waarde	Duratie jaar	Credit spread	Waarde
Langlopende Europese obligaties	70.226	16,1	-0,20%	72.090
Bedrijfsobligaties	59.058	5,5	0,30%	73.389
Hypotheek	53.525	6,4	1,27%	37.986
Obligaties opkomende markten	49.749	6,0	2,80%	41.296
Kortlopende staatsobligaties	1.532	<1		2.124
Deposito's	1.000			1.000
Totaal vastrentende waarden	235.090			227.885
S5 obv strategische mix	2,9%			

Verzekeringstechnisch risico S6

Binnen het verzekeringstechnische risico (S6) worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag, voor afwijking en ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op de

Concentratierisico S8

Grote beleggingsposten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balans totaal uitmaakt. De grootste concentratierisico in de vastrentende waarden zijn Duitse en Nederlandse staatsobligaties conform onderstaande tabel. Vanaf 2016 worden hiervoor geen buffers aangehouden.

Actief beheer risico S10

Actief beheer risico (S10) treedt op als beleggingsmanagers actief afwijken van beleggings-indexen om hogere resultaten te bereiken. Het risico geldt vooral voor beleggingen in aandelen en wordt gemeten met name via tracking error en TER (total

De zogenaamde creditspread is een handige maatstaf voor het kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente. Des te hoger deze opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit risico. Zo is de creditspread voor langlopende obligaties bijna 0 en van de bedrijfsobligaties 0,5%.

Stichting Pensioenfonds Essity
Ratingsklassen vastrentende waarden

	2018	2017
AAA	47,0%	43,0%
AA	7,0%	7,0%
A	16,0%	18,0%
BBB	20,0%	23,0%
Lager dan BBB	9,0%	8,0%
Geen rating	1,0%	1,0%
	100,0%	100,0%

actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen. In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfte ontwikkeling gevormd. **S6 obv strategisch/bedraagt 0,5%.**

Stichting Pensioenfonds Essity
Concentratierisico

	2018 feitelijk euro	2017 feitelijk euro
Tegenpartij:		
Nederlandse staat	4.1156	43.040
Duitse staat	17.120	16.855
S8	0,0 %	0,0 %

expense ratio) indien tracking error > 1%. De tracking error voor aandelen is hoger dan 1% waardoor er een actief beheer risico is becijferd.

S10 obv strategisch is 0,1%.

Zeist, 4 juni 2019

Bestuurders en directie Stichting Pensioenfonds Essity per 4 juni 2019:

E. Ligthart, voorzitter, C.N.H. Quint, secretaris, K. Boijenga bestuurder, E. Luiken, bestuurder, R. van Sintemaartensdijk, bestuurder en Mathijs van Gool, directeur

17. Overige gegevens

17.1 Resultaatbestemming

In de bestuursvergadering van 4 juni 2019 hebben bestuurders van Stichting Pensioenfonds Essity besloten het resultaat van 2018 als volgt te verdelen:

Stichting Pensioenfonds Essity

Resultaatbestemming 2018 in euro x 1.000

Totaal resultaat	-21.077
- Naar Algemene reserve	-21.306
- Naar Premiedepot	229

18. Verklaringen

18.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Essity te Zeist is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Essity, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.500.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 225.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van de artikelen 131 en 132.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch gelijk aan/hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Essity is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 24 april 2019

drs. J.J.M. Tol AAG RBA

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

18.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Essity

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds Essity te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Essity op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2018.
2. De staat van baten en lasten over 2018.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening". Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Essity zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag.
- Overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is, waarbij opgemerkt wordt dat het bestuur op basis van de Pensioenwet het korten van pensioenen als ultimum remedium kan inzetten.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing

Amsterdam, 4 juni 2019

Drs. M. van Luijk RA

19. Bijlagen

19.1 Overzicht belegd vermogen (in euro x 1.000)

Stichting Pensioenfonds Essity

Overzicht belegd vermogen voor risico pensioenfonds

	2018		2017	
	euro	%	euro	%
Onroerende zaken	70.126	16,3%	43.356	10,4%
Aandelen vastgoed	58.630	13,6%	43.356	10,4%
Infrastructuur	11.496	2,7%	0	0,0%
Te ontvangen dividend	0	0,0%	0	0,0%
Zakelijke waarden	131.689	30,6%	165.456	39,6%
Aandelenfondsen Emerging Markets	41.908	9,7%	39.904	9,5%
Aandelenbeleggingsfondsen	89.781	20,9%	125.552	30,0%
Vastrentende waarden	233.879	54,4%	226.608	54,2%
Staatsobligaties	70.226	16,3%	72.090	17,2%
Vastrentende beleggingsfondsen	108.807	25,3%	114.685	27,4%
Credits	1.635	0,4%	2.171	0,5%
Geldmarktfondsen	0	0,0%	0	0,0%
Deposito's	1.000	0,2%	1.000	0,2%
Hypothecaire leningen	53.421	12,4%	37.706	9,0%
Kortlopende vorderingen op banken	-8.826	-2,1%	-8.437	-2,0%
Lopende intrest	0	0,0%	233	0,1%
Banken	7.618	1,8%	7.163	1,7%
Lopende bankintrest	-2	0,0%	-3	0,0%
Derivaten	3.762	0,9%	1.776	0,4%
Swaps	3.741	0,9%	1.291	0,3%
Valutatermijncontracten	4	0,0%	523	0,1%
Lopende Intrest	17	0,0%	-38	0,0%
Overige kortlopende vorderingen minus schulden	-9.329	-2,2%	-19.231	-4,6%
Vorderingen en overlopende activa	2.632	0,6%	1.476	0,4%
Kortlopende schulden	-7.477	-1,7%	-16.376	-3,9%
Depot overgangsregeling	0	0,0%	0	0,0%
Besremde premiereserve	-4.467	-1,0%	-4.238	-1,0%
Overlopende passiva	-17	0,0%	-93	0,0%
Totaal belegd vermogen	430.127	100,0%	417.965	100,0%

Dit **totaal belegd vermogen** kan ook worden berekend uit de balans: totaal aan activa minus kortlopende overlopende passiva en minus voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers:

Totaal activa	489.277	487.271
Kortlopende schulden	-21.582	-22.079
Depot overgangsregeling	0	0
Bestemde premiereserve	-4.467	-4.238
Overlopende passiva	-17	-93
Pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	-33.084	-33.645
Overige voorziening	0	-9.251
Totaal belegd vermogen	430.127	417.965

19.2 Verzekerdenbestand

Stichting Pensioenfonds Essity

Verzekerdenbestand per ultimo boekjaar

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2017	1.418	1.318	674	3.410
Mutatie saldo:	-24	34	44	54
- Nieuwe toetredingen	75	0		75
- Ontslag met premievrije aanspraak	-92	92		0
- Waardeoverdracht	0	-7		-7
- Ingang pensioen	-18	-22	65	25
- Overlijden	-1	-5	-17	-23
- Afkoop	0	-4	-1	-5
- Andere zaken	12	-20	-3	-11
Stand per 31 december 2018	1.394	1.352	718	3.464

Er zijn 79 actieve deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling. 2017: 86

Specificatie pensioengerechtigden

	2018	2017
- Ouderdomspensioen	504	469
- Partnerpensioen	177	170
- Wezenpensioen	37	35
Totaal	718	674

19.3 Begrippenlijst

Aandelen Bewijzen van deelneming in het vermogen van een onderneming. De bewijzen zijn verhandelbaar op de beurs.

ABTN Aftorking voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. Ook wel bedrijfsplan genoemd. Hierin komen drie hoofdonderwerpen aan de orde: de wijze van vaststelling van de verplichtingen jegens de deelnemers, de beleggingsportefeuille en het intern risicobeheersingssysteem.

Accounting standaarden Centrale afspraken, gemaakt door de beroepsgroep van accountants, over de wijze waarop het jaarverslag van een onderneming wordt ingericht met gebruikmaking van uniforme waarderingsmethoden en begrippen. Deze afspraken moeten er toe leiden dat de jaarverslagen beter met elkaar kunnen worden vergeleken.

Actuaris Een wiskundige, gespecialiseerd in levensverzekeringen, die berekent onder meer de voorziening pensioenverplichtingen van het fonds en adviseert het fonds over het te voeren pensioenbeleid.

Actuariële methoden Methoden om met behulp van actuariële grondslagen de contante waarde te berekenen van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen.

Actuariële grondslagen Wanneer een contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen moet worden bepaald maakt de actuaris gebruik van actuariële grondslagen, zoals: de marktrente; de kansstelsels: sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalideringskansen, frequenties van gehuwd zijn, soms ook toekomstige salarisontwikkeling of indexatiebeleid enz.; kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten).

Actuele waarde De actuele waarde is voor beleggingen waarvoor dagelijks openbare prijzen worden vastgesteld, zoals aandelen en obligaties, de beurswaarde. Voor andere vastrentende waarden, zoals onderhandse leningen en hypotheek, wordt de actuele waarde benaderd als de contante waarde van de toekomstige netto kasstromen. Als actuele waarde van de beleggingen in vastgoedfondsen wordt de intrinsieke waarde gehanteerd.

Autoriteit Financiële Markten De toezichthouder die toeziet op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, dus ook pensioenfondsen.

Algemene nabestaandenwet De Anw vervangt met ingang van 1 juli 1996 de Algemene Weduwen- en Wezenwet. De volgende groepen hebben recht op een Anw-uitkering bij overlijden van de echtgenoot(o)(e) of partner:
- nabestaanden geboren vóór 1 januari 1950;
- nabestaanden die ongehuwde kinderen jonger dan 18 jaar verzorgen;
- nabestaanden die voor ten minste 45% arbeidsongeschikt zijn.
De netto Anw-uitkering bedraagt maximaal 70% van het netto minimumloon en is afhankelijk van het inkomen. Een gedeelte van het inkomen uit arbeid wordt vrijgelaten. Ongehuwd samenwonenden worden gelijkgesteld met gehuwden.

Algemene Ouderdomswet De Algemene Ouderdomswet (AOW) is in 1956 tot stand gekomen. Het is een volksverzekering en geldt dus voor alle ingezetenen van Nederland. De AOW voorziet in uitkeringen bij ouderdom. De uitkeringen gaan in op de dag dat men de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. De hoogte van de uitkeringen is niet afhankelijk van het loon dat gedurende een eventuele loopbaan is verdiend, maar is afhankelijk van de burgerlijke staat en de gezinssituatie waarin de verzekerde verkeert.

ALM Aftorking voor Asset Liability Management. Een ALM-studie betreft de analyse van het risicobeheer van de balans tussen activa en de passiva van een pensioenfonds. Deze studie dient te resulteren in de formulering van een strategisch beleggingsbeleid.

Arbeidsongeschiktheidspensioen Het arbeidsongeschiktheidspensioen is een aanvulling van het pensioenfonds op de arbeidsongeschiktheidsuitkering van de overheid. In het algemeen zijn er twee soorten arbeidsongeschiktheidspensioenen: (1) het arbeidsongeschiktheidspensioen ter dekking van het WAO/WIA-hiaat en (2) het excedent arbeidsongeschiktheidspensioen.

Asset-mix De verdeling van de beleggingen over de verschillende beleggings-categorieën.

Backservice Pensioenaanspraken (of de waarde ervan) die betrekking hebben op de achterliggende dienstjaren en die ontstaan door verandering in de pensioengrondslag.

Benchmark Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds. Een beursindex bijvoorbeeld. In het strategisch beleggingsbeleid wordt door het pensioenfonds zelf vooraf een normportefeuille, al dan niet bestaande uit indices, bepaald.

Bestuurderstoets Door middel van deze toets kan toezichthouder De Nederlandsche Bank de geschiktheid en integriteit van de bestuurders van het pensioenfonds beoordelen. Indien de toets tot een negatief oordeel leidt, kan DNB een wijziging in de samenstelling van het bestuur tegenhouden. Wanneer de samenstelling van het bestuur zich wijzigt, wordt het bestuur als geheel door De Nederlandsche Bank getoetst op zijn geschiktheid.

Beurskoers Marktprijs van een aandeel, obligatie of andere waardepapieren.

Bijzonder partnerpensioen Indien het huwelijk, geregistreerd partnerschap of partnerrelatie in de zin van de pensioenovereenkomst van een (gewezen) deelnemer aan een pensioenregeling eindigt, verkrijgt de gewezen echtgenoot of partner een premievrije aanspraak op partnerpensioen, tenzij expliciet anders is overeengekomen.

Code pensioenfondsen Op 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen in werking getreden als document van zelfregulering van de pensioensector. Per 1 juli 2014 is de Code ook wettelijk verankerd in de Pensioenwet. De Code is gebaseerd op het "pas toe of leg uit-beginsel". Het volledig volgen van alle 83 normen uit de Code is niet verplicht. Wel wordt ieder pensioenfonds geacht in het jaarverslag (vanaf boekjaar 2014) aan te kunnen geven waarom bepaalde afwijkende keuzes zijn gemaakt. Deze Code is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, die hiermee normen formuleren voor "goed pensioenfondsbestuur". Het huidige tijdgewricht vereist vanuit het maatschappelijk belang van het pensioenfonds dat het functioneren van het bestuur meer aandacht krijgt. De Code vervangt de "Principes voor goed pensioenfondsbestuur (PFG)", die de Stichting van de Arbeid op 16 december 2005 heeft gepubliceerd.

Contante waarde De contante waarde van de pensioenverplichtingen is het bedrag dat het pensioenfonds nu moet bezitten om alle toekomstige betalingen te kunnen verrichten.

Conversie Bij conversie (omzetting) wijzigt naast de aard van de pensioenaanspraken, ook de persoon van de verzekerde. Daarbij wordt de helft van het ouderdomspensioen dat tijdens het huwelijk is opgebouwd en het bijzonder partnerpensioen omgezet in een aanspraak op ouderdomspensioen voor de ex-partner of ex-echtgenote.

Deelnemer Werknemer in dienst van de bij het fonds aangesloten werkgever. De werknemer verworft op grond van een pensioenovereenkomst pensioenaanspraken jegens het fonds.

Deelnemersjaren Alle jaren die als deelnemer in het fonds zijn doorgebracht.

Dekkingsgraad Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De (actuele) dekkingsgraad wordt bepaald door de mate waarin het totaal vermogen de voorziening pensioen verplichtingen (VPV) overtreft, uitgedrukt in een percentage: een dekkingsgraad van 100% geeft aan dat het totaal vermogen juist toereikend is om de opgebouwde rechten te betalen. Een percentage lager dan 100% geeft aan dat er sprake is van onderdekking. Met de invoering van het nieuwe financiële toetsingskader per 1 januari 2015 is de term beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde (actuele) dekkingsgraad over de laatste 12 maanden. De overheid heeft deze regel ingevoerd, omdat de dekkingsgraad hierdoor minder pieken en dalen vertoont. Zo wordt onder meer voorkomen dat het bestuur op basis van een momentopname ingrijpende besluiten moet nemen. De toezichthouder DNB eist dat pensioenfondsen een beleidsdekkingsgraad van 110%-130% nastreven, afhankelijk van de mate van risico die zij in hun beleggingsbeleid accepteren.

De Nederlandsche Bank Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat onder andere de navolging van de Pensioenwet bewaakt.

Derivaten Financiële contracten waarvan de waarde afhankelijk is van een of meer onderliggende activa, referentieprijs en indices. Voorbeelden van derivaten zijn opties, termijncontracten en rente- en valutawaps.

Directe beleggingsopbrengsten Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan: dividend- en rente opbrengsten van de beleggingen.

Duration (VPV) De gewogen gemiddelde looptijd van de pensioenbetalingen van een pensioenfonds, op basis van de contante waarde van deze betalingen. De duration van een rijp fonds is 12-13 jaar tegenover 15-20 van een jong fonds.

Duration (vastrentende waarden) De gewogen gemiddelde looptijd van de kasstromen van een obligatie, waarbij weging geschiedt op basis van de contante waarde van iedere kasstroom. Duration is een graadmeter voor de rentegevoeligheid van een obligatie. In de regel: hoe langer de looptijd van een obligatie, hoe gevoeliger de koers van die obligatie voor renteveranderingen.

Duration matching Een beleggingsstrategie die beoogt om de duration van het vastrentende deel van de beleggingsportefeuille van een pensioenfonds te verlengen zodat hij de duration van de VPV van het fonds benadert. Hierdoor wordt het renterisico voor het fonds nagenoeg uitgeschakeld.

Effectentypisch gedragstoezicht Toezicht uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten dat toeziet op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, zoals de naleving van gedragscodes.

Eindloosregeling Een eindloosregeling is in het algemeen een pensioenregeling, waarin de hoogte van het pensioen afgeleid is van het laatstverdiende salaris. Zolang men deelneemt aan de pensioenregeling volgt het pensioen zo de eigen loonontwikkeling. Dat is niet meer het geval als men niet meer deelneemt aan de pensioenregeling.

Ervaringssterfte De pensioenfondsspecifieke correctie op de gehanteerde, landelijke, overlevingstafel. Deze correctie kan voor verschillende leeftijden en voor mannen en vrouwen verschillen. De combinatie van overlevingstafel en de hier op toegepaste ervaringssterfte bepalen de levensverwachting van deelnemers binnen het fonds en daarmee mede de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen.

Franchise In veel pensioenregelingen is een bepaald drempelbedrag opgenomen waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt omdat de AOW geacht wordt hierover pensioen te verlenen. Dit bedrag is veelal afgeleid van de uitkeringen krachtens de AOW en wordt dan 'franchise' genoemd.

Financieel toetsingskader (FTK) Een rekenmethode die alle pensioenfondsen op last van de toezichthouder DNB vanaf 2007 toepassen. De kern van het FTK is dat de pensioenverplichtingen niet meer tegen een vaste rekenrente van 4%, maar op basis van de actuele marktrente worden verdisconteerd (constant gemaakt). Het FTK stelt ook stringente eisen met betrekking tot de buffers die de fondsen moeten aanhouden. Ten slotte moeten fondsen een kostendekkende premie van de werkgever eisen. Het financieel toetsingskader is per 1 januari 2015 aangepast. Bij deze aanpassing is onder meer het begrip beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd.

Gedragscode De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele medewerkers van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige, vertrouwelijke informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Gewezen deelnemer Deelnemer van wie de deelname aan een pensioenregeling is beëindigd, omdat hij niet meer voor het bedrijf werkt. De gewezen deelnemer bouwt geen pensioenaanspraken meer op, maar houdt wel recht op zijn of haar opgebouwde aanspraken. Een gewezen deelnemer wordt ook wel een slaper genoemd.

Herverzekering Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van extra hoge risico's bij een levensverzekeraar, zoals overlijdens- en invaliditeitsrisico's van deelnemers.

Index Cijfer dat een gewogen gemiddelde uitdrukt en waaraan men kan zien hoe een grootheid (bijvoorbeeld de beurskoersen in Amsterdam) zich ontwikkeld heeft.

Indexatie Een indexatie is een verhoging van een pensioenrecht of een aanspraak op pensioen, welke is gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven regeling, dan wel op incidentele basis wordt verleend. Tegenwoordig wordt indexatie ook toeslag of toeslagverlening genoemd.

Indirecte beleggingsopbrengsten Onder de indirecte beleggingsopbrengsten vallen de gerealiseerde verkoopresultaten inclusief valutarisicobedragen en de niet-gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

Intern toezicht Het periodiek beoordelen van het functioneren van het bestuur van het pensioenfonds door onafhankelijke deskundigen. Het intern toezicht maakt deel uit van Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen en. Het doel van het intern toezicht is het beter functioneren van het pensioenfondsbestuur.

Intrinsieke waarde De intrinsieke waarde per aandeel is de 'werkelijke' waarde van dat aandeel, afgeleid van de onderliggende beleggingen. De intrinsieke waarde wordt berekend door de waarde van de activa (bezittingen) te verminderen met de passiva (schulden) en het saldo te delen door het aantal uitstaande aandelen.

Koopsom Een koopsom is een eenmalige betaling die aan de uitvoerder van de pensioenregeling is verschuldigd en waarvoor een bepaalde pensioenaanspraak wordt ingekocht. In beginsel is een koopsom dus een eenmalige betaling en een premie een periodieke betaling. Zowel premies als koopsommen dienen hetzelfde doel, namelijk de financiering van de pensioenen.

Liquide middelen Contant geld, dat op zeer korte termijn beschikbaar is.

Marktwaarde De waarde van een belegging op de markt.

Marktrente De rente zoals deze op een bepaald moment op de financiële markt geldt.

Middelloodregeling Een pensioenregeling waarbij het pensioen jaarlijks berekend wordt aan de hand van het salaris in dat jaar. Het pensioen dat in voorgaande jaren is opgebouwd wordt niet aangepast aan het nieuwe salaris. Wel bestaat voor het pensioenfonds de mogelijkheid om het pensioen in de middelloodregeling te indexeren. Daarmee wordt de koopkracht van het pensioen behouden. Indexering is wel bijna altijd voorwaardelijk. Dat betekent dat er niet of minder geïndexeerd wordt als er onvoldoende geld is.

Multi-OPF Een Multi-OPF is een pensioenfonds dat pensioenregelingen van verschillende ondernemingen uitvoert. Het Multi-OPF moet de vermogens van de verschillende deelnemende regelingen hierbij gescheiden houden (ring-fencing). Dit nieuwe pensioenfonds kent één bestuur, één deelnemersraad en één verantwoordingsorgaan.

Nabestaandenpensioen Partnerpensioen of wezenpensioen.

Nominale waarde De op het stuk (aandeel of obligatie) aangegeven waarde. Bij een koers van 100 (= 100%) is de prijs van het waardepapier gelijk aan de nominale waarde.

Obligatie Bewijzen van deelneming in een openbaar uitgegeven lening. Deze bewijzen zijn verhandelbaar op de beurs.

Onderhandse lening Lening op schuldtekorten tussen twee partijen die niet via de effectenbeurs wordt verhandeld.

Ouderdompensioen Ouderdompensioen is een levenslange uitkering die aan de voormalige deelnemers van de pensioenregeling wordt verstrekt vanaf de pensioendatum tot aan het overlijden.

Overlevingstafels Geven aan wat de levens- en sterftekansen zijn van mannen en vrouwen in Nederland, afhankelijk van de bereikte leeftijd. Deze worden gebruikt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de actuari.

Partnerpensioen Partnerpensioen is een uitkering die bij overlijden van (gewezen) deelnemers aan hun partner wordt verstrekt tot aan het overlijden.

Pensioengrondslag Onder de pensioengrondslag wordt in beginsel verstaan: het jaarlijks op 1 januari vastgestelde jaarsalaris verminderd met een op dat moment geldende franchise.

Pensioenregister In de Pensioenwet is bepaald dat de pensioenfondsen en -verzekeraars een Pensioenregister moeten inrichten. Dit is inmiddels operationeel per 6 januari 2011. Het Pensioenregister geeft de Nederlandse (collectieve) pensioenaanspraken via de website www.mijnpensioenoverzicht.nl weer.

Pensioen- en spaarfondsenwet De Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) is destijds in 1952 van kracht geworden en is de oude wet die per 1 januari 2007 is vervangen door de Pensioenwet.

Pensioenverplichtingen De verplichtingen van het pensioenfonds uit hoofde van alle opgebouwde pensioenrechten en opgebouwde pensioenaanspraken.

Pensioenwet De wet die per 1 januari 2007 is ingegaan en de oude PSW vervangt. Naast een technische herziening van de PSW bevat de Pensioenwet een groot aantal nieuwe beleidsonderwerpen.

Pension Fund Governance (PFG) De Stichting van de Arbeid (STAR) heeft op basis van de onderzoeksresultaten de Principes voor goed pensioenfondsbestuur op 16 december 2005 vastgesteld. De naleving ervan was in de Pensioenwet vastgelegd. De principes hebben onder meer betrekking op verantwoording afleggen door het bestuur, deskundigheid en onafhankelijkheid van het bestuur, transparantie en communicatie, intern toezicht en op rechtstreeks verzekerde regelingen. Ze geven een minimumniveau waaraan pensioenfondsen moesten voldoen; er is ruimte voor differentiatie en maatvoering naar gelang het eigen karakter van de fondsen. De Code Pensioenfondsen is per 1 juli 2014 vervangen door de "Principes voor goed pensioenfondsbestuur (PFG)".

Performance Het rendement uitgedrukt in een percentage van het vermogen waarop het rendement is behaald.

Premievrije aanspraken Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Een andere vorm van premievrije aanspraak is het bijzonder partnerpensioen dat de gewezen partner ontvangt bij scheiding/einde partnerschap.

Prepensioen Een pensioensoort bedoeld als vervanging voor een VUT-regeling. Het betreft een tijdelijke uitkering welke uiterlijk eindigt op de 65-jarige leeftijd of zoveel eerder als het ouderdompensioen ingaat.

Rating Met een rating wordt de mening over de kredietwaardigheid van een instelling weergegeven. Ratingbureaus, zoals Moody's en Standard & Poor's, geven alle voor de belegger relevante informatie in een zo beknopt mogelijke rating weer. Een voorbeeld van een rating voor (oplopende) kredietwaardigheid is de A-, AA-, AAA-rating voor debiteuren waarin beleggingen van vastrentende waarden plaatsvinden.

Reële rente Het verschil tussen het fondsrendement en de (loon- of prijs-)inflatie.

Rendement Het positieve of negatieve resultaat op een belegging over een bepaalde periode en uitgedrukt als een percentage over het belegde bedrag.

Rentetermijnstructuur Een, vaak op grafische wijze uitgedrukte, tabel die de rentepercentages van leningen en obligaties over een lange reeks van termijnen – van 1 maand tot 30 jaar – weergeeft. De toekomstige verplichtingen van het fonds worden naar het jaar van uitbetaling ingedeeld en tegen de voor elk jaar gegeven rente contant gemaakt.

Solvabiliteit Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Slaper Zie ook gewezen deelnemer.

Sterftetafels Vroeger gebruikte term voor overlevingstafels. Zie ook overlevingstafels.

Toeslag(verlening) Zie indexatie.

Totaal rendement Het totaal rendement van een belegging is samengesteld uit de koerswinst of het koersverlies (indirecte beleggingsopbrengsten) over de beschouwde periode, terwijl de directe beleggingsopbrengsten (dividend, rente, aflossingen, huur en dergelijke uitkeringen) meteen worden herbelegd en tijdsgewogen in het totaal rendement worden meegenomen. Het totaal rendement wordt uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen.

UPO (Uniform Pensioenoverzicht) Een overzicht dat een pensioenuitvoerder (pensioenfonds of pensioenverzekeraar) in Nederland periodiek dient te verstrekken aan de personen van de pensioenen die de uitvoerder in beheer heeft.

Vastrentende waarden Hypothecaire leningen, liquiditeiten, leningen op schuldtekorten en obligaties.

Verantwoordingsorgaan Door de Pension Fund Governance (maar ook in de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en Code Pensioenfondsen) gehanteerde term voor een orgaan waar het bestuur verantwoording aan aflegt en waarin de deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgever(s) zijn vertegenwoordigd. Ook 'slapers' kunnen hierin zijn vertegenwoordigd.

Verevening Verdeling van de tijdens het huwelijk opgebouwde aanspraken op ouderdompensioen volgens de regels van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding.

Verzekeringstechnische risico's Bij het verzekeren van pensioenaanspraken loopt een fonds een langlevensrisico voor het ouderdompensioen als verzekerden langer leven dan volgens de gebruikte overlevingstafel wordt verwacht.

Voor het nabestaandenpensioen loopt het fonds een kortlevensrisico als de verzekerden korter leven dan volgens de overlevingstafel wordt verwacht. Ook kan het invaliditeitsrisico worden gerekend tot de verzekeringstechnische risico's van fondsen.

Volatiliteit De beweeglijkheid van beurskoersen.

Voorziening pensioenverplichtingen De vastgestelde balanspost die de gekapitaliseerde waarde (contante waarde) van de opgebouwde pensioenrechten en pensioenaanspraken aangeeft.

VPL-overgangsregeling VUT-Prepensioen-Levensloop overgangsregeling. Relict uit het verleden. VPL-rechten zijn in 2006 berekend conform een overeengekomen methodiek tussen werkgever en vakbonden. De rechten zijn voorwaardelijk en de werkgever is verantwoordelijk voor affinanciering tenzij anders wordt overeengekomen met de vakbonden. Het pensioenfonds voert de regeling uit.

Waardeoverdracht Het is mogelijk het pensioen dat bij een vorige werkgever is opgebouwd over te brengen naar het pensioenfonds van een nieuwe werkgever. Dit noemen we waardeoverdracht. In dat geval vervallen de opgebouwde aanspraken bij het 'oude' pensioenfonds.

Waardevast Aanpassing aan de stijging van de prijzen.

Welvaartvast Aanpassing aan de stijging van de lonen.

Wet versterking bestuur pensioenfondsen (Wvbp) De Wet versterking bestuur pensioenfondsen is op 1 juli 2014 in werking getreden en vanaf die datum moeten pensioenfondsen voldoen aan de nieuwe governancewetgeving. De wet kent de volgende hoofdoelen: versterking van de deskundigheid van het bestuur en het intern toezicht, stroomlijning van taken en organen en adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers. Primair is aan de orde voor welk bestuursmodel (inrichting van bestuur, intern toezicht en medezeggenschap) door het pensioenfonds wordt gekozen.

Wezenpensioen Een tijdelijke pensioenuitkering die na overlijden van (gewezen) deelnemers wordt verstrekt aan kinderen tot een bepaalde leeftijd. Zie ook nabestaandenpensioen.

WGA-hiaatpensioen Op grond van de WIA ontvangt een gedeeltelijk arbeidsongeschikte in eerste instantie een loongerelateerde WGA-uitkering. De hoogte van deze uitkering is afhankelijk van wat de gedeeltelijk arbeidsongeschikte nog verdient. De duur van deze uitkering is echter beperkt en hangt af van hoe lang de arbeidsongeschikte heeft gewerkt. Als na het einde van de loongerelateerde uitkering de gedeeltelijk arbeidsongeschikte nog niet werkt of minder verdient dan 50% van de door het UWV vastgestelde verdiencapaciteit, ontvangt de gedeeltelijk arbeidsongeschikte een uitkering gebaseerd op een percentage van het minimumloon (afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid). Deze vervolgutkering bedraagt minder dan de loonaanvullingsuitkering die de arbeidsongeschikte ontvangen zou hebben als deze 50% of meer van zijn verdiencapaciteit zou benutten. Dit verschil wordt het WGA-hiaat genoemd. Een pensioenfonds kan dit verschil met een WGA-hiaatpensioen aanvullen.

UFR Door DNB is besloten vanaf 30 september 2012 de rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen aan te passen. De aanpassing van de rentetermijnstructuur betreft een aanpassing van de rentes voor looptijden langer dan 20 jaar. Voor looptijden tot en met 20 jaar is de rente gelijk aan de waargenomen driemaands gemiddelde rente. Voor looptijden vanaf 21 jaar wordt via extrapolatie toegewerkt naar de ultimate forward rate (UFR). De UFR is vastgesteld op 4,2%. De extrapolatie van de forward rente bestaat uit een gewogen gemiddelde van de waargenomen forward rente (op basis van de driemaands gemiddelde swapcurve) en de UFR.

WIA Afkorting van de Wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen. De WIA geldt voor mensen die op of na 1 januari 2004 arbeidsgeschikt zijn geworden. Degenen die voor die datum al arbeidsongeschikt waren, blijven onder de WAO vallen. De aanleiding voor deze wet was het grote aantal mensen dat een beroep deed op de WAO. In de nieuwe wet staat werken voorop. Werknemers en werkgevers worden met financiële prikkels gestimuleerd er alles aan te doen om gedeeltelijk arbeidsgeschikten aan het werk te helpen of te houden.

WIA-uitkering Een arbeidsongeschiktheidsuitkering als bedoeld in de WIA. Deze uitkering kan gebaseerd zijn op de Regeling werkherhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) of de Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten (IVA).

Wyps Afkorting van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding.

Zakelijke waarden Aandelen, converteerbare obligaties en onroerend goed(fondsen).